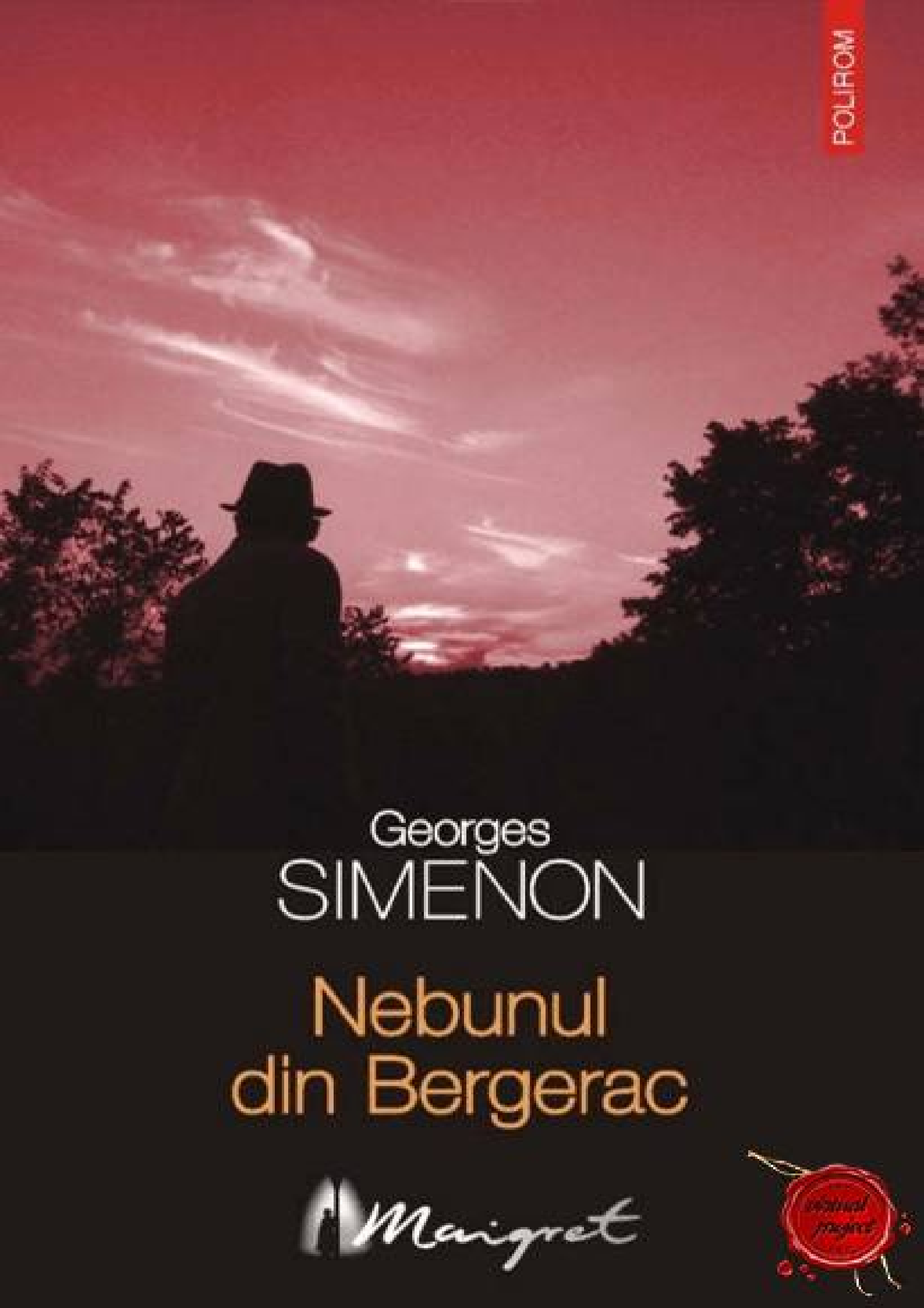
POLIROM
Georges
SIMENON
Nebunul
din Bergerac
Maigret

GEORGES SIMENON

Seria Maigret

NEBUNUL DIN BERGERAC

Original: *Le Fou de Bergerac* (1932)

Traducerea:
BARBU CIOCULESCU

virtual-project.eu

Editura: POLIROM

2004

1. Călătorul care nu poate dormi

Întâmplare pe toată linia! În ajun, Maigret nu ştia că avea să facă o călătorie. Era totuşi acea perioadă a anului în care Parisul începea să-l apese: o lună martie stârnită de prevestirea primăverii, cu soare limpede, aruncând raze ascuţite, de pe acum călduţe.

Doamna Maigret se afla în Alsacia, pentru două săptămâni, lângă sora ei care aştepta un copil.

Or, miercuri dimineaţa, comisarul primea o scrisoare de la un coleg din Poliţia Judiciară, care se pensionase cu doi ani în urmă şi se instalase în Dordogne.

…Mai cu seamă, dacă un vânt bun te aduce prin regiune, nu uita să vii să petreci câteva zile la mine. Am o servitoare bătrână care nu-i mulţumită decât când e lume în casă. Începe şi sezonul pescuitului de somoni…

Un amănunt îl făcea pe Maigret să viseze: hârtia de scrisori avea un antet. În acesta figura, gravat, profilul unui conac aristocratic, străjuit de două turnuri. Urmau cuvintele:

La Ribaudière
Prin Villefranche-en-Dordorgne

La amiază, doamna Maigret telefona din Alsacia că sunt speranţe ca sora ei să nască în noaptea următoare, şi adăuga:

— Ai crede că e vară… Au înflorit pomii!…

Întâmplare… Întâmplare… Ceva mai târziu, Maigret se afla în biroul şefului său, la

taclale:

— Fiindcă veni vorba… N-ai fost încă la Bordeaux, ca să efectuezi verificările acelea de care am discutat?

Un caz fără importanţă. Nu era urgent. La o adică, Maigret trebuia să dea o raită pe la Bordeaux, ca să scotocească prin arhivele oraşului.

O asociaţie de idei: *Bordeaux – Dordogne*…

Şi chiar în acea clipă, o rază de soare căzu pe globul de cristal ce-i servea şefului drept prespapier.

— E o idee!… Pentru moment, n-am nimic deosebit de făcut…

Către sfârşitul după-amiezii, luă trenul din gara Orsay, cu un bilet de clasa întâi, în direcţia Villefranche. Casierul îi recomandă să nu uite să schimbe trenul la Libourne.

— Afară numai dacă nu sunteţi în vagonul de dormit ataşat după cel de la care se schimbă…

Maigret nu dădu atenţie acestor cuvinte, citi câteva ziare, apoi se îndreptă către vagonul-restaurant, unde rămase până la zece seara.

Când reveni în compartimentul său, găsi perdelele trase, lumina mică şi o pereche de bătrâni care puseseră stăpânire pe ambele banchete.

Trecu un controlor.

— N-aveţi, din întâmplare, o cuşetă liberă?

— Nu la clasa întâi… Cred însă că este una la clasa a doua… Dacă vă e totuna…

— Fir-ar să fie!

Şi iată-l pe Maigret cărându-şi bagajul de-a lungul culoarelor. Controlorul deschide câteva uşi şi descoperă în sfârşit un compartiment în care e ocupată numai cuşeta

de sus.

Şi aici lumina e mică, iar perdelele sunt lăsate.

— Doriţi să aprind?

— Mulţumesc, nu.

Domneşte o căldură jilavă. De undeva se aude un şuierat uşor, ca şi cum ceva n-ar fi în regulă la instalaţia de încălzire. Cineva se mişcă, acolo sus, se mişcă şi respiră în cuşeta de deasupra.

Atunci, fără zgomot, comisarul îşi scoate pantofii, haina, vesta. Se întinde, însă curând îşi ia din nou pălăria, pe care şi-o pune de-a curmezişul pe cap, căci, nu se ştie de unde, vine un uşor curent de aer.

Oare adoarme? În orice caz, aţipeşte. Poate o oră. Două, poate. Dacă nu mai mult. Rămâne însă pe jumătate treaz.

Şi aşa, pe jumătate conştient, simte că-l stăpâneşte o senzaţie de neplăcere. Din cauza căldurii, pe care o tulbură curentul de aer?

Mai degrabă din pricina omului de sus, care nu stă o clipă liniştit!

De câte ori se învârte pe minut? Şi e chiar deasupra capului lui Maigret. Fiecare mişcare provoacă un întreg vacarm.

Respiră neregulat, ca şi cum ar avea febră.

Aşa încât Maigret, ieşindu-şi din fire, se scoală, iese pe culoar, se plimbă încolo şi-ncoace. Numai că pe culoar este foarte frig.

Şi iar în compartiment, cu somnolenţa care încetineşte senzaţiile şi gândurile.

Este separat de restul lumii. E o atmosferă de coşmar.

Omul acela de sus nu se ridică în coate, nu se apleacă oare ca să încerce să vadă cu cine e în compartiment?

Maigret, dimpotrivă, n-are curajul să facă

nicio mişcare. Jumătatea de sticlă de vin roşu şi cele două coniacuri pe care le-a băut în vagonul restaurant îi dau o senzaţie de greaţă.

Noaptea e lungă. La opriri, se aud voci confuze, paşi pe culoare, uşi care se închid. Te întrebi dacă trenul va mai porni vreodată.

Să-ţi vină să crezi că omul plânge. În unele momente, încetează să mai respire. Apoi, dintr-odată, inspiră zgomotos. Se întoarce pe cealaltă parte. Îşi suflă nasul în batistă.

Maigret regretă că nu a rămas în compartimentul său de clasa întâi, cu perechea de bătrâni.

Aţipeşte. Se deşteaptă. Adoarme din nou. Până la urmă nu mai rezistă. Tuşeşte, ca să-şi limpezească vocea.

— Vă rog, domnule, încercaţi odată să staţi liniştit!

Se simte jenat, căci glasul îi este mult mai morocănos decât voise. Dacă, totuşi, omul este bolnav?

Acela nu răspunde. Rămâne nemişcat. Probabil face o sforţare nemaipomenită ca să evite şi cel mai uşor zgomot. Iar Maigret se întreabă, dintr-odată, dacă e într-adevăr vorba de un bărbat. S-ar putea să fie o femeie! Nu l-a văzut! Celălalt este invizibil, înghesuit între saltea şi plafonul vagonului.

Iar căldura care urcă trebuie să fie sufocantă acolo sus. Iată-l pe Maigret încercând să regleze radiatorul. Aparatul este stricat!

Uf! Ora trei dimineaţa…

„De data asta, trebuie să adorm!”

Nu-i mai e somn deloc. A devenit aproape la fel de nervos ca şi tovarăşul lui de călătorie. Pândeşte.

„Aşa! Iar începe…”

Şi Maigret se sileşte să respire regulat, numărând până la cinci sute în speranţa că va adormi.

Hotărât lucru, omul plânge! Probabil că e cineva care a fost la Paris pentru o înmormântare! Sau contrariul! Un biet om care lucra la Paris şi a primit o veste proastă de acasă, din provincie: mama bolnavă, sau moartă… Dacă nu soţia lui… Maigret îşi reproşează că a fost aspru cu el… Cine ştie?… Câteodată se ataşează trenului un furgon mortuar…

Şi cumnata lui, care naşte, în Alsacia! Trei copii în patru ani!

Maigret doarme. Trenul se opreşte, porneşte din nou… Trece peste un pod metalic care face un zgomot infernal şi Maigret deschide brusc ochii.

Rămâne nemişcat, privind cele două picioare care atârnă în faţa lui. Omul de sus stă în capul oaselor, în cuşetă. Cu infinite precauţii, îşi înnoadă şireturile pantofilor. Asta vede mai întâi comisarul la el şi, în ciuda luminii scăzute a lămpii, Maigret observă că sunt pantofi de lac, care acoperă glezna. Ciorapii, dimpotrivă, sunt de lână cenuşie şi par tricotaţi de mână.

Omul se opreşte, ascultă. Pândeşte oare respiraţia lui Maigret, care şi-a schimbat ritmul? Comisarul începe iar să numere.

Îi vine cu atât mai greu, cu cât îl interesează în cel mai înalt grad mâinile care înnoadă şireturile şi care tremură atât de tare încât refac de patru ori acelaşi nod.

Trenul trece printr-o gară mică, fără să oprească. Nu se văd decât luminile care străpung pânza perdelelor.

Omul coboară! Totul seamănă din ce în ce mai mult cu un coşmar. Ar putea să coboare ca lumea. Îl stânjeneşte oare teama de a nu fi din nou mustrat?

Piciorul lui caută mai multă vreme scăriţa. Omul e cât pe ce să cadă. Îi întoarce spatele comisarului.

Şi iată-l afară, uitând să tragă uşa după el. O întinde către capătul culoarului.

Dacă n-ar fi uşa asta deschisă, Maigret ar profita, probabil, ca să adoarmă la loc. Dar trebuie să se ridice, ca s-o închidă. Aruncă o privire.

De-abia dacă are timp să-şi pună haina, uitând de vestă. Căci, la capătul culoarului, necunoscutul a deschis uşa vagonului. Nu întâmplător! În acelaşi moment, trenul încetineşte. Se ghiceşte o pădure care defilează în lungul căii ferate. De după nişte nori luminează, nevăzută, luna.

Frânele scrâşnesc. De la optzeci de kilometri pe oră, viteza a scăzut la treizeci, poate chiar mai puţin.

Iar omul ţâşneşte, dispare după taluz, pe care îl coboară, probabil de-a buşilea. Maigret nu stă pe gânduri. Se aruncă. Trenul a încetinit şi mai mult. Nu riscă nimic.

Iată-l lunecând în gol. Cade pe o parte. Se rostogoleşte. Se dă de-a berbeleacul de trei ori şi se opreşte lângă un rând de sârmă ghimpată.

O lumină roşie se îndepărtează, dimpreună cu tot huruitul convoiului.

Comisarul n-a păţit nimic. Se ridică în picioare. Căderea tovarăşului său de călătorie trebuie să fi fost mai brutală, căci, la o depărtare de cincizeci de metri, acesta de-abia începe să se îndrepte, încet, cu greutate.

Situaţia este ridicolă. Maigret se întreabă cărui instinct i-a dat ascultare sărind pe rambleu, în timp ce bagajele lui îşi continuă drumul către Villefranche-en-Dordogne. Nici măcar nu ştie unde se află!

Nu vede decât desişuri: o pădure mare, s-ar părea. Undeva se zăreşte panglica luminoasă a unui drum care se afundă în codru.

De ce omul nu se mai mişcă? Nu e decât o umbră îngenuncheată. Şi-a văzut urmăritorul? Este rănit?

— Hei! tu de colo… îi strigă Maigret, căutându-şi revolverul în buzunar.

N-are timp să-l apuce. Vede roşu. Şi primeşte o lovitură în umăr, înainte să audă detunătura.

Nici n-a trecut o zecime de secundă şi omul s-a şi ridicat, străbate în fugă un desiş, trece drumul, se-afundă în beznă.

Cât îl priveşte pe Maigret, acesta trage o înjurătură. Ochii îi sunt umezi, nu de durere, ci de stupefacţie, de mânie, de tulburare. Ce repede-a mers! Şi în ce situaţie jalnică se află!

Revolverul îi scapă, se apleacă să-l ridice, cu o strâmbătură, căci îl doare umărul.

De fapt, e altceva: senzaţia că sângele i se scurge gârlă, că la fiecare pulsaţie a inimii, lichidul cald ţâşneşte din artera tăiată.

Nu mai îndrăzneşte să alerge. Nici să se mişte. Nici măcar arma nu şi-o mai ridică.

Tâmplele i s-au umezit, gâtlejul i se contractă. Iar mâna, cum se şi aşteaptă, întâlneşte la înălţimea umărului un lichid vâscos. Strânge, caută artera, pipăie, ca să împiedice sângele să iasă.

Şi, pe jumătate conştient, are impresia că trenul se opreşte la mai puţin de un kilometru distanţă, rămâne oprit multă, multă vreme, în

timp ce Maigret îşi ascute auzul, neliniştit.

Ce-i pasă că s-a oprit trenul? E ceva maşinal! Absenţa huruitului vagoanelor îl înspăimântă, ca un vid.

În sfârşit! Zgomotul reînvie acolo, departe. Un fel de pată roşie, mişcându-se în văzduh, în spatele copacilor. Apoi, nimic!

Numai Maigret, în picioare, ţinându-se de umăr cu mâna dreaptă. Apropo, e umărul stâng! Încearcă să mişte mâna stângă. Izbuteşte s-o ridice un pic, dar braţul recade, prea greu.

Din pădure nu se aude nimic. Să-ţi vină să crezi că omul n-a fugit mai departe, ci s-a pitit în tufişuri. Şi, când Maigret va ajunge la şosea, oare nu va trage din nou, ca să-i vină de hac?

„Idiot, idiot, idiot!…” bombăne Maigret, care se simte nespus de mizerabil.

Ce nevoie avea să sară din tren? În zori, prietenul său Leduc îl va aştepta în gara din Villefranche, iar servitoarea va fi gătit deja somonul.

Maigret merge. Un mers moale. Se opreşte după trei metri, porneşte iar, apoi se opreşte din nou.

În noapte, numai şoseaua e ceva mai luminoasă, o şosea albă, colbuită ca în plină vară. Însă sângele curge mereu. Ceva mai puţin, acum. Mâna lui Maigret opreşte grosul şuvoiului. Încleioşată.

Nu s-ar spune că a fost de trei ori rănit în viaţa lui. E la fel de tulburat ca şi cum s-ar urca pe masa de operaţie. Ar prefera o durere clară în loc de această lentă scurgere a sângelui.

Fiindcă, oricum, ar fi stupid să moară aici, singur, în noaptea asta! Fără să ştie măcar

unde se află! Cu bagajele care-şi continuă călătoria fără el!

Atâta pagubă dacă omul o să tragă! Maigret merge cât de repede poate, aplecat înainte, prins de ameţeală. Dă de un stâlp indicator. Dar numai partea din dreapta e luminată de un halou al lunii: *3,5 km.*

Ce se află la trei kilometri şi jumătate? Ce oraş? Ce sat?

O vacă mugeşte în direcţia aceea. Cerul este ceva mai palid. Încolo trebuie să fie răsăritul! Şi se crapă de ziuă!

Probabil că necunoscutul nu mai este acolo. Sau a renunţat să-i dea lovitura de graţie rănitului. Maigret calculează că mai are energie pentru încă trei-patru minute şi încearcă să profite de ele. Merge ca la cazarmă, cu paşi regulaţi, numărându-i spre a se împiedica să gândească.

Vaca aceea care a mugit trebuie să aparţină unei ferme. Fermierii se scoală devreme… Deci…

Sângele i se scurge pe toată partea stângă, sub cămaşă, sub cureaua pantalonilor…

Oare ceea ce vede Maigret este o lumină? A şi început delirul? „Dacă pierd mai mult de un litru de sânge…” gândeşte el.

Lumină este. Însă trebuie să traverseze un câmp arat, iar asta e mai greu. Picioarele i se înfundă în pământ. Se atinge în treacăt de un tractor părăsit.

— Să vină cineva!… Alo! Să vină!… Repede!…

Acest „repede” al disperării i-a scăpat, şi iată-l pe Maigret sprijinindu-se de tractor. Lunecă.

S-a întins la pământ. Aude o uşă care se deschide şi ghiceşte un felinar care se leagănă

la capătul unui braţ.

— Repede!

Numai să-i treacă prin cap omului care va veni, care se apropie, să-i oprească sângerarea! Iar mâna lui Maigret dă drumul şi cade, moale de tot, lângă el.

„Unu… doi… unu… doi…”

De fiecare dată, un val de sânge vrea să ţâşnească.

Imagini confuze, cu goluri între ele. Şi toate poartă pecetea acelei note de groază pe care o dă coşmarul.

Un ritm… Tropăitul unui cal… Paie sub cap şi arbori defilând, la dreapta…

Maigret înţelese. Era întins într-o şaretă. Se făcea ziuă. Înainta încet pe un drum străjuit de platani…

Deschise ochii, fără să se mişte… Sfârşi prin a prinde în câmpul vederii un om care mergea pe jos fără grijă, legănându-şi biciul.

Coşmar? Maigret nu-l văzuse din faţă pe omul din tren. Nu-i cunoştea decât vag silueta, pantofii din şevro lăcuit şi ciorapii de lână gri…

Atunci, de ce credea că acest ţăran care-l ducea era omul din tren?

Vedea o faţă brăzdată, cu mustăţi groase, cărunte, cu sprâncene dese… Şi nişte ochi deschişi la culoare care priveau drept înainte, fără să dea atenţie rănitului…

Unde erau?… Unde se duceau?…

Comisarul mişcă din mână şi simţi ceva anormal în jurul pieptului, ceva ca un pansament gros.

Pe urmă ideile i se învălmăşiră în cap, chiar în clipa în care o rază de soare îi străpungea cu brutalitate ochii…

Defilară apoi case, faţade albe… O stradă

lungă, scăldată în lumină… Gălăgie în urma şaretei, un vuiet de mulţime în marş… Şi voci… Cuvintele însă nu le distingea… Zdruncinăturile şaretei îi făceau rău…

Zdruncinăturile încetară… Doar o mişcare de tangaj şi de ruliu cum nu mai simţise niciodată…

Se afla pe o targă… Înaintea lui păşea un bărbat în halat alb… Se închidea o poartă mare, îndărătul căreia mişuna mulţimea… Cineva alerga…

— Duceţi-l numaidecât în amfiteatru…

Nu-şi clintea capul. Nu gândea. Şi totuşi, privea.

Traversau un parc în care se înălţau mici clădiri foarte curate, din cărămizi albe. Pe bănci stăteau oameni îmbrăcaţi într-o uniformă cenuşie. Unii dintre ei aveau capul sau un picior bandajat… Nişte infirmiere se agitau…

Iar mintea sa leneşă încerca, fără să izbutească, să formuleze cuvântul „spital”.

Unde era ţăranul care semăna cu omul din tren?… Auu!… Urcau pe o scară… Asta producea durere…

Maigret se deşteptă din nou şi văzu un bărbat care-şi spăla mâinile, privindu-l cu gravitate…

Simţi parcă o izbitură în piept… Omul avea bărbuţă, sprâncene dese!

Semăna oare cu ţăranul?… În orice caz, semăna cu bărbatul din tren!…

Maigret nu putea vorbi. Deschidea doar gura. Omul cu bărbuţă spunea liniştit:

— Duceţi-l la 3… E mai bine să fie izolat, din cauza poliţiei.

Cum adică din cauza poliţiei? Ce voia să zică?…

Îl duceau nişte oameni în alb, făcându-l să străbată din nou parcul. Era o vreme aşa de însorită, cum nu mai văzuse comisarul niciodată: un soare atât de luminos, atât de vesel, care părea să umple şi cele mai mărunte ascunzişuri!…

Îl culcau într-un pat. Pereţii erau albi. Era aproape tot atât de cald ca şi în tren.

De undeva, răsună o voce:

— Comisarul întreabă când va putea…

Comisarul nu era el? Nu întrebase nimic!

Toate astea erau ridicole!

Şi mai cu seamă povestea cu ţăranul care semăna cu doctorul şi cu bărbatul din tren!

La urma urmei, oare omul din tren avea o bărbuţă căruntă? Mustaţă? Sprâncene groase?

— Descleştaţi-i dinţii… Bine… Atâta…

Era doctorul, care-i turna ceva în gură.

Ca să-l termine, zău, otrăvindu-l!

Când, spre seară, Maigret îşi recăpătă cunoştinţa, infirmiera care-l veghea se îndreptă către culoarul spitalului, unde aşteptau cinci bărbaţi: judecătorul de instrucţie din Bergerac, procurorul, comisarul de poliţie, un grefier şi medicul legist.

— Puteţi intra! Însă profesorul recomandă să nu-l obosiţi peste măsură. De altfel, are o privire aşa de ciudată, încât nu m-aş mira să fie nebun!

Iar cei cinci bărbaţi se priviră cu un surâs complice.

2. Cinci inşi dezamăgiţi

Părea o scenă de melodramă, jucată de actori proşti: infirmiera, retrăgându-se, surâdea, în timp ce-i arunca lui Maigret o ultimă privire.

O privire care spunea: „Vi-l las!“

Iar cei cinci domni luau în posesie încăperea, cu surâsuri diferite, dar toate la fel de ameninţătoare! Să-ţi vină să crezi că nu era adevărat, că o făceau anume, ca să-i joace o farsă straşnică lui Maigret!

— Poftiţi, domnule procuror…

Un ins mărunţel, cu părul tuns perie, cu o privire cumplită pe care trebuie că o studiase ca s-o armonizeze cu profesia lui. Şi ce aer de răutate, ce răceală!

Se mulţumi să treacă prin faţa patului lui Maigret, aruncându-i acestuia o scurtă privire, apoi, ca la o ceremonie, se aşeză cu spatele la perete, ţinându-şi pălăria în mână.

La fel defilă şi judecătorul de instrucţie, rânjind în timp ce se uita la rănit, după care se propti alături de superiorul său.

Apoi grefierul… Erau deja trei de-a lungul peretelui, ca trei conjuraţi… Şi iată că medicul se pregătea să li se alăture!…

Nu mai rămânea decât comisarul de poliţie, o namilă cu ochii bulbucaţi, ce avea să joace rolul călăului.

O ochire către ceilalţi. Pe urmă, îşi lăsă încet mâna pe umărul lui Maigret.

— Prins asupra faptului, hai?

În alte împrejurări, aşa ceva ar fi putut fi extrem de amuzant. Maigret nici măcar nu zâmbi, dimpotrivă, încruntă din sprâncene, cu îngrijorare.

Îngrijorare faţă de el însuşi! Avea mai

departe impresia că linia de demarcaţie dintre vis şi realitate era imprecisă, că se ştergea cu fiecare clipă ce trecea.

Şi iată că i se juca această parodie de anchetă! Comisarul de poliţie, grotesc, făcea pe şiretul.

— Mărturisesc că nu-mi pare rău să văd cum îţi arată mutra!

Şi ceilalţi patru, înşiraţi la perete, care priveau fără să crâcnească!…

Spre propria-i mirare, Maigret suspină lung şi scoase mâna dreaptă de sub plapumă.

— De cine voiai să te iei noaptea trecută?… Tot de o femeie sau o fată?…

De-abia atunci Maigret îşi dădu seama câte cuvinte va trebui să pronunţe ca să lămurească situaţia, şi fu cuprins de spaimă. Era istovit. I se făcuse somn. Îl durea tot corpul…

— Mai bine să… mormăi el maşinal, cu un gest moale.

Ceilalţi nu înţelegeau. Repetă, mai încet:

— Mai bine… Mâine…

Şi închise ochii, contopindu-i curând pe procuror, pe judecător, pe medic, pe comisar şi pe grefier într-un singur personaj care semăna cu chirurgul, cu ţăranul şi cu omul din tren.

A doua zi dimineaţă, stătea ridicat în pat – sau mai degrabă avea bustul uşor înălţat de două perne – şi o privea pe infirmiera care umbla primprejur, în bătaia soarelui, făcând ordine în cameră.

Era o fată frumoasă, înaltă, zdravănă, de un blond agresiv, şi avea tot timpul un fel provocator, dar şi temător de a-l privi pe rănit.

— Ia spune… Au venit într-adevăr cinci domni, ieri?…

Ea îl luă de sus, cu o strâmbătură:

— Nu ţine!

— Cum vrei… Spune-mi atunci ce treabă aveau pe aici…

— N-am dreptul să vorbesc cu dumneavoastră şi prefer să vă declar că voi destăinui tot ce mi-aţi putea spune!

Lucrul cel mai curios era că Maigret găsea un fel de plăcere în această situaţie, ca în zori, când ai anumite vise pe care te încăpăţânezi să le duci la bun sfârşit înainte de a te deştepta cu totul.

Şi soarele era magnific ca în basmele ilustrate. Undeva, afară, treceau soldaţi călări, iar când dădură colţul unei străzi, sunetul trompetelor izbucni triumfal.

În acelaşi moment, infirmiera trecea pe lângă pat, iar Maigret, care voia să-i atragă atenţia ca să-i pună din nou întrebări, îi apucă tivul rochiei cu două degete.

Ea se întoarse, scoase un ţipăt grozav şi fugi.

Lucrurile nu se clarificară decât cu puţin înaintea amiezii. Chirurgul se ocupa cu scoaterea pansamentului lui Maigret când sosi comisarul de poliţie. Purta o pălărie de pai nou-nouţă şi o cravată albastru ultramarin.

— N-aţi avut nici măcar curiozitatea să-mi deschideţi portofelul? îl întrebă blând Maigret.

— Ştiţi prea bine că n-aveţi portofel!

— Bine. Totul se explică. Telefonaţi la P.J. Vi se va spune că sunt comisarul divizionar Maigret. Dacă vreţi să faceţi şi mai iute treaba, anunţaţi-l pe colegul meu Leduc, care are o fermă la Villefranche… Însă, înainte de

toate, spuneţi-mi unde mă aflu!…

Celălalt rezista încă. Schiţă câteva surâsuri pline de subînţeles. Îi făcu chiar de câteva ori cu cotul chirurgului.

Şi, până la sosirea lui Leduc, care veni într-o vechitură de Ford, oamenii se arătară rezervaţi.

În cele din urmă, trebuiră să accepte că Maigret era într-adevăr Maigret, şi nu *Nebunul din Bergerac!*

Leduc avea tenul roz, înfloritor, ca un mic rentier veritabil, şi, de când plecase din P.J., încerca să nu mai fumeze decât dintr-o pipă de spumă de mare, al cărei cioc din lemn de merişor îi ieşea din buzunar.

— Iată povestea, în câteva cuvinte. Nu sunt din Bergerac, dar vin aici în fiecare sâmbătă, la piaţă, cu maşina… Profit de împrejurare ca să iau o masă bună la *Hôtel d'Angleterre*… Ei bine, acum aproape o lună, s-a descoperit pe şoseaua principală o femeie moartă… Strangulată, mai precis… Şi nu numai strangulată!… De cum n-a mai mişcat, asasinul a dus sadismul până la a-i înfige un ac mare în inimă…

— Cine era această femeie?

— Léontine Moreau, de la ferma din Moulin-Neuf. Nu i s-a furat nimic…

— Şi nici…

— Nici ultraj, cu toate că era o femeie frumoasă, de vreo treizeci de ani… Crima a avut loc la căderea nopţii, pe când femeia se întorcea de la cumnata ei… Una la mână… Cealaltă…

— Sunt două?

— Două şi jumătate… Cealaltă este o puştoaică de şaisprezece ani, fata şefului de

gară, care se dusese să se plimbe cu bicicleta… A fost găsită în aceeaşi stare…

— Seara?

— A doua zi dimineaţa. Dar crima a fost comisă seara… În sfârşit, a treia este o servitoare de la hotel, care se dusese să-şi vadă fratele, un cantonier ce lucrează pe şosea, la cinci sau şase kilometri de aici… Mergea pe jos… Cineva a apucat-o dintr-odată pe la spate şi a trântit-o jos… Însă ea e puternică… A izbutit să-l muşte de încheietura mâinii… El a tras o înjurătură şi a şters-o… Nu l-a văzut decât din spate, vag, fugind prin lăstăriş…

— Asta-i tot?

— Tot! Oamenii sunt convinşi că e vorba de un nebun refugiat în pădurile din împrejurimi. Cu niciun chip nu vor să admită că, poate, careva din oraş… Când a venit fermierul să anunţe că te-a găsit în drum, s-a crezut că tu erai asasinul şi că, încercând să comiţi o nouă crimă, ai fost rănit…

Leduc vorbea cu gravitate. Nu părea să aprecieze comicul acestei erori.

— De altminteri, adăugă el, sunt şi oameni care n-au să-şi schimbe cu una, cu două părerile.

— Cine anchetează crimele?

— Parchetul şi poliţia locală.

— Vrei să mă laşi să dorm?

Probabil din cauza slăbiciunii, Maigret avea tot timpul o poftă nebună de somn. Nu se simţea bine decât pe jumătate adormit, cu ochii închişi, de preferinţă întors către soarele ale cărui raze îi străbăteau pleoapele.

Acum avea de evocat personaje noi, cărora să le dea viaţă în cugetul lui aşa cum îi face un copil să mărşăluiască pe soldaţii

multicolori din cutie.

Fermiera în vârstă de treizeci de ani… Fata şefului de gară… Servitoarea de la hotel…

Îşi amintea de pădure, de copacii mari, de drumul luminat şi îşi imagina agresiunea, victima prăbuşindu-se în praf, celălalt ridicând acul lung…

Scena era fantastică! Mai cu seamă evocată în camera aceea de spital din care se auzeau zgomotele tihnite ale străzii. Cuiva îi trebuiră cel puţin zece minute până să-şi pornească automobilul, chiar sub fereastra lui Maigret. Chirurgul sosi într-o maşină suplă şi rapidă, pe care o conducea el însuşi.

Era opt seara şi se aprinseseră lămpile când acesta se aplecă la căpătâiul lui Maigret.

— E grav?

— Mai cu seamă va dura… Vreo cincisprezece zile fără mişcare…

— N-aş putea, de pildă, să mă instalez la hotel?

— Nu vă simţiţi bine aici?… Evident, dacă aveţi pe cineva care să vă îngrijească…

— Ia spuneţi! între noi, ce credeţi dumneavoastră despre nebunul din Bergerac?

Medicul rămase o bună bucată de vreme fără să răspundă. Maigret deveni mai precis:

— Credeţi, ca şi ceilalţi, că e un soi de turbat care trăieşte prin păduri?

— Nu!

Ia te uită! Maigret avusese timp să se gândească la asta, să-şi amintească de câteva cazuri analoage pe care le cunoscuse sau despre care auzise vorbindu-se.

— Un om care, în viaţa de zi cu zi, se comportă ca dumneavoastră şi ca mine, nu-i aşa?

— Este posibil.

— Altfel spus, sunt multe şanse ca el să locuiască în Bergerac şi să exercite aici o profesiune oarecare…

Chirurgul îi aruncă o privire ciudată, ezită, se tulbură.

— Aveţi vreo idee? urmă Maigret, fără să-l scape din priviri.

— Am avut mai multe, rând pe rând… Le accept… Le resping cu indignare… Le reiau… Studiaţi sub un anumit unghi, oamenii devin cu toţii suspecţi de dereglare mintală…

Maigret râse:

— Tot oraşul a trecut la rând! De la primar, ba chiar de la procuror, până la primul trecător… Fără să-i uitaţi pe colegi, pe portarul spitalului…

Nu! Chirurgul nu râdea!

— O clipă… Nu mai mişcaţi… zise el, în timp ce sonda plaga cu ajutorul unei lame fine. E mai îngrozitor decât credeţi…

— Câţi locuitori sunt în Bergerac?

— Vreo şaisprezece mii… Totul mă face să cred că nebunul aparţine unei clase sociale superioare… Şi chiar…

— Acul, evident! mormăi Maigret strâmbându-se, căci chirurgul îl chinuia.

— Ce vreţi să spuneţi?

— Că acest ac înfipt exact în inimă, fără nicio dificultate, în două rânduri, dovedeşte deja oarecari cunoştinţe anatomice…

Se făcu tăcere. Fruntea chirurgului trăda îngândurarea. El refăcu pansamentul ce înfăşură umărul şi bustul lui Maigret, apoi se îndreptă din şale cu un suspin.

— Spuneaţi că aţi prefera să vă instalaţi într-o cameră de hotel?

— Da… Aş aduce-o pe nevastă-mea…

— Vreţi să vă ocupaţi de cazul ăsta?

— Şi încă cum!

Ploaia ar fi putut să strice tot. Dar nu căzu nicio picătură de ploaie cel puţin două săptămâni la rând.

Iar Maigret fu instalat în cea mai frumoasă cameră din *Hôtel d'Angleterre,* la primul etaj. Patul său fu tras aproape de ferestre, astfel încât se bucura de panorama pieţii centrale, unde vedea cum umbra se mută încet de pe un şir de case pe altul, de pe cealaltă parte a străzii.

Doamna Maigret accepta situaţia aşa cum accepta totul, fără mirare, fără zbucium. Nici nu trecuse un ceas de când se afla în cameră şi aceasta devenise a ei, cu nota sa personală şi micile sale aranjamente de gospodină.

Cu două zile mai înainte, fusese probabil la fel, la căpătâiul surorii ei, care năştea, în Alsacia.

— O fetiţă dolofană! Dacă ai vedea-o! Cântăreşte aproape cinci kilograme…

Îl întreba pe chirurg:

— Ce poate să mănânce, doctore? O supă bună de pui? Un lucru ar trebui să-i interziceţi: pipa!… E ca şi berea. Peste un ceas, are să-mi ceară!…

Pe perete, un tapet minunat în roşu şi verde. Un roşu stacojiu, un verde ţipător. Iar dungile verticale cântau în soare!

Dar urâcioasele mobile de hotel, din lemn de pin lăcuit, clătinându-se pe picioarele prea subţiri!

O cameră uriaşă, cu două paturi. Şi un şemineu vechi de două secole, în care se introdusese un radiator ieftin!

— Mă întreb de ce ai coborât după omul acela… Gândeşte-te că ai fi căzut pe şine…

Îmi stăruie în minte ideea asta!… Am să-ţi prepar o cremă cu lămâie… Sper că au să mă lase să folosesc bucătăria…

Clipele de visare erau mai rare acum. Chiar când închidea ochii, orbit de o rază de soare, Maigret avea idei aproape limpezi.

Continua însă să frământe personaje create sau reconstituite de imaginaţia lui.

„Prima victimă… Fermiera… Măritată?… Cu copii?…”

„Măritată cu băiatul fermierului… Dar nu se înţelegea prea bine cu soacră-sa, care o acuza că e prea cochetă şi că-şi pune combinezoane de mătase când mulge vacile…”

Atunci, cu răbdare, cu dragoste, cum îşi pictează pictorul pânza, Maigret alcătuia în minte un portret al fermierei, pe care o vedea apetisantă, trupeşă, spălăţică, aducând în casa socrilor idei moderne şi consultând cataloage de modă de la Paris.

Ea se întorcea de la oraş… Şi Maigret vedea foarte bine drumul… Care semăna cu toate celelalte, din cauza copacilor mari ce-l bolteau… Şi a solului cretos, foarte alb, vibrând la cea mai firavă rază de soare…

Apoi puştoaica, pe bicicleta ei.

„Oare avea un drăguţ?”

„Nu se ştie nimic! În fiecare an, se ducea să petreacă două săptămâni de vacanţă la Paris, la o mătuşă…”

Patul era jilav. Chirurgul venea de două ori pe zi. După prânz sosea Leduc, făcând sub ferestre încercări neîndemânatice de a-şi parca Fordul.

În a treia dimineaţă, apăru şi el cu o pălărie de pai, precum comisarul de poliţie.

Procurorul veni o dată în vizită. O

confundă pe doamna Maigret cu servanta şi-i întinse bastonul şi melonul.

— Fireşte, veţi scuza eroarea… Însă faptul că nu aveaţi actele asupra dumneavoastră…

— Da! Mi-a dispărut portofelul. Dar luaţi loc, scumpe domn…

Avea acelaşi aer agresiv. Nu era nimic de făcut. I se trăgea de la nasul mic, ca o bilă, şi de la firele prea ţepene ale mustăţii.

— Cazul este vrednic de plâns şi ameninţă liniştea unui ţinut aşa de frumos… Să se întâmple asta la Paris, unde viciul tronează în chip endemic, dar aici!…

Drace! Şi el are sprâncenele groase! Ca ţăranul! Ca doctorul! Sprâncene încărunţite asemănătoare celor pe care Maigret le atribuia maşinal omului din tren!

Şi un baston cu măciulie din fildeş sculptat.

— În sfârşit! Sper că vă veţi restabili foarte curând şi că nu veţi păstra o amintire prea urâtă despre regiunea noastră!…

Era numai o vizită de politeţe. Se grăbea să plece.

— Vă îngrijeşte un medic excelent… Este elevul lui Martel… Păcat că, în rest…

— Care rest?

— Ştiu eu ce spun… Nu vă faceţi griji… Pe curând… Voi cere în fiecare zi veşti despre dumneavoastră…

Maigret degustă crema cu lămâie, care era o adevărată capodoperă. Dar îl punea pe jar un iz de trufe care urca din sala de mese.

— E ceva nemaipomenit! spunea soţia lui. Aici servesc trufele cum se dau în alte părţi cartofii prăjiţi! De parcă ar costa două parale! Chiar şi la meniul de cincisprezece franci…

Veni şi rândul lui Leduc.

— Ia loc… Puţină cremă?… Nu? Ce ştii despre viaţa intimă a doctorului meu, căruia nu-i cunosc nici numele…

— Doctorul Rivaud!… Nu ştiu mare lucru… Bârfe… Stă cu soţia şi cumnata… Lumea de pe-aici pretinde că şi cumnata îi e tot atât de nevastă ca şi cealaltă… Dar…

— Şi procurorul?

— Domnul Duhourceau?… Ţi s-a şi spus?…

— Zi-i oricum mai departe!

— Soră-sa, văduva unui căpitan de cursă lungă, e nebună… Alţii zic c-a internat-o ca să-i ia averea…

Maigret jubila. Fostul lui coleg îl privea aiurit cum şedea în pat, strângând din pleoape ca să poată contempla piaţa…

— Şi mai ce?

— Nimic! În orăşele…

— Numai că vezi tu, bătrâne Leduc, ăsta nu e un orăşel ca oricare altul! E un orăşel în care se află un nebun!

Ce era mai nostim, Leduc manifesta o nelinişte reală.

— Un nebun în libertate! Un nebun care nu e nebun decât cu intermitenţe, iar în restul timpului umblă-ncolo şi-ncoace, vorbeşte ca tine şi ca mine…

— Soţia ta nu se plictiseşte prea tare aici?

— Întoarce bucătăriile cu fundul în sus! Dă reţete bucătarului-şef şi le copiază pe cele pe care i le strecoară el. În fond, poate că nebun e bucătarul-şef…

E o adevărată exaltare să scapi din ghearele morţii, să fii convalescent, să fii răsfăţat, mai cu seamă într-o atmosferă ireală. Şi să-ţi mai pui şi creierul la treabă, din diletantism… Să studiezi un ţinut, un oraş,

din patul tău, de la fereastra ta…

— Oare au şi o bibliotecă municipală?

— Cum să nu?

— Ei bine, ai fi aşa de drăguţ dacă te-ai duce acolo să-mi cauţi toate terfeloagele care tratează despre bolile mintale, perversiuni, manii… Şi dacă mi-ai aduce aici sus cartea de telefon… Foarte instructivă, cartea de telefon!… Întreabă deci, jos, dacă aparatul lor are firul lung şi dacă pot, din când în când, să mi-l aducă aici…

Pe Maigret îl apuca somnolenţa. O simţea urcând în el, ca febra, năpădindu-l până în străfunduri.

— Apropo, mâine prânzeşti aici… E sâmbătă…

— Şi trebuie să cumpăr o capră! încheie Leduc, căutându-şi pălăria de pai.

Când ieşi, Maigret închisese deja ochii, iar din gura întredeschisă îi ieşea o răsuflare regulată.

Comisarul pensionar îl întâlni pe doctorul Rivaud pe coridor, la parter. Îl luă deoparte, dar ezită mult înainte de a şopti:

— Sunteţi sigur că rana asta n-a putut avea vreo influenţă asupra… asupra inteligenţei prietenului meu? Cel puţin în privinţa… Nu ştiu cum să vă spun… Mă înţelegeţi?…

Medicul schiţă un gest vag cu mâna:

— În mod normal, este un om inteligent?

— Foarte inteligent! Nu pare întotdeauna, dar…

— Ah!…

Şi chirurgul porni în sus pe scară, cu o privire visătoare.

3. Biletul de clasa a doua

Maigret plecase din Paris miercuri după-amiază. Noaptea, primea un glonţ, în apropiere de Bergerac. Petrecea la spital zilele de joi şi de vineri. Sâmbătă, sosea din Alsacia soţia lui, iar Maigret se instala cu ea la *Hôtel d'Angleterre,* în camera cea mare de la primul etaj.

Luni, doamna Maigret îi spuse deodată:

— De ce n-ai călătorit cu permisul?

Erau ceasurile patru după-masă. Doamna Maigret, care nu stătea niciodată locului, făcea pentru a treia oară ordine în odaie.

La ferestre, storurile de culoare deschisă erau coborâte pe jumătate şi, în spatele ecranului lor luminos, atmosfera zumzăia de viaţă.

Maigret, care fuma una din primele pipe ale zilei, îşi privi soţia cu oarecare surprindere. I se păru că, în aşteptarea răspunsului său, ea evita să se întoarcă spre el şi că se înroşise, jenată.

Întrebarea era stranie. Într-adevăr, poseda, ca toţi comisarii Brigăzii Mobile, un permis de clasa întâi cu care putea să călătorească în întreaga Franţă. Se servise de el ca să vină de la Paris.

— Vino şi aşază-te aici, mormăi el.

Văzu că soţia lui ezită. O sili, aproape, să se aşeze pe marginea patului.

— Ia spune!

O privea cu maliţie, iar ea se tulbura şi mai tare.

— Am greşit punându-ţi întrebarea în felul acesta. Dacă am făcut-o, motivul e că în unele momente eşti bizar.

— Şi tu la fel.

— Ce vrei să spui?

— Că toţi mă găsesc bizar şi că, în fond, n-au încredere deplină în povestea mea cu trenul. Iar acum…

— Da! Ei bine, uite! Adineauri, pe coridor, chiar în faţa uşii noastre, am mişcat din loc preşul şi am găsit asta…

Deşi locuiau la hotel, purta un şorţ ca să se simtă, cum spunea ea, un pic ca acasă. Din buzunarul şorţului, scoase un cartonaş. Era un bilet de tren la clasa a doua, Paris-Bergerac, cu data din miercurea precedentă.

— Lângă preş… repetă Maigret. Ia o hârtie şi un creion…

Ea se supuse, fără să înţeleagă, şi umezi cu limba vârful creionului.

— Scrie… Mai întâi patronul hotelului, care a venit pe la nouă dimineaţa ca să afle ce mai fac… Pe urmă chirurgul, puţin înainte de zece… Pune numele pe o coloană… Procurorul a trecut pe la douăsprezece, iar comisarul de poliţie a intrat în momentul în care celălalt pleca…

— Mai e şi Leduc, riscă doamna Maigret.

— Aşa e! Adaugă-l pe Leduc! Asta-i tot? Plus, bineînţeles, oricare dintre servitorii hotelului sau orice călător care ar fi putut lăsa să-i cadă biletul pe coridor.

— Nu!

— De ce nu?

— Deoarece coridorul nu duce decât la camera asta! Sau, atunci, ar fi vorba de cineva care a venit să tragă cu urechea la uşă!

— Cere-l pe şeful de gară la telefon!

Maigret nu cunoştea nici oraşul, nici gara, şi nici vreunul din locurile despre care-i vorbea lumea. Şi totuşi reconstituise în minte un Bergerac destul de precis, din care nu

lipsea aproape nimic.

Un ghid Michelin îi furnizase planul oraşului. Or, el era instalat chiar în inima acestuia. Piaţa pe care o vedea era cea din centrul oraşului. Clădirea care se înălţa la dreapta era Palatul de Justiţie.

Ghidul spunea: *Hôtel d'Angleterre.* Clasa întâi. Camere începând de la douăzeci şi cinci de franci. Săli de baie. Meniuri de 15 şi 18 franci. Specialităţi: trufe, pate de ficat de gâscă, ruladă de pasăre, somon de Dordogne".

Râul Dordogne era în spatele lui Maigret, invizibil. Însă acesta îi urmărea cursul, ajutându-se de o serie de cărţi poştale. O altă carte poştală ilustrată îi arăta gara. Ştia că *Hôtel de France,* de cealaltă parte a pieţei, era concurentul lui *Hôtel d'Angleterre.*

Şi îşi imagina străzile ce se îndreptau toate către marile şosele, ca aceea pe care mersese, cu paşi poticniţi.

— Şeful de gară la telefon!

— Întreabă-l dacă joi dimineaţă au coborât călători din trenul de Paris.

— Spune că nu!

— Asta-i tot!

Era aproape matematic sigur că biletul aparţinea omului care sărise din tren puţin înainte de Bergerac şi care trăsese asupra comisarului!

— Ştii ce-ar trebui să faci? Să te duci să vezi casa domnului Duhourceau, procurorul, apoi pe aceea a chirurgului…

— De ce?

— Aşa! Ca să-mi povesteşti ce-ai văzut.

Rămase singur şi profită de ocazie ca să depăşească numărul de pipe ce-i era permis. Seara se lăsa blând şi piaţa mare se împurpurase toată. Comis-voiajorii reveneau

unii după alţii de pe traseele lor, oprindu-şi automobilele pe platforma din faţa hotelului. Se auzea, de la parter, ciocnirea bilelor de biliard.

Era ora aperitivului, în sala de culoare deschisă, iar patronul, cu bonetă albă de bucătar, venea din când în când să mai tragă cu ochiul.

„De ce a coborât omul din tren înainte de oprire, cu riscul de a-şi pierde viaţa, şi din ce motiv, văzându-se urmărit, a tras?”

În tot cazul, omul cunoştea linia, căci sărise pe balast exact în momentul când trenul încetinea. Nu mersese până la gară fiindcă-l cunoşteau angajaţii de acolo!

Ceea ce nu ajungea să dovedească, de altfel, că era asasinul fermierei de la Moulin-Neuf şi al fetei şefului de gară!

Maigret îşi amintea de agitaţia tovarăşului său de cuşetă, de respiraţia lui neregulată, de tăcerile urmate de suspine disperate.

„La ora asta, Duhourceau trebuie să fie acasă, în biroul lui, citind ziarele pariziene sau examinând dosare… Chirurgul face vizite prin saloane, urmat de infirmieră… Comisarul de poliţie…”

Maigret n-avea nicio grabă. De obicei, la începutul unei anchete, cădea pradă unei nerăbdări ce semăna cu ameţeala. Incertitudinea îi era nesuferită. Nu-şi găsea pacea până când nu începea să presimtă adevărul.

De data aceasta se întâmpla pe dos, poate din pricina stării lui.

Nu-i spusese doctorul că nu se va da jos din pat înainte de două săptămâni şi că, atunci chiar, va trebuie să fie foarte prudent?

Avea timp. Zile lungi pe care urma să le

petreacă reconstituind, din pat, un Bergerac cât mai viu cu putinţă, cu toate personajele la locul lor.

„Va trebui să sun ca să aprindă lumina.”

Era însă aşa de lenevos, încât nu făcu nimic, iar soţia lui, la întoarcere, îl găsi în beznă. Fereastra era tot deschisă, lăsând să pătrundă aerul răcoros al serii. Felinarele închipuiau o ghirlandă de lumini în jurul pieţei.

— Vrei să faci pneumonie?… E de neînchipuit, să rămâi cu fereastra deschisă când…

— Ei bine?

— Ei bine ce? Am văzut casele! Nu înţeleg, de altminteri, la ce ţi-ar putea servi.

— Povesteşte!

— Domnul Duhourceau locuieşte de cealaltă parte a Palatului de Justiţie, într-o piaţă aproape la fel de mare ca asta. O casă mare, cu două etaje. La primul, e un balcon de piatră. Acolo trebuie să fie biroul lui, căci odaia era luminată. Am văzut un servitor care închidea obloanele la parter.

— E vesel?

— Ce vrei să spui? O casă mare, ca toate casele mari! Mai degrabă sumbră… În orice caz, are nişte perdele de catifea vişinie care trebuie să fi costat cam două mii de franci de fereastră. O catifea moale, mătăsoasă, care cade în falduri mari…

Maigret era în al nouălea cer. Pe ici, pe colo, corecta imaginea pe care şi-o făcuse despre casă.

— Servitorul?

— Ce-i cu servitorul?

— Poartă o vestă vărgată?

— Da!

Iar Maigret mai că ar fi aplaudat: o casă solidă, solemnă, cu perdele bogate de catifea, cu balcon de piatră cioplită, cu mobile vechi! Un fecior în vestă cu dungi! Şi procurorul în redingotă, cu pantaloni gri, pantofi de lac, părul alb tuns perie.

— E adevărat totuşi că poartă pantofi de lac!

— Pantofi cu nasturi! Am remarcat ieri…

Bărbatul din tren purta tot pantofi de lac. Dar erau cu nasturi? Sau cu şireturi?

— Şi casa doctorului?

— E aproape la marginea oraşului. O vilă cum vezi pe plaje…

— Cottage englezesc!

— Asta e! Cu acoperiş jos, peluze, flori, un garaj frumos, pietriş alb pe alei, cu obloane zugrăvite în verde şi un felinar din fier forjat… Obloanele nu erau închise… Am zărit-o pe nevastă-sa care broda în salon.

— Şi cumnata?

— S-a întors cu maşina, împreună cu doctorul. E foarte tânără, foarte frumoasă, foarte bine îmbrăcată… N-ai crede că trăieşte într-un orăşel. Trebuie că-şi comandă rochiile la Paris…

Ce legătură putea să aibă el cu un maniac care ataca femeile pe şosea şi le strangula, apoi le străpungea inima cu un ac?

Maigret nu încerca să afle. Se mulţumea să pună oamenii la locurile lor.

— N-ai întâlnit pe nimeni?

— Pe nimeni cunoscut. Pesemne că locuitorii nu prea ies serile.

— Există şi un cinematograf?

— Am zărit unul, pe o străduţă… Rulează un film pe care l-am văzut la Paris acum trei ani…

Leduc sosi pe la zece dimineaţa, îşi lăsă bătrânul Ford în faţa hotelului şi bătu puţin mai târziu la uşa lui Maigret. Acesta era ocupat cu degustarea unui castronaş de supă, pe care soţia i-o preparase cu mâna ei la bucătărie.

— Merge, merge?

— Ia loc!… Nu, nu în lumină… Mă-mpiedici să văd piaţa…

De când părăsise Poliţia Judiciară, Leduc se îngrăşase şi devenise cumva mai blând, mai temător decât altădată.

— Ce-ţi pregăteşte de mâncare astăzi bucătăreasa ta?

— Cotlete de miel cu smântână… Trebuie să mănânc lucruri uşoare… Ia spune: n-ai fost pe la Paris, în vremea din urmă?

Doamna Maigret întoarse repede capul, surprinsă de această întrebare brutală. Iar Leduc se tulbură, apoi îşi privi mustrător colegul.

— Ce vrei să spui?… Ştii bine că…

Evident, Maigret ştia bine că… Însă cerceta din ochi silueta colegului său, care purta o mustăcioară roşcată… Se uita la picioarele lui încălţate în bocanci de vânătoare…

— Între noi să rămână, ce-ţi oferi aici în materie de dragoste?

— Taci din gură! interveni doamna Maigret.

— Nicidecum! Este o chestiune foarte importantă! La ţară nu găseşti toate înlesnirile de la oraş… Bucătăreasa ta câţi ani are?

— Şaizeci şi cinci! Aşa că vezi tu…

— Altceva, nimic?

Poate mai jenantă decât toate era

seriozitatea cu care Maigret punea aceste întrebări, care se adresează de obicei pe un ton de glumă sau ironie.

— Nicio păstoriţă, prin împrejurimi?

— E nepoată-sa, care vine câteodată să dea o mână de ajutor.

— Şaisprezece ani?… Optsprezece?…

— Nouăsprezece… Însă…

— Şi tu… voi… în fine…

Leduc nu ştia ce atitudine să mai adopte, iar doamna Maigret, mai jenată decât el, o tuli către străfundurile apartamentului.

— Eşti indiscret!

— Altfel spus, s-a făcut?… Ei bine, bătrâne…

Maigret păru să nu se mai gândească la asta şi mormăi peste câteva secunde:

— Duhourceau nu e căsătorit… Oare…?

— Se vede cât de colo că vii de la Paris! Vorbeşti de lucrurile astea ca şi cum ar fi cele mai fireşti din lume. Crezi că procurorul îşi povesteşte oricui ştrengăriile?

— Cum însă toate se află, sunt convins că tu eşti la curent.

— Nu ştiu decât ce se spune.

— Vezi dar!

— Domnul Duhourceau se duce la Bordeaux o dată sau de două ori pe săptămână… Şi acolo…

Maigret nu înceta să-şi studieze tovarăşul, iar pe buze îi flutura un zâmbet ciudat. Cunoscuse un Leduc diferit, care nu folosea fraze din acestea prudente, n-avea gesturi rezervate şi spaime provinciale.

— Ştii ce-ar trebui să faci tu, care ai posibilitatea să umbli de ici-colo cum îţi place? Să deschizi o mică anchetă ca să afli cine-a lipsit din oraş miercurea trecută. Stai!

Cei care mă interesează sunt mai ales doctorul Rivaud, procurorul, comisarul de poliţie, tu şi…

Leduc se ridicase. Jignit, îşi privea pălăria de pai asemenea cuiva gata s-o pună pe cap cu un gest sec şi să plece.

— Nu! Gata cu gluma… Nu ştiu, de altfel, ce te-a apucat… De când cu rana asta, tu… în sfârşit, nu eşti în apele tale!… Mă vezi pe mine, într-o văgăună ca asta, unde totul se află, făcând o anchetă asupra procurorului republicii?… Şi asupra comisarului de poliţie!… Eu, care nu mai am niciun titlu oficial!… Fără să mai pun la socoteală că insinuările tale…

— Aşază-te, Leduc.

— Nu mai am mult timp.

— Aşază-te, îţi zic! O să înţelegi! Există aici, la Bergerac, un domn care, în viaţa obişnuită, are toate aparenţele unui om normal şi, probabil, exercită o profesiune oarecare. Ăsta e domnul care, dintr-odată, pradă unei crize de nebunie…

— Şi mă pui la un loc cu asasinii posibili! Crezi că n-am înţeles sensul întrebărilor tale? Nevoia asta de a şti dacă am ţiitoare… Pentru că, nu-i aşa, îţi zici că cine n-are este mai susceptibil decât un altul să cadă pradă…

Se supăra cu adevărat. Se făcuse roşu. Ochii îi scânteiau.

— De afacerea asta se ocupă Parchetul, precum şi poliţia locală. Pe mine, nu mă priveşte!… Acuma, dacă tu vrei să te amesteci în…

— … ceva ce nu mă priveşte!… Atâta pagubă!… Presupune însă că, peste o zi, două, trei sau opt, drăguţa ta de nouăsprezece ani e descoperită cu un ac înfipt în inimă…

Nu dură mai mult. Leduc îşi apucă pălăria şi o înfundă atât de tare pe cap, încât paiul trosni. Apoi ieşi, închizând uşa cu un gest sec.

Doamna Maigret, care n-aştepta decât acest semnal, intră în odaie, nervoasă, neliniştită.

— Ce ţi-a făcut Leduc? Rareori te-am văzut aşa de dezagreabil cu cineva. Să-ţi vină să crezi că-l bănuieşti de…

— Ştii ce-ar trebui să faci? Peste câteva momente, sau mâine, o să se întoarcă, şi sunt convins că are să se scuze pentru că a ieşit prea brutal. Ei bine, am să-ţi cer să te duci să iei masa la el, la Ribaudière.

— Eu? Dar…

— Acuma, dacă vrei să fii aşa de drăguţă, umple-mi o pipă şi ridică-mi puţin pernele…

O jumătate de oră mai târziu, când intră doctorul, pe buzele lui Maigret trecu un zâmbet încântat. Îl interpelă pe Rivaud cu bună dispoziţie:

— Ce v-a spus?

— Cine?

— Colegul meu Leduc… E neliniştit! Probabil că v-a cerut să mă supuneţi unui serios examen mintal. Nu, doctore, nu sunt nebun… Dar…

Tăcu, căci i se punea un termometru sub limbă. În timp ce termometrul lua temperatura, chirurgul descoperea plaga, care se cicatriza încet.

— Vă mişcaţi prea mult!… Treizeci şi opt cu şapte… N-am nevoie să vă întreb dacă aţi fumat… Aerul este opac.

— Ar trebui să-i interziceţi complet pipa, doctore! interveni doamna Maigret.

Dar soţul ei o întrerupse:

— Puteţi să-mi spuneţi la ce intervale a

comis nebunul nostru crimele?

— Staţi puţin… Prima a avut loc acum o lună… A doua, o săptămână mai târziu… Apoi, tentativa ratată, vinerea următoare, şi…

— Ştiţi ce cred, doctore? Că există multe şanse să fim în ajunul unui nou atentat. Aş spune chiar: dacă nu se produce, atunci, fără îndoială, asasinul se simte supravegheat. Iar dacă se produce…

— Ei bine?

— Ei bine, se va putea proceda prin eliminare. Să presupunem că în momentul crimei sunteţi în camera asta. Iată-vă scos din cauză! Să presupunem că procurorul este la Bordeaux, comisarul de poliţie la Paris sau altundeva, amicul meu Leduc la dracu'…

Medicul îl privea fix pe bolnav.

— Într-un cuvânt, restrângeţi câmpul posibilităţilor…

— Nu! Al probabilităţilor.

— Tot aia. Îl restrângeţi, zic, la micul grup pe care l-aţi găsit la deşteptare, după operaţie…

— Nu tocmai, pentru că îl uit pe grefier! Restrâng câmpul la persoanele care m-au vizitat în timpul zilei de ieri şi care au putut lăsa să cadă, din neatenţie, un bilet de tren. Apropo, unde eraţi miercurea trecută?

— Miercuri?

Şi doctorul, confuz, îşi scormoni memoria. Era un bărbat tânăr, activ, ambiţios, cu gesturi precise, cu purtări elegante.

— Cred că… Staţi puţin… Am fost în La Rochelle pentru…

Se încruntă însă, văzându-l pe comisar cum zâmbea amuzat.

— Trebuie să consider că e un interogatoriu? În acest caz, vă previn că…

— Liniştiţi-vă! Ţineţi seama că n-am nimic de făcut toată ziua, eu, care am obişnuinţa unei vieţi teribil de active. Şi-atunci, născocesc mici jocuri numai şi numai pentru mine. Jocul nebunului! Nimic nu-l împiedică pe un medic să fie nebun, nici pe un nebun să fie medic. Se spune chiar că alienişţii sunt aproape cu toţii propriii lor clienţi. Tot aşa, nimic nu-l împiedică pe un procuror al republicii să…

Şi Maigret îşi auzi interlocutorul întrebând-o în şoaptă pe nevasta lui:

— N-a băut nimic?

Partea cea mai frumoasă se petrecu după plecarea doctorului Rivaud. Doamna Maigret se apropie de pat, cu chipul mustrător:

— Oare îţi dai seama ce faci?… Zău, nu te mai înţeleg!… Dacă ai vrea să-i faci pe oameni să creadă că tu eşti nebunul, nu te-ai purta altfel!… Doctorul n-a spus nimic… E prea bine crescut… Însă am simţit că… Ce ai, de zâmbeşti aşa?

— Nimic! Soarele! Dungile astea roşii şi verzi de pe tapet… Femeile acelea care trăncănesc în piaţă. Automobilul acela mic, galben ca lămâia, care parcă ar fi o insectă mare… Şi izul ăsta de pate de ficat de gâscă… Numai că, uite!… Există un nebun… Priveşte la fata aceea frumoasă care trece, cu pulpe rotunde, de munteancă… Are sânişorii ca nişte pere… Poate că pe ea nebunul…

Doamna Maigret îl privi în ochi şi înţelese că nu mai glumea, ci vorbea foarte serios, că avea o undă de nelinişte în voce.

El îi luă mâna într-a lui şi încheie:

— Vezi tu, sunt convins că nu s-a sfârşit! Şi aş vrea din tot sufletul să împiedic ca o fată frumoasă, plină de viaţă astăzi, să treacă

peste câteva zile prin această piaţă într-un dric, urmată de oameni în doliu. Există un nebun în oraş, la lumina zilei! Un nebun care vorbeşte, râde, care umblă de ici-colo…

Şi cu o voce tandră, murmură, cu ochii pe jumătate închişi:

— Dă-mi, totuşi, o pipă!

4. Întâlnirea nebunilor

Maigret alesese ora pe care o prefera, nouă dimineaţa, din cauza calităţii rare a luminii soarelui la acel ceas, ca şi din pricina ritmului vieţii care, în rondul pieţii, pornind de la uşa deschisă de o gospodină, de la zgomotul roţilor unei şarete, de la un oblon dat cu putere în lături, creştea într-una până-n amiază.

De la fereastră, putea vedea, pe un platan, unul din afişele lipite la cererea sa prin tot oraşul.

Miercuri, orele nouă, la Hôtel d'Angleterre, *comisarul Maigret va remite o recompensă de o sută de franci oricărei persoane ce-i va aduce vreo informaţie despre agresiunile din Bergerac, care par să fie săvârşite de un nebun.*

— Oare e cazul să rămân şi eu în odaie? întrebă doamna Maigret care, chiar şi la hotel, reuşea să muncească aproape tot atât de mult ca acasă.

— Poţi să rămâi!

— Nu ţin foarte tare! De altfel, n-o să vină nimeni.

Maigret surâdea. Nu era decât opt şi jumătate şi, pe când îşi aprindea pipa, murmura deja, ciulind urechea la zgomotul unui motor:

— Uite că a şi venit unul!

Era zgomotul familiar al bătrânului Ford, pe care-l recunoşteai de îndată ce maşina începea să urce pe pod.

— De ce n-a venit Leduc ieri?

— Ne-am cam tăiat în vorbe. N-avem tocmai aceleaşi idei în privinţa nebunului din

Bergerac. Ceea ce nu-l va împiedica să fie aici numaidecât!…

— Nebunul?

— Leduc… Şi nebunul!… Şi poate chiar mai mulţi nebuni!… E, ca să zic aşa, matematic… Un asemenea anunţ exercită o atracţie irezistibilă asupra tuturor detracaţilor, a celor cu imaginaţia prea bogată, a marilor nevrotici, epilepticilor… Intră, Leduc!

Leduc n-avusese nici măcar timp să bată la uşă. Avea un chip cam încurcat.

— N-ai putut veni ieri?

— Întocmai!… Te rog să mă scuzi… Bună ziua, doamnă Maigret… Am fost obligat să mă duc după instalator, din cauza unei conducte de apă plesnite… Merge mai bine?

— Binişor!… Spatele mi-e tot ţeapăn ca un coşciug, dar în rest… Ai văzut afişul meu?

— Ce afiş?

Minţea. Maigret fu cât pe ce să i-o spună. Dar, în cele din urmă, nu avu atâta cruzime.

— Ia loc! Dă-i neveste-mii pălăria. În câteva minute o să avem oaspeţi. Şi, între altele, aş pune mâna-n foc că nebunul va fi aici!

Se auziră bătăi în uşă. Totuşi, nimeni nu traversase piaţa. În clipa următoare, intra patronul hotelului.

— Scuzaţi-mă… Nu ştiam că aveţi o vizită… E în legătură cu afişul…

— Aveţi ceva să-mi spuneţi?

— Eu?… Nu!… La ce vă duce gândul?… Dacă aş fi avut ceva de spus, aş fi făcut-o… Voiam numai să ştiu dacă trebuie lăsaţi să urce toţi cei care au să se prezinte…

— Da, sigur că da! Sigur că da!

Şi Maigret îl privea printre genele pe

jumătate închise. Felul acesta de a privi printre gene devenea o manie. Sau poate i se trăgea de la faptul că trăia cu încăpăţânare într-o rază de soare?

— Fiţi bun şi lăsaţi-ne.

Şi, numaidecât, lui Leduc:

— Ciudat om şi ăsta! Voinic, sanguin, falnic ca un copac, cu o piele rumenă care parcă stă să plesnească…

— E un fost argat de fermă de prin împrejurimi, care pentru început s-a însurat cu patroana lui. Avea douăzeci de ani, iar ea patruzeci şi cinci…

— Şi de atunci?

— E la a treia căsătorie! O fatalitate! Îi mor toate nevestele…

— Are să se întoarcă numaidecât.

— De ce?

— Asta nu pot să ştiu! Însă va reveni, când toată lumea are să fie aici. Va găsi el un pretext. În acest moment, procurorul trebuie că pleacă de-acasă, gata îmbrăcat în redingotă. Cât despre doctor, aş paria că galopează din salon în salon ca să-şi expedieze la iuţeală consultaţia de dimineaţă.

Maigret nu-şi sfârşise bine fraza, când îl putură vedea pe domnul Duhourceau apărând de pe o stradă şi traversând piaţa cu paşi grăbiţi.

— Trei, care vasăzică!

— Cum, trei?

— Procurorul, patronul şi cu tine.

— Iar? Ascultă, Maigret…

— Ssst! Du-te să-i deschizi uşa domnului Duhourceau, care ezită să ciocănească.

— Mă întorc peste un ceas! anunţă doamna Maigret, care-şi pusese pălăria.

Procurorul o salută ceremonios, apoi îi

strânse mâna comisarului, fără să-l privească în faţă.

— Am fost pus la curent cu experienţa dumneavoastră. Am ţinut să vă văd până să înceapă. Mai întâi, e de la sine înţeles că acţionaţi cu titlu privat. Totuşi, aş fi preferat să fiu consultat, dat fiind că există o anchetă în curs de desfăşurare…

— Luaţi loc, vă rog. Leduc, ia pălăria şi bastonul domnului procuror. Tocmai îi spuneam lui Leduc, domnule procuror, că asasinul va veni numaidecât aici… Bine! Iată-l pe comisar, care se uită la ceas şi care va bea ceva, jos, înainte de a urca…

Aşa era! Comisarul fu văzut intrând în hotel, dar nu se înfăţişă la uşa camerei decât zece minute mai târziu. Păru uluit să-l găsească pe procuror, se scuză, se bâlbâi:

— Am crezut de datoria mea să…

— Doamne! Leduc, adu scaune. Trebuie să fie în camera alăturată… Iată-i pe clienţii noştri care încep să sosească. Numai că nimeni nu vrea să fie primul…

Într-adevăr, prin piaţă se-nvârteau trei sau patru persoane, aruncând dese priviri către hotel. Se simţea că încercau să găsească o atitudine potrivită. Privirile li se aţintiră asupra maşinii doctorului, care opri chiar în faţa uşii de la intrare.

În ciuda soarelui primăvăratic, aerul era încărcat de nervozitate. Ca şi predecesorii săi, medicul avu o reacţie de nemulţumire când găsi deja atât de multă lume în cameră.

— E un veritabil consiliu de război! remarcă el cu un rânjet.

Iar Maigret observă că era nebărbierit, că nodul cravatei arăta mult mai puţin bine făcut decât de obicei.

— Credeţi că judecătorul de instrucţie…

— E plecat la Saintes pentru un interogatoriu şi nu se va întoarce înainte de căderea serii.

— Dar grefierul său? întrebă Maigret.

— Nu ştiu dacă l-a luat cu el… Sau mai degrabă… Staţi! Iată că iese din casă… Fiindcă locuieşte chiar în faţa hotelului, la primul etaj al casei cu jaluzele albastre…

Paşi pe scară. Paşii mai multor persoane. Apoi şuşoteli.

— Deschide, Leduc.

De data aceasta era o femeie, şi nu venea de afară. Era servanta care fusese cât pe ce să devină victima nebunului şi care lucra în continuare la hotel. O urma un bărbat timid, încurcat.

— Este logodnicul meu, lucrează la garaj. Nu voia să mă lase să vin, sub pretext că, de ce are să se vorbească mai puţin…

— Intraţi… Şi dumneata, logodnicul… Şi dumneavoastră, patroane!

Căci patronul hotelului se afla pe palier, cu scufa lui albă în mână.

— Voiam numai să ştiu dacă servitoarea mea…

— Intraţi! Intraţi! Şi pe dumneata cum te cheamă?

— Rosalie, domnule… Numai că nu ştiu dacă, în ce priveşte recompensa… Pentru că, nu-i aşa, am şi spus tot ce ştiam!…

Iar logodnicul, furios, mormăi fără să se uite la nimeni:

— Măcar dac-ar fi adevărat!

— Bineînţeles că e adevărat! N-aş fi născocit…

— Da’ nici povestea aia cu clientul care voia să te ia de nevastă n-ai născocit-o? Şi

când îmi povesteai că pe maică-ta o răpiseră ţiganii…

Fata se mâniase, dar nu-şi pierdea stăpânirea de sine. Era o ţărancă zdravănă, cu încheieturi solide şi cu forme pietroase. De cum se agitase puţin, pletele i se zburliseră ca după o luptă şi, ridicând braţele ca să şi le aranjeze, dădu la iveală subsuori umede, cu perii roşietici.

— Ce-am spus am spus… Am fost atacată pe la spate şi am simţit o mână în dreptul bărbiei… Atunci, am muşcat cu toată puterea… Chiar, uite, avea un inel de aur pe deget…

— Nu l-ai văzut?

— Numaidecât a întins-o în pădure. Era cu spatele. Iar eu de-abia mă sculam de jos, ţinând seama că…

— Deci nu eşti în stare să-l recunoşti! Asta ai declarat şi la anchetă?

Rosalie tăcu, dar o ameninţare rămânea întipărită pe chipul ei încăpăţânat.

— Ai recunoaşte inelul?

Şi privirea lui Maigret rătăcea pe toate mâinile, pe cele grăsuţe ale lui Leduc, care purta o şevalieră grea, pe cele fine şi lungi ale doctorului, care nu avea pe deget decât o verighetă, apoi pe cele foarte albe, cu pielea uscată, ale procurorului, ce-şi scosese batista din buzunar.

— Era un inel de aur!

— Şi n-ai nicio idee asupra identităţii agresorului tău?

— Domnule, vă asigur… începu logodnicul, cu fruntea plină de sudoare.

— Vorbeşte!

— N-aş vrea să se întâmple vreo nenorocire. Rosalie este o fată bună, o spun

de faţă cu ea. Însă visează noapte de noapte. Câteodată îmi povesteşte visele. Pe urmă, după câteva zile, i se-ntâmplă să creadă că aşa s-a şi întâmplat. La fel şi cu romanele pe care le citeşte…

— Umple-mi, te rog, o pipă, Leduc.

Maigret vedea acum un grup de vreo zece persoane strânse sub fereastră, care se consultau cu glas scăzut.

— Deci, Rosalie, până la urmă ai cât de cât idee…

Fata tăcu. Atât doar că privirile i se opriră o clipă asupra procurorului, iar Maigret văzu, încă o dată, ghetele de lac negru cu nasturi.

— Să-i dai o sută de franci, Leduc. Iartă-mă că te folosesc ca secretar… Dumneata, patroane, eşti mulţumit de ea?

— Cameristă bună, n-am ce să zic…

— Ei bine, să intre şi ceilalţi…

Grefierul se strecurase în încăpere şi stătea cu spatele la perete.

— Acolo eraţi? Luaţi loc, vă rog…

— Am doar puţin timp… murmură medicul, scoţându-şi ceasul din buzunar.

— Eh! are să ajungă!

Şi Maigret îşi aprinse pipa, cu privirile la uşa care se întredeschidea, la tânărul care intra, îmbrăcat în zdrenţe, cu părul cânepiu, cu ochii urduroşi.

— Sper că n-o să-l… murmură procurorul.

— Intră, băiete! Când ai avut ultima criză?

— A ieşit din spital acum opt zile, spuse doctorul.

Era în mod evident un epileptic, leit tipul pe care ţăranii îl numesc nătărăul satului.

— Ce ai să-mi spui?

— Eu?

— Da, tu!… Spune…

Însă, în loc să vorbească, tânărul începu să plângă şi, după câteva clipe, suspinele îi deveniră convulsive. Te puteai aştepta la o criză. Se desluşeau câteva silabe prost articulate:

— Tot timpul se reped toţi la mine… N-am făcut nimic! Jur!… Şi atunci, de ce nu mi se dau o sută de franci, să-mi iau un rând de haine?…

— O sută de franci! Următorul, îi spuse Maigret lui Leduc.

Vizibil, procurorul îşi pierdea răbdarea. Comisarul de poliţie, care luase un aer degajat, remarcă:

— Dacă poliţia municipală ar proceda aşa, probabil că la următorul consiliu general…

Într-un ungher, Rosalie se certa pe şoptite cu logodnicul ei. Patronul scotea capul pe uşa întredeschisă ca să asculte zgomotele de la parter.

— Nădăjduiţi cu adevărat să descoperiţi ceva? suspină domnul Duhourceau.

— Eu?… Absolut nimic…

— În cazul acesta…

— V-am făgăduit că nebunul va fi aici, şi probabil că şi este.

Nu intraseră decât trei persoane: un cantonier care văzuse, în urmă cu trei zile, o „umbră strecurându-se printre copaci” şi luând-o la sănătoasa când se apropiase de ea.

— Umbra nu ţi-a făcut nimic?

— Nu!

— Şi nu ai recunoscut-o? Eşti bun de cincizeci de franci!

Numai Maigret îşi păstra buna dispoziţie. În piaţă se strânseseră vreo treizeci de locuitori, grupuri-grupuri, care priveau către ferestrele hotelului.

— Şi tu?

Era un ţăran bătrân, în doliu, care aştepta, cu un aer sălbatic.

— Sunt tatăl primei moarte. Ei bine, am venit să spun că dacă pun mâna pe monstrul ăla, îl…

Şi el avea tendinţa să se întoarcă spre procuror.

— N-aveţi nicio idee?

— O idee, poate că nu! Da' eu spun ce spun! Unui om care şi-a pierdut fiica n-ai ce-i mai face! Mai bine s-ar căuta acolo unde s-a întâmplat deja ceva. Ştiu prea bine că nu sunteţi din ţinut… Nu cunoaşteţi… Toată lumea o să vă spună că s-au petrecut lucruri despre care nu s-a zis nici acum ultimul cuvânt…

Doctorul se ridicase, nerăbdător. Comisarul de poliţie se uita în altă parte, ca unul care nu vede, n-aude. Cât despre procuror, acesta părea de piatră.

— Îţi mulţumesc, moşule.

— Şi, mai ales, nu-mi trebuie nici cei cincizeci, nici suta dumneavoastră de franci… Dacă într-o zi puteţi trece pe la fermă… Oricine vă spune unde se află…

Nu întrebă dacă trebuia să rămână. Nu salută pe nimeni şi ieşi, adus de spate.

Plecarea sa fu urmată de o lungă tăcere, iar Maigret se prefăcu a fi foarte ocupat să îndese, cu singura mână validă, cenuşa din pipă.

— Un chibrit, Leduc…

Această tăcere avea ceva patetic. Şi s-ar fi zis că grupurile răspândite prin piaţă evitau, şi ele, să facă cel mai mic zgomot.

Nu se auzeau decât paşii bătrânului fermier, pe pietriş.

— Te rog să taci, mă-nţelegi?

Era logodnicul lui Rosalie, care îşi dădu seama dintr-odată că vorbeşte tare, pe când fata stătea cu privirile aţintite înainte, poate domolită, poate şovăielnică.

— Ei bine, domnilor, zise în sfârşit Maigret cu un suspin, mi se pare că lucrurile nu stau chiar aşa de rău…

— Toate aceste interogatorii au mai fost făcute o dată! răspunse comisarul, ridicându-se şi căutându-şi pălăria.

— Numai că, de data asta, nebunul e aici!

Maigret nu se uita la nimeni. Vorbea privind macatul alb al patului.

— Şi crezi, doctore, că după ce-i trec crizele îşi aminteşte ce a făcut?

— E aproape sigur.

Patronul hotelului stătea în picioare în mijlocul odăii, ceea ce îi sporea încurcătura, căci, în hainele lui albe, atrăgea privirile.

— Leduc, du-te să vezi dacă mai este lume care aşteaptă!

— Mă veţi scuza, dar eu nu mai am timp! zise doctorul Rivaud, ridicându-se. Am o consultaţie la ora unsprezece, şi este vorba tot de viaţa unui om.

— Vă întovărăşesc… murmură comisarul de poliţie.

— Iar dumneavoastră, domnule procuror? murmură Maigret.

— Hm… eu… Da… eu…

De câteva momente, Maigret părea să fie nemulţumit şi, în mai multe rânduri, se uită spre piaţă cu nerăbdare. Deodată, când toată lumea se ridicase, gata să plece, se îndreptă uşor în pat, şoptind:

— În sfârşit!… O clipă, domnilor… Cred că intervine ceva nou…

Şi arăta către o femeie care alerga spre hotel. Chirurgul, care putea să o vadă de la locul său, spuse cu uimire:

— Françoise!…

— O cunoaşteţi?

— Este cumnata mea… Probabil că vreun bolnav a telefonat… sau un accident…

Cineva alerga pe scări. Se auzeau vorbe. Uşa se deschise şi o tânără pătrunse gâfâind în cameră, privind cu spaimă împrejur.

— Jacques!… Domnule comisar!… Domnule procuror…

Nu avea mai mult de douăzeci de ani. Era zveltă, nervoasă, frumoasă.

Dar pe rochie avea urme de praf. Corsajul îi era în parte sfâşiat. Ducea fără încetare mâinile la gât.

— Eu… L-am văzut… Şi m-a…

Nimeni nu mişca. Femeia vorbea cu greutate. Făcu încă doi paşi în direcţia cumnatului ei.

— Uite!

Şi-i arătă gâtul, pe care se vedeau echimoze. Continua să vorbească.

— Acolo… în pădure, la Moulin-Neuf… Mă plimbam, când un bărbat…

— Doar vă spuneam că o să aflăm ceva! mormăi Maigret, care-şi regăsise placiditatea.

Leduc, care-l cunoştea temeinic, îl privi cu uimire.

— L-aţi văzut, nu-i aşa? urmă Maigret.

— Doar puţin! Nu ştiu cum am făcut ca să mă desfac din încleştarea lui… Cred că s-a-mpiedicat de o cioată… Am profitat de asta şi am lovit…

— Descrieţi-l, atunci…

— Nu ştiu… Un vagabond, probabil… Cu haine ţărăneşti… Urechi mari, foarte

depărtate… Nu-l mai văzusem niciodată…

— A fugit?

— A înţeles că aveam să ţip… Se auzea motorul unui automobil pe şosea… S-a năpustit spre hăţişuri…

Suflarea îi revenea încetul cu încetul. Acum ţinea o mână la gât, iar cealaltă pe piept.

— Mi-a fost aşa de frică… Poate că, dacă nu era zgomotul maşinii… Am alergat până aici…

— Scuzaţi-mă! Nu eraţi mai aproape de casă?

— Acolo, ştiam că n-o găsesc decât pe soră-mea.

— Asta s-a-ntâmplat în stânga fermei? întrebă comisarul de poliţie.

— Numaidecât după cariera părăsită.

Iar comisarul, către procuror:

— Am să răscolesc pădurea… Poate că mai e încă timp.

Doctorul Rivaud părea contrariat. Strângând din sprâncene, îşi privea cumnata care, sprijinită de masă, respira mai normal.

Leduc căuta privirea lui Maigret şi, când izbuti să o întâlnească, nu-şi ascunse ironia.

— Toate acestea par să dovedească, în orice caz, simţi el nevoia să insiste, că nebunul n-a fost aici în dimineaţa asta.

Comisarul de poliţie coborî scările şi o luă la dreapta, către primărie, unde-şi avea birourile. Procurorul îşi ştergea încet melonul cu mâneca.

— De îndată ce judecătorul de instrucţie va reveni de la Saintes, domnişoară, am să vă cer să vă înfăţişaţi la cabinetul său, spre a vă reînnoi declaraţiile şi ca să semnaţi procesul-verbal.

Îi întinse lui Maigret o mână uscată.

— Presupun că nu mai aveţi nevoie de noi!

— Bineînţeles! De altminteri, nici nu speram că o să vă deranjaţi…

Maigret îi făcu un semn lui Leduc, care înţelese că trebuia să dea pe toată lumea afară. Rosalie se certa mai departe cu logodnicul ei.

Când Leduc se întoarse la patul lui Maigret, cu un surâs pe buze, fu mirat de chipul sever şi neliniştit al prietenului său.

— Ei bine?

— Nimic!

— N-a dat rezultate!

— A dat prea multe! Umple-mi, dacă vrei, încă o pipă, până nu soseşte nevastă-mea…

— Parcă trebuia ca în dimineaţa asta să vină nebunul.

— Chiar aşa!

— Totuşi…

— Nu insista, bătrâne. Vezi tu, lucrul cel mai îngrozitor ar fi să se mai adauge o moartă. Pentru că de data asta…

— Ce?

— Nu încerca să înţelegi. Bun! Uite-o pe nevastă-mea, care traversează piaţa. O să-mi spună că fumez prea mult şi o să-mi ascundă tutunul. Aşa că strecoară-mi puţin sub pernă…

Îi era cald. Poate că era şi uşor congestionat.

— Du-te! Lasă telefonul lângă mine…

— Mă gândesc să iau masa la hotel. Astăzi e ziua cu friptură de gâscă. Trec să-ţi strâng mâna după-masă.

— Dacă vrei!… Apropo, micuţa… Ştii tu, cea despre care mi-ai vorbit… E multă vreme de când voi doi… de când n-ai mai văzut-o?

Leduc tresări, îşi privi colegul în ochi, apoi izbucni:

— E prea de tot!

Şi ieşi, uitându-şi pălăria de pai pe masă.

5. Pantofii de lac

— Da, doamnă… La *Hôtel d'Angleterre*… Bineînţeles că nu aveţi nicio obligaţie să veniţi…

Leduc tocmai ieşise. Doamna Maigret urca scările. Doctorul, cumnata lui şi procurorul se opriseră în piaţă, lângă automobilul lui Rivaud.

Doamnei Rivaud, care trebuia să fie singură acasă, îi telefona Maigret. O ruga să vină la hotel, fără să se mire că la celălalt capăt al firului auzea o voce neliniştită.

Doamna Maigret asculta sfârşitul conversaţiei, în timp ce îşi scotea pălăria.

— E adevărat că a avut loc încă o agresiune?… Am întâlnit oameni care se grăbeau către Moulin-Neuf…

Absorbit de gândurile sale, Maigret nu răspunse. Vedea cum se schimbă, încetul cu încetul, mişcarea în oraş. Vestea circula cu iuţeală şi din ce în ce mai mulţi oameni se îndreptau către un drum ce pornea din stânga pieţei.

— Trebuie să fie un pasaj de nivel!… murmură Maigret, care începea să cunoască topografia oraşului.

— Da. E o stradă lungă, care seamănă la început cu o stradă de oraş şi se termină într-un drum de ţară. Moulin-Neuf e după a doua cotitură. De altfel, moara[{1}] nici nu mai există, doar o fermă mare, cu ziduri albe. Când am trecut, nişte boi erau înjugați într-o curte plină de păsări. Printre altele, nişte curcani frumoşi…

Maigret asculta ca un orb căruia i se descrie un peisaj.

— E o moşie mare?

— Aici se socoteşte în zilnici[{2}]. Mi s-a spus că are două sute de zilnici, dar nu ştiu cât face asta. În orice caz, pădurea de-acolo începe. Mai departe, întâlneşti drumul cel mare ce duce la Périgueux…

Pesemne că jandarmii erau acolo, împreună cu cei câţiva agenţi de poliţie din Bergerac. Maigret şi-i imagina forfotind cu paşi mari prin lăstăriş, ca la o vânătoare de iepuri cu hăitaşi. Şi mulţimea oprită în drum, puştii cocoţaţi prin copaci…

— Acum ar fi bine să mă laşi. Întoarce-te acolo, vrei?

Ea nu comentă. Pe când ieşea, o femeie tânără ce intra în hotel îi tăie drumul şi ea se întoarse, mirată, poate niţel prost dispusă.

Era doamna Rivaud.

— Luaţi loc, vă rog. Şi iertaţi-mă că v-am deranjat, mai ales că e o nimica toată. Căci mă întreb chiar dacă am vreo întrebare să vă pun! Cazul ăsta e aşa de încurcat…

N-o scăpa din ochi, iar ea stătea ca hipnotizată sub privirile lui.

Maigret era uimit, dar nu şi dezorientat. Bănuise vag că doamna Rivaud îl va interesa şi-şi dădea seama că era o figură mult mai ciudată decât îndrăznise el să spere.

Sora ei, Françoise, era fină, elegantă, şi nimic nu trăda la ea satul sau orăşelul.

Doamna Rivaud atrăgea mult mai puţin privirile şi nu era nici măcar ceea ce se poate numi o femeie frumoasă. Avea între douăzeci şi cinci şi treizeci de ani. Era de talie mijlocie şi cam grasă. Veşmintele îi erau cusute de o croitoreasă de duzină sau, dacă proveneau de la o casă de modă bună, atunci nu ştia să le poarte.

Ceea ce te izbea în primul rând la ea erau

ochii cu priviri neliniştite, dureroase. Neliniştite, şi totuşi resemnate.

De pildă, îl privea pe Maigret. Se simţea că-i era teamă, dar că era incapabilă să reacţioneze. Exagerând puţin, s-ar fi putut spune că aştepta să fie lovită.

Foarte mic-burgheză. Foarte *la locul ei!* Manevrând maşinal o batistă cu care-şi putea la nevoie tampona ochii!

— Sunteţi căsătorită de multă vreme, doamnă?

Nu răspunse numaidecât. Întrebarea o speria. Totul o speria.

— Cinci ani, şopti ea în cele din urmă, cu o voce neutră.

— Locuiaţi de pe atunci la Bergerac?

Din nou îl privi lung pe Maigret înainte de a răspunde:

— Locuiam în Algeria, cu sora şi cu mama mea.

Maigret de-abia mai îndrăznea să continue, atât de clar simţea că şi cel mai mic cuvânt era în stare s-o îngrozească.

— Doctorul Rivaud a locuit în Algeria?

— A stat doi ani la spitalul din Alger…

Se uita la mâinile femeii. Avea impresia că nu se armonizau pe deplin cu ţinuta ei burgheză.

Mâinile acelea munciseră. Dar era un lucru delicat să aduci discuţia pe acest teren.

— Mama dumneavoastră…

Se opri. Cum stătea cu faţa la fereastră, iată că ea se ridica, iar pe chip i se întipărea spaima, în acelaşi timp, afară se auzea închizându-se portiera unui automobil.

Era doctorul Rivaud, care cobora din maşină, pătrundea în goană în hotel, bătea cu furie la uşă.

— Eşti aici?

I se adresă soţiei sale, fără să-l privească pe Maigret şi cu o voce seacă. Apoi se întoarse spre comisar:

— Nu înţeleg… Aveţi nevoie de soţia mea?… În acest caz, aţi fi putut…

Ea lăsă capul în jos. Maigret îl observa pe Rivaud cu o uimire blândă.

— De ce te superi, doctore? Am simţit dorinţa să fac cunoştinţă cu doamna Rivaud. Din nenorocire, sunt incapabil să mă mişc şi…

— Interogatoriul s-a terminat?

— Nu este vorba de un interogatoriu, ci de o conversaţie paşnică. În momentul când aţi intrat, vorbeam despre Algeria. Vă place această ţară?

Liniştea lui Maigret nu era decât aparentă, întreaga lui energie intrase în acţiune, în timp ce el vorbea domol. Se uita stăruitor la cele două fiinţe din faţa lui – la doamna Rivaud, ce părea gata să plângă, la Rivaud, ce arunca priviri în jur, parcă spre a căuta urmele a ceea ce se petrecuse – şi voia să înţeleagă.

Ceva se ascundea acolo. Ceva anormal.

Însă unde? Şi ce anume?

Ceva anormal era şi la procuror. Numai că totul era confuz, încurcat.

— Spune-mi, doctore, ai făcut cunoştinţă cu soţia dumitale îngrijind-o de boală?

Privire fugară a lui Rivaud către doamna Rivaud.

— Daţi-mi voie să vă spun că asta n-are mare importanţă. Dacă-mi permiteţi, o voi conduce pe soţie la maşină şi…

— Evident… Evident…

— Evident, ce?

— Nimic!… Pardon!… Nici n-am ştiut că

vorbeam cu voce tare… Curios cazul ăsta, doctore. Curios şi înspăimântător. Pe măsură ce înaintez, mi se pare tot mai înspăimântător. Dimpotrivă, cumnata dumitale şi-a regăsit numaidecât sângele rece, după o emoţie atât de puternică. Este o persoană energică!

Şi îl vedea pe Rivaud cum rămâne nemişcat, pradă tulburării, aşteptând urmarea. Oare nu cumva doctorul credea că Maigret ştie mai multe decât spune?

Comisarul simţea că avansează, dar dintr-odată totul se dădu peste cap, teoriile pe care le alcătuise, viaţa din hotel, viaţa oraşului.

La început a fost sosirea în piaţă a unui jandarm pe bicicletă. Jandarmul ocoli un grup de case, îndreptându-se spre cea a procurorului.

În acelaşi moment, se auzi soneria telefonului şi Maigret ridică receptorul.

— Alo! Aici spitalul. Doctorul Rivaud mai e cumva la dumneavoastră?

Doctorul luă cu nervozitate receptorul, ascultă cu stupoare, apoi îl puse în furcă, atât de emoţionat, încât rămase o bună bucată de vreme privind în gol.

— L-au găsit! zise el în cele din urmă.

— Pe cine?

— Omul!… Sau măcar un cadavru… În pădurea de la Moulin-Neuf…

Doamna Rivaud îi fixa pe rând, fără să priceapă.

— Mă întreabă dacă pot efectua autopsia… Dar…

Şi iată că-i veni şi lui rândul, lovit de un gând, să-l privească bănuitor pe Maigret.

— Când aţi fost atacat… în pădure… aţi ripostat… aţi tras cel puţin un foc de

revolver…

— N-am tras.

Dar o altă idee îi veni doctorului, care-şi trecu mâna peste frunte, febril:

— Moartea a survenit de mai multe zile… Cum se face atunci că Françoise, azi-dimineaţă… Haidem!

O luă pe soţia sa, care se lăsă cu docilitate condusă, iar puţin mai târziu, vârâtă în automobil. Cât despre procuror, probabil că telefonase după un taxi, căci deja sosea unul în faţa casei lui. Iar jandarmul se întorcea de unde venise. Nu se mai simţea curiozitatea de dimineaţă. O febră mai violentă cuprindea oraşul.

Curând, toată lumea, inclusiv patronul hotelului, se îndrepta către Moulin-Neuf, numai Maigret rămânea în pat, cu spinarea înţepenită, iar privirea-i grea ţintuia piaţa dogorită de soare.

— Ce ai?

— Nimic.

Doamna Maigret, care tocmai se întorcea, nu-şi vedea bărbatul decât din profil, dar înţelegea că ceva se petrecuse, că se uita pe geam cu un aer prea crâncen. Nu-i trebui mult timp ca să ghicească motivul şi veni să se aşeze pe marginea patului, apucând maşinal pipa golită, pe care începu s-o umple.

— Nu-i nimic… Am să încerc să-ţi dau toate amănuntele… Eram acolo când l-au găsit, iar jandarmii m-au lăsat să mă apropii…

Maigret privea mai departe afară, dar, în timp ce ea vorbea, pe retină i se imprimau alte imagini decât cele ale pieţii…

— În locul acela, pădurea este în pantă…

Pe lângă drum sunt stejari… Apoi vine o pădure de brazi… Nişte curioşi sosiseră cu maşini care staţionau la curbă, pe marginea drumului. Jandarmii dintr-un sat vecin înconjurau pădurea, ca să-l încercuiască pe om… Înaintau încet, iar bătrânul fermier de la Moulin-Neuf îi întovărăşea, cu un revolver militar în mână… Nu-ndrăzneau să-i zică nimic… Cred că l-ar fi doborât pe asasin…

Maigret vedea aievea pădurea, solul aşternut cu ace de pin, petele de umbră şi lumină, uniformele jandarmilor.

— Un băiat care alerga pe lângă grup a scos un ţipăt, arătând spre o formă întinsă la poalele unui copac…

— Pantofi de lac?

— Da! Şi ciorapi de lână gri, tricotaţi de mână. M-am uitat bine, fiindcă mi-am amintit de…

— Ce vârstă?

— Poate cincizeci de ani. Nu se ştie exact… Era cu faţa la pământ… Când i-au descoperit figura, a trebuit să mă uit în altă parte pentru că… înţelegi!… se pare că e acolo de cel puţin opt zile… Am aşteptat să-i acopere capul cu o batistă… Am auzit spunându-se că nimeni, în orice caz, nu-l cunoaşte. Nu e de prin preajmă…

— Vreo rană?

— O gaură mare în tâmplă… Iar când a căzut, probabil că a muşcat pământul, în agonia lui…

— Şi ce fac ei acum?

— Tot ţinutul se-ndreaptă într-acolo. Poliţia împiedică năvala curioşilor în pădure. Când am plecat, erau aşteptaţi procurorul şi profesorul Rivaud… Pe urmă, vor transporta corpul la spital, pentru autopsie…

Piaţa era pustie, aşa cum Maigret n-o văzuse încă niciodată. Doar un căţel de culoarea cafelei cu lapte se încălzea la soare.

Şi ora prânzului sună, tacticos. Muncitori şi muncitoare ieşiră dintr-o tipografie de pe o stradă alăturată, precipitându-se către Moulin-Neuf, cei mai mulţi pe biciclete.

— Cum e îmbrăcat?

— În negru, cu un pardesiu tăiat drept… E greu de spus, din pricina stării în care…

Doamnei Maigret i se întorcea stomacul pe dos. Totuşi, propuse:

— Vrei să mă întorc acolo?

Rămase singur. Îl văzu revenind pe patronul hotelului, care-i strigă, de pe trotuar:

— Sunteţi la curent?… Când te gândeşti că trebuie să vin să servesc prânzul!…

Apoi tăcerea, cerul limpede, piaţa străluminată de soare, casele pustii.

De-abia peste o oră se auzi larma unei mulţimi, pe o stradă din apropiere: se aducea corpul de la spital, urmat de toată lumea.

Pe urmă hotelul se umplu. Piaţa prinse viaţă. La parter se ciocneau pahare. Se auziră lovituri timide în uşă şi Leduc intră, schiţând un surâs şovăitor.

— Pot să intru?

Se aşeză lângă pat şi îşi aprinse pipa înainte de a relua şirul vorbelor.

— Aşa, care vasăzică… suspină el.

Când Maigret se întoarse către el, Leduc fu mirat să-i vadă surâsul de pe chip şi mai ales să-l audă spunând:

— Prin urmare, mulţumit?

— Dar…

— Şi încă toţi! Doctorul! Procurorul! Comisarul! Într-un cuvânt, cu toţii încântaţi de farsa straşnică jucată răutăciosului comisar

de la Paris! S-a înşelat pe toată linia poliţistul! S-a crezut foarte inteligent, a făcut atâtea mofturi că, la un moment dat, erau cât pe ce să-l ia în serios, ba pe unii i-a cuprins chiar teama…

— Trebuie să mărturiseşti că…

— Că m-am înşelat?

— Păi, au găsit omul! Iar descrierea corespunde cu cea a necunoscutului din tren făcută de tine. L-am văzut. Un individ între două vârste, mai degrabă prost îmbrăcat, deşi cu oarecare îngrijire. A primit un glonte în tâmplă, foarte de aproape, atât cât se poate constata în starea în care…

— Da!

— Domnul Duhourceau crede, ca şi poliţia, că s-a sinucis, acum vreo opt zile, poate numaidecât după ce te-a atacat.

— S-a găsit arma lângă el?

— Desigur! De fapt, nu chiar lângă el. I s-a găsit în buzunarul pardesiului un revolver, din care nu lipseşte decât un glonte…

— Pe care l-a tras în mine, fir-ar să fie!

— Asta urmează să se stabilească… Dacă s-a sinucis, afacerea se simplifică… Simţindu-se hăituit, pe punctul de a fi prins, el…

— Şi dacă nu s-a sinucis?

— Există ipoteze foarte plauzibile… Poate că noaptea, un ţăran, atacat de el, a tras… Pe urmă i s-a făcut frică de complicaţii, ceea ce li se cam potriveşte oamenilor de la ţară.

— Şi atentatul asupra cumnatei doctorului?

— Au vorbit şi despre el. Suntem în drept să credem că un glumeţ de prost-gust a simulat o agresiune şi…

— Altfel spus, au chef să termine cu povestea asta! suspină Maigret, împrăştiind o

pală de fum care se întinse ca o aureolă.

— Nu e întru totul adevărat! Însă e evident că-i inutil să mai tărăgănezi lucrurile şi că, din moment…

Maigret râse de încurcătura colegului său.

— Mai e şi biletul de tren! zise el. Va trebui să se explice cum a ajuns acest bilet, din buzunarul necunoscutului nostru, pe coridor la *Hôtel d'Angleterre*…

Leduc privea cu îndărătnicie covorul stacojiu şi, deodată, se hotărî să spună:

— Vrei un sfat bun?

— Să las baltă toate astea! Să mă restabilesc cât mai repede posibil şi să plec din Bergerac…

— Ca să vii să petreci câteva zile la Ribaudière, aşa cum convenisem între noi! I-am povestit doctorului despre asta, şi zice că am putea, cu precauţii, să te transportăm acolo de pe acum…

— Dar procurorul? El ce-a zis?

— Nu înţeleg.

— Trebuie să se fi amestecat şi el. Nu ţi-a reamintit că n-am absolut niciun drept, în afara celui de victimă, să mă ocup de cazul ăsta?

Bietul Leduc! Voia să fie amabil! Ţinea să menajeze pe toată lumea! Iar Maigret era necruţător!

— Trebuie să recunoşti că, administrativ…

Şi, dintr-odată, adunându-şi tot curajul:

— Ascultă, bătrâne! Prefer să vorbesc deschis! E sigur că, mai cu seamă după mica ta comedie de azi-dimineaţă, ai mai degrabă presă proastă în ţinut. Procurorul ia masa în fiecare joi seară cu prefectul şi tocmai mi-a spus că are să-i vorbească de tine, ca să primeşti directive de la Paris. Mai cu seamă

un lucru te dezavantajează: te-ai apucat să împarţi bancnote de o sută de franci… Se spune…

— Că vreau să încurajez drojdia populaţiei să-şi golească sacul…

— De unde ştii?

— … că plec urechea la insinuări murdare şi că, în definitiv, îndemn la rău… Uf!

Leduc tăcu. N-avea nimic de răspuns. În fond, chiar asta credea. Câteva minute mai târziu, riscă, timid:

— Măcar dac-ai avea, într-adevăr, o pistă!… Dacă ar fi aşa, trebuie să-ţi spun că mi-aş schimba părerea şi că…

— N-am nicio pistă! Sau, mai degrabă, am patru sau cinci. Azi-dimineaţă, speram că măcar două dintre ele au să mă conducă undeva. Ei bine, nu. S-au dus pe apa sâmbetei.

— Ei vezi!… Uite! Încă o gafă, şi poate una dintre cele mai grave, fiindcă-ţi aduce un duşman feroce… Ce idee, să-i dai telefon soţiei doctorului!… Când e aşa de gelos încât puţini se pot lăuda că au văzut-o! De-abia dacă o lasă să iasă din casă…

— Şi totuşi, este amantul lui Françoise! Adică n-ar fi gelos decât pe una, nu şi pe cealaltă?

— Asta nu mă priveşte. Françoise se duce şi vine cum vrea. Conduce chiar singură automobilul. Cât despre soţia legitimă… În fine, l-am auzit pe Rivaud spunându-i procurorului că el consideră demersul tău o bădărănie şi că, venind aici, ardea să te înveţe minte…

— Şi ăsta e numai începutul!

— Ce vrei să spui?

— Că el îmi face pansamentele şi-mi

examinează rana de trei ori pe zi!

Şi Maigret râse, prea mult, prea zgomotos ca să fie şi sincer.

Râse ca unul care s-a pus într-o postură ridicolă şi se încăpăţânează, pentru că e prea târziu să mai dea înapoi, însă care habar n-are cum să iasă basma curată.

— Nu vrei să iei masa? Mi se pare că te-am auzit vorbind de friptură de gâscă…

Şi râse din nou! Ce partidă pasionantă de jucat! Era ceva de făcut pretutindeni, în pădure, la spital, la ferma de la Moulin-Neuf, acasă la doctor, poate şi în severa casă a procurorului, cea cu draperii groase, pretutindeni, în sfârşit, şi o friptură de gâscă de mâncat, şi trufe în aluat, şi un întreg oraş pe care Maigret nici măcar nu-l văzuse!

Iar el era ţintuit într-un pat, la o fereastră, şi-i venea să ţipe de fiecare dată când făcea un gest mai brusc! Trebuia să-i umple altcineva pipa, deoarece era incapabil să se slujească de braţul stâng, aşa încât doamna Maigret profita ca să-l pună la regim!

— Accepţi să vii la mine?

— Cum se termină. Îţi făgăduiesc.

— Din moment ce nebunul nu mai există!…

— Poţi să ştii? Du-te la masă! Dacă te întreabă ce intenţii am, răspunde că nu ştii nimic. Şi acum, la treabă!

Spunea asta ca şi cum l-ar fi aşteptat o sarcină materială zdrobitoare, precum frământatul aluatului pentru pâine, sau răscolirea a tone de pământ.

Şi erau, într-adevăr, multe lucruri de răscolit: un talmeş-balmeş de nedescurcat.

Însă ţineau de domeniul imaterialului: chipuri mai mult sau mai puţin vagi care-i

bântuiau retina, mutra ţâfnoasă şi dispreţuitoare a procurorului, faţa neliniştită a doctorului, figura boţită a soţiei acestuia, care fusese îngrijită în spitalul din Alger – îngrijită de ce anume? –, silueta nervoasă şi prea dârză a lui Françoise… Şi Rosalie, care visa în toate nopţile, spre marea disperare a logodnicului ei – oare împărţeau deja patul? Şi insinuarea aceea la adresa procurorului – nişte lucruri care ar fi fost înăbuşite! Şi omul acela din tren, care nu sărise din vagonul în mers decât ca să tragă asupra lui Maigret, iar apoi să moară! Leduc şi nepoata bucătăresei lui – tare primejdioasă treabă! Patronul hotelului, care avusese deja trei soţii, dar avea un temperament să dea gata şi douăzeci!

De ce oare Françoise…?

De ce oare doctorul…?

De ce oare secretosul acela de Leduc…?

De ce? De ce? De ce?

Şi voiau să se descotorosească de Maigret trimiţându-l la Ribaudière?

Mai izbucni o ultimă oară în râs, un râs de om gras. Iar când soţia sa intră, un sfert de ceas mai târziu, îl găsi dormind liniştit.

6. Foca

Maigret avu un vis istovitor. Se afla pe malul mării. Era zăpuşeală şi nisipul, pe care refluxul îl lăsa descoperit, avea culoarea roşiatică a grânelor coapte. Mai mult nisip decât mare. Aceasta exista, undeva, foarte departe, dar până la orizont nu se vedeau decât mici băltoace între bancurile de nisip.

Oare Maigret era o focă? Poate că nu tocmai! Dar nici chiar o balenă! Un animal mătăhălos, foarte gras, de un negru lucitor.

Era cu desăvârşire singur în această imensitate toridă. Şi-şi dădea seama că trebuie cu orice preţ să plece, să plece către mare, unde ar fi fost în sfârşit liber.

Numai că nu putea să se mişte. Avea un fel de cioturi, ca focile, însă nu ştia să se servească de ele. Era cu totul înţepenit. Când se ridica, pica la loc, greoi, în nisipul care-i ardea spinarea.

Şi trebuia neapărat să ajungă la mare! Altfel, avea să se înfunde în nisipul ce se lăsa sub el la fiecare mişcare.

De ce era atât de ţeapăn? Nu-l rănise cumva vreun vânător? Nu izbutea să-şi amintească. Şi se învârtea pe loc, o grămadă mare şi neagră, şiroind de sudoare, jalnică.

Când deschise ochii, văzu dreptunghiul deja însorit al ferestrei şi pe soţia sa care, aşezată la o masă, îşi luă micul dejun, privindu-l.

Or, chiar din această primă privire, înţelese că se întâmplase ceva. Cunoştea bine privirea aceea, prea gravă, prea maternă, cu o umbră de nelinişte.

— Ţi-a fost rău?

Cea de-a doua impresie a fost de mahmureală.

— De ce mă-ntrebi?

— Te-ai foit toată noaptea. În mai multe rânduri ai gemut…

Se ridicase de la masă, ca să vină să-l îmbrăţişeze.

— Arăţi rău! încheie ea. Pesemne că ai avut un coşmar…

Atunci îşi aminti de focă, prins la mijloc între durerea de cap înăbuşită şi pofta de a râde. Dar nu râse! Totul se lega! Aşezată pe marginea patului, doamna Maigret îi spuse blând, ca şi cum i-ar fi fost teamă să nu-l sperie:

— Cred că trebuie luată o hotărâre.

— O hotărâre?

— Am vorbit cu Leduc, ieri seară. Este evident că ai să te simţi mai bine la el, ai să te odihneşti şi ai să-ti termini convalescenţa.

Nu îndrăznea să-l privească în faţă! Maigret ştia despre ce era vorba. Murmură:

— Şi tu?

— Ce vrei să spui?

— Crezi că mă înşel, nu-i aşa? Eşti convinsă că nu voi izbuti şi că…

Îi era îndestul ca să-i iasă broboane de sudoare pe tâmple şi deasupra buzei de sus.

— Linişteşte-te. Trebuie să vină doctorul şi…

Era ora, într-adevăr. Maigret nu-l mai văzuse după scenele din ajun şi gândul la această întrevedere îi alungă pentru o clipă grijile.

— Să mă laşi singur cu el.

— Şi vom pleca la Leduc?

— Nu vom pleca… Uite-i maşina! A oprit… Lasă-mă…

De obicei, doctorul Rivaud urca scările sărind câte trei trepte o dată, dar în dimineaţa aceea îşi făcu intrarea mai demn, schiţă un salut la adresa doamnei Maigret care ieşea şi-şi puse trusa pe masă fără să scoată o vorbă.

Vizita de dimineaţă se desfăşura întotdeauna în acelaşi mod. Maigret îşi punea termometrul în gură, în timp ce chirurgul îi scotea pansamentul.

Lucrurile se petrecură la fel ca în zilele precedente, şi în aceste împrejurări se desfăşură conversaţia lor.

— Bineînţeles, începu doctorul, îmi voi face până la capăt datoria faţă de dumneavoastră ca bolnav. Vă cer numai să vă gândiţi că, din acest moment, raporturile noastre vor trebui să se mărginească la atât. Veţi binevoi să notaţi, în plus, că, întrucât n-aveţi niciun mandat oficial, vă interzic să-i sâcâiţi pe membrii familiei mele.

Se simţea că frazele erau dinainte pregătite. Maigret nici nu clipi. Era cu bustul gol. I se luă termometrul din gură şi îl auzi pe doctor mormăind:

— Iarăşi 38!

Era mult, ştia. Doctorul încruntă din sprâncene şi, evitând să-l privească, urmă:

— De n-ar fi fost atitudinea dumneavoastră de ieri, v-aş spune, ca medic, că cel mai bun lucru pe care-l puteţi face este să vă terminaţi convalescenţa într-un loc liniştit. Însă sfatul acesta ar putea fi interpretat altfel şi… Vă doare?

Căci, pe când vorbea, sonda rana, în care persistau puncte de infecţie.

— Nu… Continuaţi…

Însă Rivaud nu mai avea nimic de spus.

Sfârşitul consultaţiei se desfăşură în tăcere, şi tot în tăcere îşi aranjă doctorul trusa şi îşi spălă mâinile. Numai în momentul plecării îl privi din nou pe Maigret în faţă.

Era o privire de doctor? Era privirea cumnatului lui Françoise, a soţului ciudatei doamne Rivaud?

În orice caz, era o privire în care se strecurase neliniştea. Înainte de a ieşi, fu cât pe ce să vorbească. Preferă să tacă şi doar de pe scară se auziră şuşoteli între el şi doamna Maigret.

Cel mai grav era că, acum, comisarul îşi amintea toate amănuntele visului. Dar simţea şi alte avertismente. Pe loc, nu spusese nimic, însă consultaţia fusese mult mai dureroasă decât în ajun, ceea ce era de rău augur. Tot de rău augur era şi febra aceea persistentă!

Aşa încât, după ce-şi luă pipa de pe noptieră, o lăsă deoparte.

Soţia lui intră, suspinând.

— Ce ţi-a spus?

— Nu vrea să spună nimic! Eu l-am întrebat. Se pare că ţi-a recomandat odihnă totală.

— Unde s-a ajuns cu ancheta oficială?

Doamna Maigret se aşeză, resemnată. Însă totul arăta limpede că-şi dezaproba soţul, că nu împărtăşea nici încăpăţânarea lui, nici încrederea în sine pe care o arăta.

— Autopsia?

— Omul trebuie să fi murit cam la câteva ore după ce te-a atacat.

— Nu s-a găsit nici acum arma?

— Nimic! Fotografia cadavrului a fost reprodusă azi-dimineaţă în toate gazetele, căci nimeni nu-l cunoaşte. O publică până şi ziarele din Paris.

— Arată-mi…

Şi Maigret luă ziarul cu o anumită emoţie. Avea impresia, privind fotografia, că era, în definitiv, singurul care-l cunoştea pe mort.

Nu-l văzuse. Dar petrecuseră o noapte laolaltă, îşi amintea somnul agitat – dacă somn se putea numi! – al vecinului său de compartiment, suspinele, oftaturile care se ţineau lanţ…

Apoi, cele două picioare care atârnau, pantofii de lac, ciorapii tricotaţi de mână…

Fotografia era oribilă, ca toate fotografiile de cadavre în care se încearcă să li se redea aparenţele vieţii pentru a uşura identificarea.

O figură livid㠄. Ochi sticloşi. Iar pe Maigret nu-l mira să vadă obrajii mortului năpădiţi de o barbă colilie.

De ce i se păruse aşa încă din compartimentul de tren?

Nu-şi imaginase tovarăşul de drum altfel decât cu o barbă colilie!

Şi acesta chiar avea una, sau mai degrabă nişte peri de trei centimetri ce-i crescuseră pe tot obrazul.

— În fond, toată afacerea asta nu te priveşte!

Soţia lui insista, cu blândeţe, scuzându-se.

Starea sănătăţii lui Maigret o mâhnea. Îl privea cum priveşti un om grav bolnav.

— I-am ascultat pe cei care vorbeau, ieri seară, la restaurant. Toţi sunt împotriva ta. Poţi să le pui întrebări: nimeni nu-ţi va spune ce ştie. În condiţiile astea…

— Vrei să iei hârtie şi un toc?

Dictă o telegramă către un vechi camarad de la Siguranţa din Alger.

Rugăm telegrafiaţi urgent Bergerac orice

informaţii privind stagiu doctor Rivaud spital Alger, acum cinci ani. Mulţumiri cordiale. Maigret.

Chipul soţiei sale era elocvent. Ea scria. Dar nu credea în această anchetă. Îi lipsea credinţa.

Iar el simţea asta. Turba. Îngăduia scepticismul la alţii. La soţia sa, îi era imposibil! Aşa încât îşi ieşi din sărite, sau mai degrabă fu muşcător:

— Asta-i! N-are rost să corijezi sau să-ţi dai cu părerea! Expediază telegrama! Află cum progresează ancheta! Restul îl voi face eu.

Ea îl privi ca pentru a-i cere să facă pace, însă pe el îl cuprinsese mânia.

— O să-ţi cer, în plus, să-ţi păstrezi de aici înainte opiniile pentru tine! Altfel spus, n-are rost să-i faci confidenţe doctorului, lui Leduc sau mai ştiu eu cărui imbecil!

Şi se întoarse pe cealaltă parte, atât de greoi, cu atâta neîndemânare, încât îşi reaminti de foca de peste noapte.

Scria cu mâna stângă, astfel încât literele îi ieşeau şi mai groase decât de obicei. Respira zgomotos, fiindcă stătea într-o poziţie inconfortabilă. Doi puşti jucau bile în piaţă, chiar sub ferestrele lui, şi de zece ori fu pe punctul de a le striga să tacă.

Prima crimă: nora fermierului din Moulin-Neuf este atacată pe drum, strangulată, apoi i se înfige un ac lung în piept, care-i atinge inima.

Suspină, notând pe margine:

(ora, locul exact, vigoarea victimei?)

Nu ştia nimic! Într-o anchetă obişnuită, aceste detalii n-ar fi pretins decât câteva demersuri. Acum, erau o groază.

A doua crimă: fata şefului de gară este atacată, strangulată şi i se străpunge inima cu un ac.

A treia crimă (ratată): Rosalie este atacată pe la spate, dar îşi pune agresorul pe fugă.

(Visează noapte de noapte şi citeşte romane. Depoziţia logodnicului.)

A patra crimă: un om care se aruncă din trenul în mers şi pe care-l urmăresc mă răneşte cu un glonţ în umăr. De notat că acest eveniment se petrece, ca şi celelalte trei, în pădurea de la Moulin-Neuf.

A cincea crimă: omul este ucis cu un glonte în cap, în aceeaşi pădure.

A şasea crimă (?): Françoise este atacată în pădurea de la Moulin-Neuf şi triumfă asupra agresorului.

Cocoloşi foaia de hârtie şi o azvârli, ridicând din umeri. Luă alta, pe care scrise, cu o mână neglijentă:

Duhourceau: nebun?
Rivaud: nebun?
Françoise: nebună?
Dna Rivaud: nebună?
Rosalie: nebună?
Comisar: nebun?
Hotelier: nebun?
Leduc: nebun?
Necunoscutul cu pantofi de lac: nebun?

Dar, la drept vorbind, de ce avea nevoie de

un nebun în toată povestea? Maigret încruntă brusc din sprâncene, rememorând primele ceasuri petrecute la Bergerac.

Cine îi vorbise deci de nebunie? Cine insinuase că cele două crime nu putuseră fi comise decât de un nebun?

Doctorul Rivaud!

Şi cine-şi dăduse imediat aprobarea, cine îndreptase cercetările oficiale în direcţia aceasta?

Procurorul Duhourceau!

Dar dacă n-am mai căuta un nebun? Dacă am căuta, pur şi simplu, o explicaţie logică pentru înlănţuirea faptelor?

De pildă, oare povestea cu acul înfipt în inimă n-ar putea avea doar scopul să te facă să crezi că e vorba de crima unui sadic?

Pe o altă foaie, Maigret scrise titlul: *Întrebări.* Şi înflori literele, ca un şcolar care n-are de lucru.

1. Rosalie a fost atacată cu adevărat, sau numai în imaginaţia ei?

2. Françoise a fost agresată?

3. Dacă a fost, atunci a atacat-o cel care le-a asasinat şi pe primele două femei?

4. Asasinul este omul cu ciorapi gri?

5. Cine este asasinul asasinului?

Doamna Maigret intră, aruncă o singură ochire către pat, se duse în fundul camerei ca să-şi scoată pălăria şi mantoul şi se întoarse, în fine, să se aşeze lângă soţul ei.

Cu un gest maşinal, îi luă din mână hârtiile şi creionul, suspinând:

— Dictează!

O clipă, atunci, el fu sfâşiat între dorinţa de a face o nouă scenă, considerând această

atitudine drept o sfidare, o insultă, şi nevoia de a restabili ordinea în sânul menajului, de a se înduioşa.

Întoarse capul, stângaci, cum era întotdeauna în asemenea împrejurări. Ea parcurse rândurile scrise.

— Ai vreo idee?

— Niciuna!

Simţea că explodează! Nu, nicio idee nu-i trecea prin cap! Nu, nu mai ştia calea de urmat în povestea asta, parcă anume complicată. Turba! Era pe punctul de a se lăsa pradă descurajării! Avea poftă să se odihnească, să petreacă cele câteva zile de concediu pe care le mai avea în micul conac al lui Leduc, înconjurat de păsăret, în zgomotele reconfortante ale fermei, în mirosul de vaci, de cai…

Însă nu voia să dea înapoi! N-avea nevoie de sfaturi! Oare înţelegea ea, în sfârşit? Avea să-l ajute cu adevărat, în loc să-l împingă prosteşte la odihnă? Iată ce i se citea în pupilele tulburi!

Iar ea îi răspunse cu un cuvânt pe care nu-l folosea decât rar:

— Bietul meu Maigret!

Căci îi zicea Maigret în anumite împrejurări, când recunoştea că el era bărbatul, stăpânul, forţa şi inteligenţa menajului! Poate că acum n-o făcuse cu prea multă convingere. Dar oare nu-i pândea el răspunsul ca un copil care are nevoie de încurajare?

Asta a fost tot. Acum, momentul trecuse.

— Dacă vrei, pune-mi şi o a treia pernă!

Gata cu înduioşările prosteşti, cu furtunile într-un pahar cu apă, cu copilăriile.

— Şi umple-mi o pipă!

Cei doi băieţaşi se ciondăneau în piaţă. Unul dintre ei încasă o palmă şi se duse glonţ către o casă scundă, izbucnind în lacrimi în momentul în care intra ca să se plângă maicăsii.

— Pe scurt, înainte de orice, trebuie conceput un plan de lucru. Ei bine, eu cred că cel mai potrivit ar fi să procedăm ca şi cum n-ar mai trebui să se ivească elemente noi! Altfel spus, să mizăm pe ceea ce cunoaştem şi să testăm pe rând toate ipotezele, până când una are să sune bine…

— L-am întâlnit pe Leduc, în oraş.

— Ţi-a spus ceva?

— Bineînţeles! zise ea zâmbind. A insistat din nou să te decid să plecăm din Bergerac, ca să ne instalăm la el. Ieşea de la procuror.

— Ia te uită!

— Vorbea cu volubilitate, de parcă ar fi fost contrariat.

— Te-ai dus la morgă ca să vezi din nou cadavrul?

— N-au morgă. A fost pus în încăperea arestului. Cincizeci de persoane se înghesuiau la uşă. Am aşteptat la rând.

— I-ai văzut ciorapii?

— De lână bună. Au fost tricotaţi de mână.

— Ceea ce indică un om care are o viaţă organizată, sau cel puţin o soţie, o soră ori o fată care se ocupă de el. Dacă nu un vagabond! Fiindcă vagabonzii primesc ciorapi tricotaţi de către tinerele de familie bună în aşezămintele de binefacere.

— Numai că vagabonzii nu călătoresc cu vagonul de dormit.

— Şi, în general, nici mici-burghezii. Funcţionăraşii, nici atât. Cel puţin în Franţa. Cuşeta te duce cu gândul la cineva obişnuit

cu traseele lungi. Pantofii?…

— Au o marcă. Se găsesc într-o sută sau două de sucursale.

— Hainele?

— Un costum negru foarte uzat, însă de stofă fină şi făcut de comandă. A fost purtat pe puţin trei ani, ca şi pardesiul.

— Pălăria?

— N-au găsit-o. O fi dus-o vântul mai departe.

Maigret îşi scormoni memoria, fără să izbutească a-şi aminti de pălăria omului din tren.

— Altceva n-ai mai remarcat?

— Cămaşa fusese cârpită la guler şi la manşete. Lucru destul de bine făcut.

— Ceea ce pare să indice că o femeie avea grijă de acest om. Portofel, hârtii, mici obiecte prin buzunare?

— Nimic, afară de un ţigaret de fildeş, foarte scurt.

Vorbeau amândoi simplu, firesc, ca doi buni colaboratori. Intervenise destinderea, după ore întregi de încordare. Maigret îşi fuma pipa, cu pufăituri scurte.

— Uite-l pe Leduc, soseşte.

Îl vedeau traversând piaţa, iar mersul îi era mai dezordonat ca de obicei şi pălăria de pai îi stătea puţin pe ceafă. Când ajunse pe palier, doamna Maigret îi deschise uşa, iar el uită s-o salute.

— Vin de la procuror.

— Ştiu.

— Da… ţi-a spus soţia ta… Pe urmă am trecut pe la comisar, ca să mă asigur că vestea era adevărată. E ceva nemaiauzit, care te-ntoarce pe dos.

— Ascult.

Leduc îşi şterse fruntea de sudoare. Bău maşinal jumătate din paharul de limonadă preparat pentru Maigret.

— Îmi dai voie?… E prima dată când se-ntâmplă aşa ceva… Fireşte, s-au trimis la Paris amprentele digitale!… Tocmai s-a primit răspunsul… Ei bine!…

— Ei bine?

— Cadavrul nostru e mort de ani de zile!

— Ce spui?

— Spun că, oficial, cadavrul este cadavru de ani de zile. E vorba de un anume Meyer, cunoscut sub numele de Samuel, condamnat la moarte în Alger şi…

Maigret se ridicase pe coate.

— Şi executat?

— Nu! Decedat în spital cu câteva zile înaintea execuţiei!

Doamna Maigret nu se putu împiedica să schiţeze un surâs înduioşat, niţeluş ironic, în faţa chipului radios al bărbatului ei.

El surprinse acest surâs şi fu cât pe ce să zâmbească la rândul lui. Însă demnitatea învinse. Păstră gravitatea cuvenită.

— Ce făcuse acest Samuel?

— Răspunsul de la Paris nu ne spune. N-am primit decât o telegramă cifrată. Vom avea în cursul serii o copie după fişa lui. Nu trebuie să uiţi că Bertillon{3} însuşi recunoaşte că există un risc la o sută de mii, dacă nu mănşel, ca amprentele a doi oameni să se confunde. E absolut posibil să fi căzut pe excepţia asta…

— Cred că procurorul a făcut o mutră…

— Bineînţeles, e contrariat. Zice acum că o să facă apel la Brigada Mobilă. Însă se teme să nu dea peste nişte inspectori care să vină la tine după instrucţiuni. M-a întrebat dacă ai

influenţă mare în Poliţie etc.

— Umple-mi o pipă! îi spuse Maigret soţiei sale.

— E a treia.

— Ce-are a face! Mă prind că nu mai am nici 37 de grade temperatură! Samuel! Pantofii cu elastic! Samuel e evreu. În general, evreii au picioarele sensibile. Au, de asemenea, cultul familiei: ciorapii tricotaţi. Şi cultul economiei: costumul vechi de trei ani, din stofă fără moarte…

Se întrerupse.

— Glumesc, copii. Dar pot să vă spun adevărul! Am petrecut câteva ceasuri tare păcătoase! Numai când mă gândesc la visul acela… Acuma, cel puţin, foca – numai dacă n-o fi cumva o balenă! –, foca, zic, s-a urnit… Şi o să vedeţi că, târâş-grăpiş, îşi găseşte drumul…

Izbucni în râs, căci Leduc îi arunca doamnei Maigret priviri încărcate de nelinişte.

7. Samuel

Cele două veşti sosiră aproape în acelaşi timp, seara, cu câteva minute înainte de vizita chirurgului.

Mai întâi, o telegramă din Alger:

Doctorul Rivaud necunoscut spitale. Salutări. Martin.

De-abia desfăcuse Maigret telegrama, când Leduc intră, fără să îndrăznească să-şi întrebe colegul ce anume citea.

— Ia uite-aici!

Îşi aruncă ochii pe depeşă, dădu din cap, suspină.

— Evident!

Iar gestul său însemna: „Evident că nu trebuie să te aştepţi la nimic simplu în afacerea asta! Vom găsi, dimpotrivă, la fiecare pas, noi obstacole! Aşa că am dreptate când zic că cel mai bun lucru de făcut este să te instalezi confortabil la Ribaudière.”

Doamna Maigret părăsise încăperea. Deşi amurgea, Maigret nu se gândea să învârtă comutatorul. Felinarele din piaţă se aprinseseră, iar lui îi plăcea să regăsească, la ora aceea, şiragul lor regulat. Ştia că prima casă în care se va aprinde lumina era a doua din stânga garajului şi, sub lampă, ghicea silueta unei croitorese, mereu aplecată pe lucrul ei.

— Şi poliţia are noutăţi, mormăi Leduc.

Era încurcat. Nu voia să aibă aerul că venise să-l pună la curent pe Maigret. Poate că i se ceruse chiar să nu-i spună nimic despre rezultatele anchetei oficiale.

— Noutăţi despre Samuel?

— Chiar aşa! Mai întâi s-a primit fişa lui. Pe urmă Lucas, care s-a ocupat de el în trecut, a telefonat de la Paris, ca să dea amănunte.

— Spune!

— Nu se ştie exact de unde provine. Sunt însă motive întemeiate să se creadă că s-a născut în Polonia sau în Iugoslavia. Pe undeva pe acolo, în orice caz! Un om taciturn, care nu se grăbea să-i pună pe alţii la curent cu treburile lui. La Alger, avea un birou. Ghiceşte de care!

— O specialitate care nu sare-n ochi, sunt sigur!

— Comerţ cu timbre poştale!

Iar Maigret era încântat, fiindcă era ceva ce se potrivea de minune cu individul din tren.

— Comerţ cu timbre poştale! Sub care, fireşte, se ascundea altceva! Chestia cea mai tare e că lucra aşa de bine, încât poliţia nu şi-a dat seama de nimic şi a trebuit o dublă crimă ca să… Repet *grosso modo* ce a spus Lucas la telefon. Biroul în chestiune era unul din cele mai mari ateliere de paşapoarte false şi mai cu seamă de contracte false de muncă. Samuel avea corespondenţi la Varşovia, la Vilnius, în Silezia, la Constantinopole…

Acum, noaptea se făcuse cu totul albastră. Casele se decupau în alb sidefiu. De jos, obişnuita larmă a celor care-şi luau aperitivul.

— Ciudat, articulă Maigret.

Însă nu profesiunea lui Samuel i se părea ciudată, ci împrejurarea de a vedea ajungând la Bergerac fire întinse altădată între Varşovia şi Alger!

Şi mai cu seamă i se părea ciudat să dea, plecând de la un caz strict local, de la o crimă într-un orăşel, peste răufăcători

internaţionali.

Studiase sute de oameni ca Samuel, la Paris şi aiurea, şi o făcuse întotdeauna cu o curiozitate amestecată cu jenă, nu chiar cu repulsie, ca şi cum ei ar fi aparţinut unei specii diferite de speţa umană obişnuită.

Indivizi pe care-i găseşti mai apoi barmani în Scandinavia, gangsteri în America, patroni de tripouri în Olanda sau în altă parte, chelneri-şefi sau directori de teatre în Germania, negustori în Africa de Nord…

Aici, în faţa pieţii de o linişte ideală din Bergerac, se zugrăvea o lume înspăimântătoare prin forţa, prin amploarea şi prin tragismul destinului ei.

Centrul şi Estul Europei, de la Budapesta la Odesa, de la Talinn până la Belgrad, fojgăind de atâta omenire…

Sute de mii de evrei înfometaţi plecând, în fiecare an, în toate direcţiile: cala emigranţilor, la bordul pacheboturilor, trenuri de noapte, copii în braţe, rude vârstnice târâte după sine, chipuri resemnate, tragice, defilând pe lângă stâlpii de frontieră…

Chicago numără mai mulţi polonezi decât americani… Franţa a absorbit trenuri pline, iar la sate secretarii de primărie trebuie să le ceară să-şi silabisească numele locuitorilor care vin să declare naşteri sau decese…

Sunt toţi cei ce se exilează oficial, cu acte în regulă…

Mai sunt şi ceilalţi, care n-au răbdare să-şi aştepte rândul sau care nu pot obţine viză…

Şi atunci intervin tipi de felul lui Samuel! Samueli care cunosc toate satele-rezervoare şi toate destinaţiile, toate gările de frontieră, toate timbrele de consulate şi semnăturile

funcţionarilor…

Samueli care vorbesc zece limbi şi tot atâtea dialecte…

Şi care-şi ascund activitatea în dosul unui comerţ prosper, pe cât posibil internaţional.

Bună găselniţă, timbrele poştale!

Domnului Levy, la Chicago,

Vă adresez, cu următorul pachebot, două sute de timbre rare, vignetă oranj, din Cehoslovacia…

Şi, bineînţeles, Samuel, ca şi cei mai mulţi dintre fârtaţii lui, nu se ocupă numai de bărbaţi!

În casele speciale din America de Sud, franţuzoaicele sunt crema. Expeditorii lor lucrează la Paris, pe Marile Bulevarde. Însă grosul trupei, marfa ieftină, este furnizată de Estul Europei. Fete de la ţară care pleacă acolo la cincisprezece-şaisprezece ani şi se întorc la douăzeci – sau nu se mai întorc –, după ce şi-au câştigat zestrea!

Astea sunt lucruri cu care te întâlneşti zi de zi pe Quai des Orfèvres.

Ceea ce-l tulbura pe Maigret era pătrunderea bruscă a acestui Samuel în afacerea de la Bergerac, în care până atunci nu fuseseră implicaţi decât procurorul Duhourceau, doctorul şi soţia lui, Françoise, Leduc, patronul hotelului…

Intruziunea unei lumi noi, a unei atmosfere violent diferite…

Într-un cuvânt, întreaga afacere se schimba la faţă! Maigret vedea dinaintea lui o mică băcănie, căreia sfârşise prin a-i cunoaşte toate borcanele. Mai încolo, pompa de benzină a garajului, pompă ce se afla acolo probabil

doar de frumuseţe, căci benzina se vindea tot la bidoane!

Leduc povestea:

— Ce idee uimitoare, să-ţi instalezi afacerea în Algeria… Samuel avea, de altfel, o clientelă importantă de arabi şi chiar de negri veniţi din interiorul continentului…

— Crima lui?

— Două crime! Doi bărbaţi de aceeaşi rasă ca şi el, necunoscuţi la Alger, care au fost găsiţi morţi pe un teren viran. Veneau amândoi de la Berlin. S-au făcut cercetări. S-a aflat, dintr-una într-alta, că lucrau de multă vreme cu Samuel. Ancheta a durat luni de zile. Nu se descopereau probe. Samuel s-a îmbolnăvit şi, din infirmeria închisorii, a trebuit să fie transportat la spital.

În linii mari, drama a fost reconstituită: cei doi asociaţi din Berlin veniseră să se plângă de nereguli. Pesemne că Samuel era un şmecher care-i fura pe toţi. De acolo şi până la ameninţări…

— Iar omul nostru i-a suprimat!

— A fost condamnat la moarte. N-a mai fost însă nevoie să fie executat, fiindcă a murit în spital, la câteva zile după verdict… Asta-i tot ce ştiu!

Doctorul fu mirat să-i găsească pe cei doi bărbaţi în întuneric. El fu acela care răsuci, cu un gest sec, comutatorul. Apoi îşi puse trusa pe masă, după ce salută scurt, îşi scoase pardesiul uşor şi dădu drumul la apă caldă în lavabou.

— Te las! zise Leduc ridicându-se. Ne vedem mâine…

Probabil nu era încântat că fusese surprins de Rivaud în camera lui Maigret. El locuia

chiar acolo, în ţinut! Era interesat să menajeze ambele tabere, fiindcă, într-adevăr, acum existau două tabere!

— Îngrijeşte-te bine. La revedere, doctore! Iar acesta, care se spăla pe mâini, răspunse cu un mormăit.

— Temperatura?

— Aşa şi-aşa, răspunse Maigret.

Se simţea vesel, ca la începutul cazului, când era o fericire pentru el să se simtă încă în viaţă.

— Durerea?

— Eh! Încep să mă obişnuiesc…

Se repetau o seamă de gesturi cotidiene, mereu aceleaşi, care deveniseră un fel de ritual ce se îndeplinea acum din nou.

În tot acest timp, faţa lui Rivaud era foarte aproape de a lui Maigret, care remarcă dintr-odată:

— N-aveţi trăsături israelite prea pronunţate!

Niciun răspuns, numai respiraţia regulată, puţin şuierătoare, a doctorului care sonda rana. Când termină, o dată pansamentul pus la loc, spuse:

— De acum încolo sunteţi transportabil.

— Ce vreţi să spuneţi?

— Că nu mai sunteţi prizonier în această cameră de hotel. Nu era vorba să vă duceţi să petreceţi câteva zile la prietenul dumneavoastră Leduc?

Un om stăpân pe sine, neîndoielnic! De cel puţin un sfert de oră, Maigret nu-l slăbea din priviri, iar doctorul nici nu clipea, schiţându-şi gesturile delicate ale profesiunii fără să-i treacă măcar un freamăt prin degete.

— De aici înainte, nu voi mai veni decât la două zile o dată, iar pentru celelalte îngrijiri

am să vi-l trimit pe asistentul meu. Puteţi avea toată încrederea în el.

— Tot atâta cât şi în dumneavoastră?

Existau momente – de altminteri rare – când Maigret nu se putea abţine să nu arunce o mică frază de genul acesta, cu un aer nătâng care-i dădea tot hazul.

— Bună seara!

Poftim! Plecase! Maigret rămânea din nou singur, cu toate personajele sale în minte, plus faimosul Samuel, care se adăugase colecţiei şi care, dintr-un foc, trecuse pe primul plan. Un Samuel a cărui ultimă originalitate era aceea, puţin obişnuită, de a fi murit de două ori!

El să fi fost asasinul celor două femei, maniacul cu acul?

În acest caz, erau deja la mijloc mai multe bizarerii, două cel puţin: prima, că alesese Bergerac-ul ca scenă pentru acţiunile sale.

Oamenii de teapa lui preferă oraşele, unde locuitorii sunt mai amestecaţi şi unde, în consecinţă, ei au şanse să treacă neobservaţi.

Or, nimeni nu-l văzuse vreodată pe Samuel la Bergerac sau prin departament, şi nu era el omul, cu pantofii lui de lac, să trăiască în codru, ca un brigand de operetă.

Trebuia oare presupus că găsea adăpost la cineva? La doctor? La Leduc? La Duhourceau? La *Hôtel d'Angleterre*?

În al doilea rând, crimele din Alger erau omoruri gândite, asasinate inteligente, vizând lichidarea unor complici deveniţi periculoşi.

Dimpotrivă, crimele din Bergerac erau opera unui maniac, a unui obsedat sexual sau a unui sadic!

Între primele şi ultimele, îşi pierduse oare Samuel minţile? Sau poate, dintr-o raţiune

subtilă, simţise nevoia să simuleze nebunia, iar povestea cu acul nu era decât un paravan sinistru?

— Aş fi curios să ştiu, mormăi Maigret cu voce scăzută, dacă Duhourceau a fost vreodată în Algeria!

Soţia sa intră. Era ostenită. Îşi aruncă pălăria pe masă, se lăsă să cadă pe fotoliu.

— Ce meserie ţi-ai ales şi tu, suspină ea. Când mă gândesc că te zbaţi în felul ăsta toată viaţa…

— Ceva nou?

— Nimic interesant. Am auzit spunându-se că s-a primit raportul de la Paris, în legătură cu Samuel. E ţinut secret.

— Îl cunosc.

— Leduc? E frumos din partea lui. Fiindcă n-ai cea mai bună presă în ţinut. Oamenii sunt derutaţi. Unii susţin că povestea lui Samuel n-are nimic de-a face cu crimele nebunului, că e vorba doar de un om care a venit să se sinucidă în pădure şi că, într-o zi sau alta, o să fie asasinată încă o femeie…

— Te-ai plimbat prin prejma vilei lui Rivaud?

— Da. N-am văzut nimic. În schimb, am aflat ceva, s-ar putea să n-aibă importanţă. În două sau trei rânduri a venit la vilă o femeie între două vârste, destul de vulgară, despre care se crede că este soacra doctorului. Însă nimeni nu ştie unde locuieşte, nici dacă mai trăieşte. Ultima dată a fost acum doi ani.

— Adu-mi telefonul!

Şi Maigret ceru comisariatul.

— Secretarul?… Nu, nu e cazul să-l deranjezi pe şef… Spune-mi doar numele de fată al doamnei Rivaud… Presupun că nu e niciun inconvenient.

Câteva clipe mai târziu, surâse. Cu mâna pe receptor, îi spuse soţiei:

— S-au dus să-l cheme pe comisar, ca să ştie dacă trebuie să-mi dea informaţia! Sunt foarte descumpăniţi! Tare ar vrea să mă refuze. Alo!… Da… Cum?… Beausoleil?… Mulţumesc…

Şi, după ce puse receptorul în furcă:

— Un nume magnific! Şi acum, am să-ţi dau o muncă de furnică! Vei lua cartea de telefon! Vei face o listă cu toate facultăţile de medicină din Franţa. Vei telefona la fiecare din ele şi vei întreba dacă s-a decernat vreo diplomă, în anii din urmă, unui oarecare Rivaud…

— Crezi că n-o fi… Dar… dar atunci, din moment ce el te-a îngrijit…

— Fă ce-ţi spun!

— Vrei să telefonez de la cabina de jos? Am observat că din sală se aude tot ce se vorbeşte…

— Exact!

Şi iarăşi rămase singur cuc, îşi îndesă tutun în pipă, apoi închise fereastra, căci vremea se răcorea.

Nu trebuia să facă vreun efort ca să-şi imagineze vila medicului sau casa sumbră a procurorului.

El, pentru care era o adevărată voluptate să adulmece atmosfera unui loc!

Atmosfera vilei nu trebuia să fie oare dintre cele mai ciudate? Un decor simplu, cu contururi nete. Una din acele case ce trezesc invidia tuturor trecătorilor, care-şi zic:

— Ce fericiţi sunt cei dinăuntru!

Se văd odăi luminoase, perdele splendide, flori în grădină, alămuri care strălucesc… Maşina e în uşa garajului, motorul toarce… O

tânără zveltă se aşază la volan, sau poate chirurgul, cu gesturile lui atât de sigure…

Ce-şi puteau spune unul altuia cei trei, serile? Oare doamna Rivaud era la curent cu idila dintre sora şi bărbatul ei?

Nu era frumoasă! Şi o ştia! N-avea nimic dintr-o femeie făcută pentru dragoste, te ducea cu gândul mai degrabă la o mamă de familie, resemnată…

Şi Françoise, care plesnea de viaţă!

Oare se ascundeau de ea? Se sărutau pe furiş, în dosul uşilor?

Sau era, dimpotrivă, o situaţie admisă o dată pentru totdeauna? Maigret văzuse aşa ceva, într-o casă cu aparenţe mult mai austere. Şi tot în provincie!

De unde proveneau aceşti Beausoleil? Întâmplarea de la spitalul din Alger era oare adevărată?

În orice caz, pe atunci, doamna Rivaud trebuie să fi fost o fetiţă oarecare din popor. Îţi dădeai seama după mici amănunte, un anumit fel de a privi, oarecari gesturi, ceva din ţinută, din felul de a se îmbrăca…

Două fete din popor… Cea mai mare, care-şi dădea mai mult arama pe faţă, îşi trăda chiar şi după ani de zile originile…

Dimpotrivă, cea tânără, mult mai adaptată şi capabilă să facă impresie…

Oare se detestau? Îşi făceau, poate, confidenţe? Erau geloase una pe cealaltă?

Dar mama, doamna Beausoleil, care venise în două rânduri la Bergerac? Fără să ştie de ce, Maigret vedea în minte o cumătră voluminoasă, încântată că şi-a aranjat fetele, cărora le recomanda să fie foarte drăguţe cu un domn atât de important şi de bogat cum era chirurgul.

Probabil i se făcuse o pensioară.

„O văd foarte bine la Paris, în al XVIII-lea arondisment, sau, şi mai bine, la Nisa…”

Vorbeau despre crime, la cină?

Dacă ai putea face acolo o vizită, una singură, doar de câteva minute! Să priveşti pereţii, bibelourile, măruntele obiecte ce se îngrămădesc în orice casă, dând atât de bine pe faţă viaţa intimă a unei familii!

Şi la domnul Duhourceau, de asemenea! Căci exista un fir, poate extrem de subţire, dar care-i lega!

Împreună, formau un clan. Şi se susţineau între ei!

Brusc, Maigret sună şi îi transmise patronului rugămintea să urce la el. Şi-l întrebă, pe nepusă masă:

— Ştiţi cumva dacă domnul Duhourceau ia deseori masa la familia Rivaud?

— În fiecare miercuri. Ştiu fiindcă nu vrea să-şi ia automobil, iar nepotu-meu e taximetristul lui şi…

— Mulţumesc.

— Asta-i tot?

Hotelierul plecă aiurit. Iar Maigret aşeză, în jurul feţei de masă albe pe care şi-o imagina, încă un conviv: pe procurorul republicii, ce trebuia pus la dreapta doamnei Rivaud.

„Iar într-o miercuri, sau mai curând în noaptea de miercuri spre joi, am fost eu agresat, sărind din tren, şi Samuel ucis!” descoperi el dintr-odată.

Deci cinaseră împreună, acolo. Maigret avea impresia că înaintează, deodată, cu paşi de uriaş. Ridică receptorul.

— Alo! Biroul din Bergerac? Aici poliţia, domnişoară…

Îşi îngroşa vocea, căci îi era teamă să nu fie trimis la plimbare.

— Vreţi să-mi spuneţi dacă miercurea trecută domnul Rivaud a primit un apel telefonic de la Paris?

— Am să-i consult fişa.

Operaţia nu dură niciun minut.

— A primit la orele paisprezece un apel de la Arhive 14-67…

— Aveţi lista abonaţilor parizieni, pe numere?

— Mi se pare că am văzut-o pe undeva. Rămâneţi la telefon?

O fată frumoasă, cu siguranţă! Şi veselă! Maigret îi vorbea surâzând.

— Alo!… Am găsit. E restaurantul *La Patru Sergenţi,* din Place de la Bastille.

— O conversaţie de trei minute?

— Nu! Trei unităţi. Altfel spus, nouă minute!

Nouă minute! La ora două! Trenul pleca la trei! Seara, în timp ce Maigret se foia, în vagonul supraîncălzit, sub cuşeta vecinului său chinuit de insomnie, procurorul cina la familia Rivaud…

Maigret era pradă unei nerăbdări nebuneşti. Mai-mai că ar fi sărit din pat! Căci simţea că se apropie de capăt, dar că nu mai era momentul să greşească.

Adevărul era pe undeva, pe aproape, la îndemână. Nu mai era decât o problemă de fler, de interpretare a elementelor pe care le avea deja…

Numai că, tocmai în asemenea momente, rişti să te arunci orbeşte pe o pistă greşită.

„Ia să vedem… Sunt cu toţii la masă… Ce-a insinuat Rosalie împotriva domnului Duhourceau?… Pesemne nişte porniri

incompatibile cu vârsta şi funcţiile lui… În micile oraşe, nu poţi mângâia o fetiţă pe obraz fără să treci drept un neruşinat… Nu cumva Françoise?… Ar cam fi genul de femeie în măsură să aprindă un bărbat copticel… Deci, ei sunt la masă… în tren, Samuel şi cu mine… Iar lui Samuel îi e deja teamă… Căci e evident că-i e frică… Tremură… Respiră greu…”

Pe Maigret îl treceau sudorile. Auzea chelneriţele, cum mişcau de colo-colo farfurii, la parter.

„Oare sare din trenul în mers *fiindcă se crede urmărit sau pentru că se crede aşteptat?”* Este o întrebare-cheie! Maigret simte acest lucru. A atins un punct sensibil. Repetă cu glas scăzut, ca şi cum cineva ar fi gata să-i răspundă:

„… fiindcă se simte urmărit sau pentru că se crede aşteptat…”

Or, conversaţia telefonică…

Soţia lui tocmai intră, atât de agitată, încât nu observă cât e de însufleţit Maigret.

— Trebuie chemat numaidecât un medic, unul adevărat! E nemaipomenit! Este o crimă… Când mă gândesc…

Şi-l priveşte, parcă spre a-i căuta pe chip semne neliniştitoare.

— N-are diplomă!… Nu este doctor! Nu l-au găsit nicăieri în registre… Înţeleg acum ce e cu febra asta care durează, cu rana care nu se mai închide…

— Asta e! jubilează Maigret. *Pentru că se ştie aşteptat!*

Sună telefonul. În receptor, vocea patronului!

— Domnul Duhourceau întreabă dacă poate să urce!

8. Un bibliofil

De la o clipă la alta, fizionomia lui Maigret se transformă, deveni neutră, posomorâtă, resemnată, ca a unui bolnav oarecare ce se afundă în plictiseală.

Poate tot din această cauză se schimbă şi fizionomia camerei. N-avea niciun prestigiu, cu patul în dezordine, mutat de la locul lui, încât se vedea o bucată de covor mai nouă acolo unde fusese aşezat înainte, cu medicamente pe noptieră şi, pe undeva, pălăria doamnei Maigret.

Ca din întâmplare, doamna Maigret tocmai aprinsese o spirtieră ca să pregătească o infuzie de plante.

Ansamblul, astfel văzut, îţi cam făcea milă. Se auziră mici ciocănituri în uşă. Doamna Maigret îl întâmpină pe procuror, iar acesta, după ce se înclină, îi întinse, foarte firesc, bastonul şi pălăria, apoi se îndreptă către pat.

— Bună seara, domnule comisar!

Nu arăta prea încurcat. Lăsa mai degrabă impresia unui om care îşi adunase curajul spre a îndeplini o sarcină precisă.

— Bună seara, domnule procuror. Luaţi loc, vă rog…

Şi, pentru întâia oară, Maigret văzu un surâs pe chipul încruntat al domnului Duhourceau. Un soi de rânjet. Pregătit dinainte!

— Aproape că am avut remuşcări din cauza dumneavoastră… Vă miraţi?… Da, mi-am făcut reproşuri că am fost puţin prea sever faţă de dumneavoastră… E adevărat că şi dumneavoastră aveţi câteodată o atitudine aşa de iritantă…

Stătea pe scaun, cu palmele pe coapse şi

aplecat înainte, iar Maigret îl privea în faţă, dar cu nişte ochi măriţi în care părea că nu se înfiripă niciun gând.

— Pe scurt, am hotărât să vă pun la curent cu…

Desigur, comisarul auzea. N-ar fi fost însă în stare să repete nici cea mai neînsemnată frază a interlocutorului său. Era ocupat, în realitate, să-l studieze trăsătură cu trăsătură, atât fizic, cât şi moral.

Un ten deschis, aproape prea alb, pe care părul grizonat şi perii mustăţii îl puneau şi mai mult în valoare… Domnul Duhourceau nu suferea de ficat… Nu era sanguin, nici gutos…

Ce maladie îl pândea? Căci n-atingi şaizeci şi cinci de ani ocolit de orice meteahnă!

„Arterioscleroză” îşi răspunse Maigret.

Şi îi fixa degetele subţiri, mâinile cu piele mătăsoasă, dar cu vene ieşite în afară şi tari ca de sticlă.

Un ins mărunţel şi uscat, nervos, inteligent, coleric!

„Iar moral, care o fi punctul lui slab, ce viciu să aibă oare?”

Avea unul! Se simţea! Dincolo de toată demnitatea lui de procuror se ascundea ceva lunecos, vag, ruşinos…

Vorbea:

— În două-trei zile, cel mult, ancheta se va încheia… Căci faptele vorbesc de la sine!… Cum a scăpat Samuel de la moarte şi a făcut să fie îngropat altul în locul lui, asta priveşte parchetul din Alger, dacă are chef să dezgroape o poveste veche… După părerea mea, nici n-are să se pună problema…

În unele momente, vocea i se înmuia. Atunci când căuta privirea lui Maigret şi

dădea de un gol! Şi când se întreba dacă, într-adevăr, comisarul îl asculta, dacă nu cumva trebuia să considere această absenţă drept o ironie superioară.

Făcea o sforţare, glasul i se învigora:

— Fapt e că acel Samuel, care poate nu mai era în toate minţile nici acolo, soseşte în Franţa, se ascunde pe unde poate şi cade curând pradă nebuniei… Este un caz frecvent, doctorul Rivaud are să v-o spună… Îşi comite crimele… În tren, crede că sunteţi pe urmele lui. Trage în direcţia dumneavoastră şi, din ce în ce mai îngrozit, sfârşeşte prin a se sinucide…

Procurorul mai adăugă, cu un gest mult prea dezinvolt:

— Vă atrag atenţia că nu acord mare importanţă lipsei revolverului de lângă cadavru… Analele judiciare ne furnizează sute de exemple de acest gen… Poate că a trecut pe acolo un vagabond sau un copil… Şi asta se va şti peste zece ani sau peste douăzeci… Important e că focul de armă a fost tras din apropiere, aşa cum demonstrează autopsia… Iată situaţia, în câteva cuvinte…

Iar Maigret îşi repeta: „Ce viciu să aibă oare?”

Nu alcoolul! Nu jocurile de noroc! Şi, lucru straniu, comisarul era ispitit să răspundă: nu femeile!

Avariţia? Era mai plauzibilă. Ţi-l imaginai mai uşor pe domnul Duhourceau, în dosul uşilor închise, deschizându-şi casa de bani şi înşirând pe masă teancuri de bancnote, săculeţi cu aur…

Într-un cuvânt, dădea mai curând impresia unui singuratic. Or, jocul de noroc este un viciu în comun! Dragostea, de asemenea!

Alcoolul, aproape întotdeauna…

— Domnule Duhourceau, aţi fost vreodată în Algeria?

— Eu?

Când cineva răspunde „eu“ în felul acesta, înseamnă, în nouă cazuri din zece, că vrea să câştige timp.

— De ce mă întrebaţi? Am cumva aerul unui ins din colonii? Nu, n-am fost niciodată în Algeria, nici măcar în Maroc. Călătoria mea cea mai însemnată a constat în vizitarea fiordurilor din Norvegia. Prin 1923…

— Da… Chiar nu ştiu de ce v-am pus întrebarea asta… Nu vă puteţi închipui în ce hal m-a slăbit pierderea de sânge…

Încă un vechi truc de-al lui Maigret: să treacă de la un subiect la altul şi să aducă vorba hodoronc-tronc de lucruri care nu au nicio legătură cu ce se discută.

Interlocutorul, care se teme de o capcană, încearcă să ghicească o intenţie ascunsă acolo unde ea nu există. Face un efort cerebral violent, se enervează, oboseşte şi sfârşeşte prin a pierde firul propriilor idei.

— Asta îi spuneam şi doctorului. Apropo, cine găteşte la ei?

— Dar…

Maigret nu-i dădu însă răgazul să răspundă.

— Dacă una dintre surori, aceea sigur nu e Françoise! O vezi mai curând la volanul unui automobil de lux decât păzind o tocăniţă… Vreţi să fiţi atât de amabil să-mi daţi paharul cu apă?

Şi Maigret, ridicat într-un cot, începu să bea, dar cu atâta neîndemânare, încât scăpă paharul, cu apă cu tot, pe piciorul domnului Duhourceau.

— Scuzaţi-mă!… Ce stupid!… Soţia mea are să vă şteargă numaidecât… Noroc că nu pătează…

Celălalt era furios. Apa, care-i pătrunsese prin pantalon, probabil i se scurgea de-a lungul pulpei.

— Nu vă deranjaţi, doamnă… Cum spune soţul dumneavoastră, nu pătează… Aşa că n-are importanţă…

Şi punea în răspuns o notă de ironie.

Vorbele lui Maigret, cu acest mic incident pe deasupra, îi risipiseră buna dispoziţie prefăcută pe care o afişase la început. Se ridicase, îşi aminti că mai avea de spus unele lucruri.

Dar acum îşi juca prost rolul, reuşind să ajungă doar la o cordialitate foarte relativă.

— Dar dumneavoastră, domnule comisar, ce intenţii aveţi?

— Mereu aceleaşi!

— Adică?

— Să-l arestez pe asasin, se-nţelege! Pe urmă, pe cinstea mea, dacă mai am timp, să mă duc, în sfârşit, să văd această La Ribaudière unde ar trebui să mă aflu de vreo zece zile.

De mânie, de indignare, domnul Duhourceau se făcuse alb ca varul la faţă. Cum adică? El catadicsise să facă această vizită, să povestească tot ce povestise, să-i facă aproape curte lui Maigret!

Apoi, după ce îi vărsase un pahar cu apă pe picior – şi procurorul era convins că Maigret o făcuse expres! ” acesta îi declara liniştit: „Îl voi aresta pe asasin!“

I se spunea asta lui, magistratului, chiar în clipa când afirmase că nu mai există niciun asasin! Nu cumva părea să fie o ameninţare?

Trebuia să plece încă o dată trântind uşile?

Ei bine, domnul Duhourceau izbuti să zâmbească!

— Sunteţi încăpăţânat, domnule comisar!

— Ştiţi, când stai toată ziua culcat şi n-ai nimic de făcut… N-aveţi cumva, din întâmplare, câteva cărţi să-mi împrumutaţi?

Încă un sondaj. Iar Maigret avu clar impresia că neliniştea creştea în privirile interlocutorului său.

— Am să vă trimit…

— Lucrări vesele, nu-i aşa?

— E timpul să plec…

— Soţia mea are să vă aducă pălăria şi bastonul. Cinaţi acasă?

Şi-i întinse mâna procurorului, care nu îndrăzni s-o refuze. După ce se închise uşa, Maigret rămase nemişcat, cu privirea în tavan, iar soţia lui începu:

— Crezi că…?

— Oare Rosalie mai lucrează la hotel?

— Cred că pe ea am întâlnit-o pe scară.

— Ar trebui să te duci s-o cauţi.

— Lumea iar o să zică…

— N-are a face!

Aşteptând, Maigret îşi repeta:

„Lui Duhourceau îi e frică! I-a fost frică de la început! Frică să nu fie descoperit asasinul şi să nu se pătrundă cumva în viaţa lui privată! Şi lui Rivaud îi e frică. Doamnei Rivaud îi e frică…”

Rămânea să stabilească ce relaţie putea exista între aceşti oameni şi Samuel, exportator de sărăntoci din Europa Centrală şi specialist în acte oficiale falsificate!

Procurorul nu era israelit. Rivaud, poate că da, însă nu era sigur.

Uşa se deschise. Intră Rosalie, ştergându-şi

mâinile mari şi roşii de şorţul de pânză, urmată de doamna Maigret.

— Domnul a spus să mă cheme?

— Da, drăguţă… Intră… Aşază-te colea…

— În odăi n-avem voie să ne aşezăm!

Tonul prevestea ceea ce avea să urmeze! Nu mai era fata guralivă şi familiară din zilele precedente. Trebuie că o muştruluiseră, poate că o intimidaseră prin ameninţări…

— Voiam să-ţi cer o simplă informaţie. N-ai lucrat niciodată la procuror?

— Am lucrat la el doi ani!

— Întocmai cum mi-am închipuit. Ca bucătăreasă? Sau cameristă?

— N-are nevoie de cameristă, doar e bărbat!

— Evident!… Înseamnă că făceai muncile grele… Frecai parchetul, ştergeai praful…

— Păi da, făceam menajul!

— Întocmai! Şi aşa, ai surprins micile secrete ale casei! Câţi ani sunt de atunci?

— Am plecat de acolo de un an de zile!

— Altfel spus, erai şi atunci tot aşa frumoasă ca şi astăzi… Ba da!…

Maigret nu râdea. Avea o artă foarte personală de a spune lucruri ca acestea cu o convingere admirabilă. De altfel, Rosalie nu era urâtă.

Avea forme planturoase, care atrăseseră deja, cu siguranţă, multe mâini curioase.

— Procurorul venea să te vadă cum lucrezi?

— Asta ar mai fi lipsit! Să-l fi lăsat să se bage prin găleţi şi prin cârpele mele de praf!

Ceva o îmblânzea niţel pe Rosalie: o vedea pe doamna Maigret făcându-şi de lucru pe acolo cu felurite trebuşoare. Se uita mai mult la ea, iar la un moment dat nu se putu

împiedica să-i spună:

— Am să vă aduc o perie mică… Avem una jos… Cu mătura e prea obositor!

— Veneau multe femei la procuror?

— Nu ştiu!

— Ba da! Fii drăguţă şi răspunde-mi, Rosalie! Nu eşti numai o fată frumoasă, dar eşti şi bună, şi-ţi aduci aminte că numai eu te-am apărat, mai ieri, când ei insinuau că…

— Tot n-ar ajuta la nimic!

— Ce?

— Să vorbesc! mai întâi, Albert – logodnicul meu – şi-ar distruge viitorul, căci vrea să intre în administraţie… Pe urmă, m-ar închide, ca nebună!… Numai fiindcă visez noapte de noapte şi îmi povestesc visele…

Se înflăcăra. Trebuia doar s-o mai împingi puţin.

— Vorbeai de scandal…

— Dacă n-ar fi decât atâta!

— Spuneai, prin urmare, că domnul Duhourceau nu primea femei! Se duce însă deseori la Bordeaux…

— De-asta puţin îmi pasă!

— Atunci, scandalul…

— Toată lumea ar putea să vi-l povestească… Fiindcă este un lucru cunoscut… De cel puţin doi ani… Sosise un pachet la poştă, un pachet mic, recomandat, care venea de la Paris… Şi, când factorul a vrut să-l ia, a băgat de seamă că se dezlipise eticheta… Nu se mai ştia pentru cine era… Nu avea nici numele expeditorului…

Au aşteptat opt zile înainte să-l deschidă, fiindcă nădăjduiau că o să vină cineva să-l reclame… Şi ştiţi ce s-a găsit înăuntru?

Fotografii!… Dar nu fotografii ca toate fotografiile… Numai femei despuiate… Şi nu

numai femei… Perechi…

Atunci, timp de două-trei zile, s-au întrebat cine primea asemenea lucruri la Bergerac… Dirigintele poştei l-a chemat chiar pe comisar…

Ei bine, într-o zi a mai sosit un pachet la fel, ambalat în aceeaşi hârtie… Eticheta era de acelaşi model cu cea care se dezlipise, iar coletul era adresat domnului Duhourceau! Poftim!…

Maigret nu era câtuşi de puţin uimit. Nu trăsese el adineauri concluzia: viciu solitar?

Nu spre a-şi număra arginţii se închidea bătrânul seara în biroul său întunecat de la primul etaj! Ci ca să contemple fotografii, poate şi cărţi libertine.

— Ascultă-mă, Rosalie! Îţi promit să nu pomenesc de tine! Mărturiseşte că, atunci când ai aflat ceea ce ai spus adineauri, te-ai uitat prin biblioteci…

— Cine v-a spus?… În primul rând, cele de jos, care au geamuri, erau totdeauna încuiate… O singură dată am găsit una cu cheia în broască…

— Şi ce-ai văzut?

— Ştiţi prea bine! Ba chiar am avut coşmaruri nopţi de-a rândul şi mai bine de o lună nu l-am mai lăsat pe Albert să se apropie de mine…

Hmm! Relaţiile dintre ea şi logodnicul cel blond se precizau!

— Cărţi foarte groase, nu-i aşa? Pe hârtie frumoasă, cu gravuri…

— Da… Şi cu altele… Nişte lucruri de nici nu-ţi trec prin cap…

Oare asta era toată taina domnului Duhourceau? Atunci, era jalnic! Un biet moşneag, celibatar, izolat la Bergerac, unde

nu putea zâmbi unei femei fără să iasă cu scandal…

Se consolase devenind bibliofil în felul său, colecţionând stampe galante, fotografii erotice, cărţi pe care cataloagele le numesc cu amabilitate „lucrări pentru cunoscători”…

Şi-i era teamă…

Numai că pasiunea aceasta nu prea avea legătură cu cele două femei asasinate şi, mai ales, cu Samuel!

Doar dacă nu cumva Samuel fusese furnizorul lui de fotografii! Da? Nu?… Maigret şovăia. Rosalie se bălăbănea de pe un picior pe altul, învăpăiată la faţă, uimită şi ea cum de spusese atâtea.

— Dacă soţia dumneavoastră n-ar fi fost aici, n-aş fi îndrăznit niciodată…

— Doctorul Rivaud venea des pe la domnul Duhourceau?

— Aproape niciodată. Dădea telefon!

— Nimeni din familia sa?

— Afară de domnişoara Françoise, care i-a servit drept secretară!

— Procurorului?

— Da! Adusese chiar o maşinuţă de scris care se închidea într-o cutie.

— Se ocupa de chestiunile judiciare?

— Nu ştiu cu ce anume se ocupa, dar era o treabă pe care o făcea deoparte, în birouaşul pe care-l desparte de bibliotecă o draperie… O draperie groasă de catifea verde…

— Şi?… începu Maigret.

— Eu n-am spus nimic! N-am văzut nimic!

— Şi-asta n-a continuat?

— Timp de şase luni… Pe urmă domnişoara s-a dus la mama dânsei, la Paris sau la Bordeaux, nu ştiu precis…

— În rezumat, domnul Duhourceau nu ţi-a

făcut niciodată curte?

— Ce i-ar mai fi auzit urechile!

— Şi nu ştii nimic! Îţi mulţumesc! Îţi făgăduiesc că n-are să te supere nimeni, că logodnicul tău n-are să ştie că ai fost aici în seara asta.

După ce ea plecă, doamna Maigret, care închisese uşa, suspină:

— Ce nenorocire!… Oameni inteligenţi, care ocupă asemenea posturi…

Aşa se mira tot timpul doamna Maigret când descoperea lucruri nu tocmai frumoase! Ea nici măcar nu concepea posibilitatea unor instincte mai tulburi decât instinctele ei de soţie cumsecade, dezolată că nu are copii.

— Nu crezi că fata asta exagerează? Dacă vrei să ştii părerea mea, vrea să facă pe interesanta! Ar povesti orice, numai să stai s-o asculţi! Şi, acum, aş paria că n-a fost niciodată atacată…

— Şi eu!

— Ca şi cumnata doctorului… Nu e robustă… Ai pune-o jos cu o mână… Ar fi izbutit ea să scape din mâinile ucigaşului?

— Ai dreptate!

— Merg mai departe! Cred că, dacă lucrurile au să continue aşa, în opt zile n-ai să mai poţi despărţi adevărul de minciună! Poveştile astea pun minţile la treabă! Oamenii povestesc dimineaţa, ca pe nişte lucruri întâmplate, poveşti la care s-au gândit seara, pe când adormeau… Uite-l pe domnul Duhourceau cum a şi devenit un domn scârbos!… Mâine, o să ţi se spună despre comisarul de poliţie că-şi înşală nevasta şi că… Şi tu! Ce s-ar putea spune despre tine?… Fiindcă nu e niciun motiv să nu se spună… O să trebuiască, mai devreme sau mai târziu, să

le arăt certificatul de căsătorie, dacă nu vreau să trec drept ţiitoarea ta…

Maigret o privea, râzând cu înduioşare, cum se aprindea. Toate complicaţiile acelea o înspăimântau.

— Cum e şi doctorul ăsta, care nu e doctor…

— Cine ştie?

— Cum cine ştie? Dacă am telefonat la toate universităţile, la toate facultăţile de medicină şi…

— Vrei să-mi aduci infuzia?

— Asta, cel puţin, n-are să-ţi facă rău, fiindcă n-a prescris-o el.

Maigret o bău ţinând mâna soţiei sale într-a lui. Era cald. Un firicel de abur ţâşnea din radiator, cu un şuierat continuu, ca torsul unui motan.

La parter se terminase cina. Începeau partidele de table şi de biliard.

— O infuzie bună, asta e ce-ţi…

— Da, scumpo… O infuzie bună…

Şi-i sărută mâna, cu o tandreţe ce se ascundea sub aerul ironic.

— O să vezi! Dacă toate merg strună, în două-trei zile vom fi acasă…

— Şi o să începi o nouă anchetă!

9. Răpirea cântăreţei de muzică uşoară

Pe Maigret îl amuza aerul încurcat al lui Leduc, care murmura:

— Ce numeşti tu „a-mi încredinţa o misiune delicată?”

— O misiune, dacă vrei, pe care numai tu singur eşti capabil s-o duci la îndeplinire! Haide! Nu mai face mutra asta! Nu trebuie nici să dai o spargere la procuror, nici să pătrunzi prin escaladare şi efracţie în vila familiei Rivaud…

Şi Maigret trase către sine un ziar din Bordeaux, subliniind cu unghia un mic anunţ:

Se caută o doamnă Beausoleil, care a locuit în trecut la Alger, în vederea unei moşteniri. A se adresa notar Maigret, Hôtel d’Angleterre, *la Bergerac. Urgent.*

Leduc nu râdea. Îşi privea colegul cu un aer chinuit:

— Vrei să fac pe falsul notar?

Şi spunea asta cu aşa de puţin entuziasm, încât doamna Maigret, care era în fundul odăii, nu se putu împiedica să izbucnească în râs.

— Nu, deloc! Anunţul a apărut în vreo zece ziare din regiunea bordeleză, în principalele cotidiene din Paris…

— Da’ de ce Bordeaux?

— Nu-ţi face griji! Câte trenuri sosesc zilnic la Bergerac?

— Trei sau patru!

— Vremea nu e nici prea călduroasă, nici prea rece. Nu plouă. Este vreun bistrou în faţa

gării? Da. Uite în ce constă misiunea: să fii pe peron la sosirea fiecărui tren, până ce o zăreşti pe doamna Beausoleil…

— Dar nu o cunosc!

— Nici eu! Nu ştiu nici măcar dacă e grasă sau slabă. Trebuie să aibă între patruzeci şi şaizeci de ani. Şi-mi vine să cred că e grasă.

— Totuşi, o dată ce anunţul zice să se prezinte aici, nu văd de ce…

— Foarte subtil! Numai că eu prevăd că la gară va fi şi o a treia persoană, care o va împiedica pe doamnă să vină aici. Ai înţeles misiunea? Să aduci persoana, în ciuda acestei opoziţii. Şi uşurel!

Maigret nu văzuse niciodată gara din Bergerac, însă avea sub ochi o carte poştală care o înfăţişa. Se distingeau peronul, luminat din plin de razele soarelui, micul birou al şefului de gară, magazia.

Era de tot hazul să ţi-l imaginezi pe sărmanul Leduc, cu pălăria lui de pai, foindu-se în sus şi în jos, în aşteptarea fiecărui tren, holbându-se la călători, urmărind toate cucoanele coapte şi, la o adică, întrebându-le dacă se numeau Beausoleil.

— Contez pe tine?

— Dacă trebuie!

Şi plecă, jalnic. Îl văzură încercând demarorul automobilului său. Fiindcă nu izbutea să-l urnească, dădu multă vreme la manivelă.

Ceva mai târziu, asistentul doctorului Rivaud, care-i ţinea locul acestuia lângă Maigret, intră în cameră, se ploconi adânc în faţa doamnei Maigret, apoi a comisarului…

Era un tânăr roşcovan, timid, osos, care se ciocnea de toate mobilele, scuzându-se la tot pasul cu „pardon.”

— Pardon, doamnă… Puteţi să-mi spuneţi unde este apa caldă?…

Şi cum fu cât pe ce să răstoarne noptiera:

— Pardon!… Oh! Pardon!…

Iar când îi acorda îngrijiri lui Maigret, se neliniştea:

— Vă produc durere?… Pardon… N-aţi vrea să staţi puţin mai drept?… Pardon…

Maigret surâdea, văzându-l în minte pe Leduc cum îşi trage maşina în faţa gării.

— Doctorul Rivaud are mult de lucru?

— Da, este foarte ocupat! Este întotdeauna foarte ocupat.

— E un om destul de activ, nu-i aşa?

— Foarte activ!… Vreau să zic că este extraordinar!… Pardon!… Gândiţi-vă că începe la şapte dimineaţa, cu consultaţiile gratuite… Pe urmă, la clinica sa… Apoi, la spital… Trebuie să ştiţi că nu se încrede în asistenţii lui, cum fac atâţia alţii, şi că vrea să vadă totul personal…

— Nu v-aţi gândit niciodată că s-ar putea să nu fie medic?

Celălalt mai că nu se sufocă. Se decise totuşi să râdă.

— Glumiţi! Doctorul Rivaud nu e medic: e foarte mare medic. Iar dacă ar vrea să trăiască la Paris, ar avea curând o reputaţie unică.

Opinia era sinceră. Se simţea la tânăr un entuziasm real, fără nicio rezervă mentală.

— Ştiţi la ce universitate şi-a făcut studiile?

— Cred că la Montpellier. Da! Exact… Mi-a vorbit de cei care i-au fost profesori acolo. Pe urmă, a fost asistentul doctorului Martel, la Paris.

— Sunteţi sigur?

— Am văzut, în laboratorul lui, o fotografie înfăţişându-l pe doctorul Martel înconjurat de studenţii săi.

— Ciudat!

— Pardon! Chiar v-aţi gândit că doctorul Rivaud nu e medic?

— Nu în mod special…

— Vă repet, şi puteţi să mă credeţi: e un maestru! Nu-i fac decât un singur reproş, că munceşte prea mult, căci, în ritmul acesta, se va uza repede. L-am văzut de mai multe ori într-o stare de nervozitate care…

— În ultima vreme?

— Da, între altele! Or, aţi văzut că mi-a permis să-i iau locul lângă dumneavoastră numai când vindecarea a fost asigurată. Şi nu e vorba de un caz prea grav! Un altul v-ar fi trecut din prima zi asistentului său…

— Colaboratorii lui îl iubesc mult?

— Toţi îl admiră!

— V-am întrebat dacă-l iubesc.

— Da… Aşa cred… n-ar fi motive…

Însă era o reţinere în accent. Asistentul făcea, în mod evident, deosebire între admiraţie şi afecţiune.

— Vă duceţi deseori pe la el?

— Niciodată! Îl văd în flecare zi la spital.

— Aşadar, nu-i cunoaşteţi familia.

În timp ce conversau astfel, i se aplica tratamentul obişnuit, cu gesturile pe care Maigret le putea prevedea acum, unele după altele. Jaluzelele erau coborâte, filtrând lumina, dar se auzea larma pieţei.

— Are o cumnată tare frumoasă.

Tânărul nu răspunse, prefăcându-se a nu fi auzit.

— Se duce destul de des la Bordeaux, nu-i aşa?

— E chemat acolo, câteodată! Dacă ar vrea, ar opera pretutindeni, la Paris, la Nisa, chiar şi în străinătate…

— În ciuda tinereţii sale!

— Pentru un chirurg, este o calitate. În general, chirurgii ajunşi la o anumită vârstă nu sunt agreaţi.

Se terminase. Asistentul se spăla pe mâini, căuta un prosop, bălmăjea către doamna Maigret care i-l aducea:

— Oh! Pardon…

Alte noi trăsături pe care Maigret le putea adăuga fizionomiei doctorului Rivaud. Confraţii săi vorbeau de el ca despre un maestru. Şi era de un dinamism vulcanic!

Ambiţios? Probabil! Şi totuşi, nu se muta la Paris, unde în mod clar îi era locul.

— Tu înţelegi ceva din asta? îl întrebă doamna Maigret, când rămaseră singuri.

— Eu?… Vrei să ridici storurile?… E evident că este medic. Altfel nu şi-ar putea înşela multă vreme anturajul, mai cu seamă lucrând nu în ascunzişul unui cabinet de consultaţii, ci într-un spital…

— Totuşi, universităţile…

— Toate la timpul lor. Pentru moment, îl aştept pe Leduc, care o să fie foarte stânjenit de însoţitoarea lui. N-ai auzit un tren? Dacă e cel de la Bordeaux, atunci sunt şanse să…

— Ce speri să se întâmple?

— Ai să vezi! Dă-mi chibriturile…

Se simţea mai bine. Febra scăzuse la 37,5, iar braţul aproape că nu-i mai era ţeapăn. Un semn şi mai bun era că nu mai putea sta nemişcat în pat! Îşi petrecea timpul schimbându-şi poziţia, aranjându-şi pernele, ridicându-se, întinzându-se…

— Ar trebui să dai câteva telefoane…

— Cui?

— Aş vrea să cunosc poziţia fiecăreia dintre persoanele care mă interesează. Sună mai întâi la procuror. Când îi auzi vocea la capătul firului, închide…

Zis şi făcut. În acest timp, Maigret îşi arunca privirile prin piaţă şi-şi fuma pipa cu mici pufăituri.

— E acasă!

— Acum telefonează la spital. Cere-l pe doctor.

Şi el era acolo!

— Rămâne să mai telefonăm acasă la el… Dacă răspunde soţia lui, cere-o pe Françoise… Dacă e Françoise, cere-o pe doamna Rivaud…

Răspunse doamna Rivaud. Ea declară că sora ei lipseşte şi întrebă dacă nu-i poate transmite mesajul.

— Închide!

Oameni ce trebuie să fi fost intrigaţi şi aveau să-şi petreacă dimineaţa căutând să afle cine le dăduse telefon!

Cinci minute mai târziu, autobuzul hotelului sosea de la gară cu trei călători, iar băiatul de serviciu le căra bagajele. Apoi, pe bicicletă, sosi factorul poştal, care aducea sacul cu scrisori la biroul poştei.

În sfârşit, claxonul caracteristic al bătrânului Ford, urmat de bătrânul Ford însuşi, care opri în faţa hotelului. Maigret văzu pe cineva alături de Leduc şi crezu că zăreşte şi o a treia persoană, pe bancheta din spate.

Nu se înşela. Bietul Leduc coborî primul, privi în jur cu aerul neliniştit al celui care se teme de ridicol, apoi ajută să iasă din maşină o doamnă corpolentă care mai că nu-i căzu în braţe.

Mai înainte, coborâse o tânără. Prima ei grijă fu să arunce o privire rea spre fereastra lui Maigret.

Era Françoise, îmbrăcată într-un cochet taior verde pastel.

— Pot să rămân? întrebă doamna Maigret.

— De ce nu?… Deschide uşa… Sosesc…

Pe scară era un întreg vacarm. Se ghicea respiraţia greoaie a voluminoasei doamne, care intră, ştergându-se de sudoare cu batista.

— Aici locuieşte notarul care nu e notar!

O voce vulgară. Şi nu numai vocea! Poate că nu avea mai mult de patruzeci şi cinci de ani. În orice caz, mai avea încă pretenţii de frumuseţe, căci era machiată ca o actriţă.

O blondă opulentă, cu cărnuri fluide şi buze moi.

Privind-o, aveai impresia că ai mai văzut-o undeva. Şi dintr-odată înţelegeai: era prototipul, devenit rar, al cântăreţei de muzică uşoară din cabaretele de altădată! Gura în formă de inimioară. Talia strânsă. Privirea provocatoare. Şi acei umeri lăptoşi larg descoperiţi. Şi acel fel deosebit de a se legăna în mers, de a privi interlocutorul cum priveşti, de pe o scenă, publicul…

— Doamna Beausoleil? întrebă foarte galant Maigret. Luaţi loc, vă rog… Şi dumneavoastră, domnişoară…

Însă Françoise nu se aşeza. Era exasperată.

— Vă previn, spuse ea, că voi depune o plângere! Aşa ceva nu s-a mai văzut…

Leduc rămase lângă uşă, atât de plouat, încât ghiceai că lucrurile nu merseseră de la sine.

— Calmaţi-vă, domnişoară. Şi să mă scuzaţi că am dorit să o văd pe mama

dumneavoastră…

— Cine vă spune că e mama mea?

Doamna Beausoleil nu înţelegea. Îi privea, rând pe rând, pe Maigret, foarte calm, şi pe Françoise, încordată de furie.

— Cel puţin aşa presupun, din moment ce v-aţi dus să o aşteptaţi la gară…

— Domnişoara voia să o împiedice pe mama ei să vină aici, suspină Leduc, privind ţintă spre covor.

— Şi-atunci, ce-ai făcut?

În locul lui răspunse Françoise:

— Ne-a ameninţat… A pomenit de un mandat de arestare, ca şi când am fi fost nişte hoaţe… Să arate mandatul, altfel…

Şi întinse mâna către receptorul telefonului. Era evident că Leduc îşi depăşise niţeluş drepturile. Lucru cu care nu se mândrea.

— Mă şi vedeam în momentul în care ar fi declanşat un scandal în holul gării!

— O clipă, domnişoară. Pe cine vreţi să sunaţi?

— Păi… Pe procuror…

— Luaţi loc!… Observaţi că nu vă împiedic să telefonaţi… Dimpotrivă!… Poate însă că ar fi în interesul tuturor să nu vă grăbiţi…

— Mamă, îţi interzic să răspunzi!

— Eu una nu mai înţeleg nimic! În fine, sunteţi notar sau comisar de poliţie?

— Comisar!

Iar ea schiţă un gest, ca şi cum ar fi zis: „În cazul ăsta…”

Se vedea femeia care mai avusese de-a face cu poliţia şi care păstra respectul sau cel puţin teama faţă de această instituţie.

— Nu văd, totuşi, de ce eu…

— Nu aveţi de ce să vă temeţi, doamnă…

Veţi înţelege… Am numai câteva întrebări de pus şi…

— Nu e nicio moştenire la mijloc?

— Nu ştiu încă…

— Este odios! bombăni Françoise. Mamă, nu-i răspunde!

Nu-şi mai găsea locul. Cu vârful degetelor, îşi sfâşia batista. Şi, din când în când, îi arunca o privire plină de ură lui Leduc.

— Presupun că, de profesie, sunteţi artistă lirică?

Ştia că aceste două cuvinte o vor gâdila pe partenera sa la punctul sensibil!

— Da, domnule… Am cântat la *Olympia* pe vremea când…

— Cred, într-adevăr, că-mi amintesc de numele dumneavoastră… Beausoleil… Yvonne, nu-i aşa?…

— Joséphine Beausoleil!… Însă medicii mi-au recomandat ţările calde şi am întreprins turnee în Italia, în Turcia, Siria, Egipt…

Pe vremea cabaretelor! O vedea prea bine pe micile scene ale acelor soiuri de stabilimente după moda Parisului, frecventate de toţi gomoşii şi ofiţerii oraşului… Pe urmă, ea cobora în sală, făcea turul meselor, cu o tavă în mână, în fine, bea şampanie cu unii şi cu alţii…

— Aţi eşuat în Algeria?

— Da. Avusesem deja o fată la Cairo.

Françoise era pe punctul de a face o criză de nervi. Sau de a se arunca asupra lui Maigret!

— Tatăl necunoscut?

— Pardon, îl cunoşteam foarte bine! Un ofiţer englez, ataşat la…

— În Algeria, aţi avut-o pe cea de-a doua fată, pe Françoise…

— Da, şi asta a pus capăt carierei mele teatrale… Într-adevăr, am fost destul de multă vreme bolnavă… Când m-am restabilit, îmi pierdusem vocea…

— Şi?…

— Tatăl lui Françoise s-a ocupat de mine, până în ziua în care a fost rechemat în Franţa… căci aparţinea de administraţia vămilor…

Tot ceea ce bănuise Maigret se confirma. Acum, putea reconstitui viaţa mamei şi a celor două fiice la Alger: Joséphine Beausoleil, tot apetisantă, avea prieteni serioşi. Fetele creşteau…

Oare n-aveau să urmeze, în chip firesc, aceeaşi cale ca şi mama lor?

Cea mare avea şaisprezece ani…

— Voiam să le fac dansatoare! Fiindcă dansul e mult mai puţin ingrat decât canto-ul! mai cu seamă în străinătate! Germaine a început să ia lecţii cu un fost coleg stabilit la Alger…

— Şi s-a îmbolnăvit?

— V-a spus?… Da, n-a fost niciodată prea zdravănă… Poate din pricină că a fost prea mult pe drumuri când era mică!… Fiindcă nu voiam s-o las la o doică… Întindeam un soi de leagăn între plasele din compartiment…

O femeie cumsecade, în fond! Se simţea foarte în largul ei acum! Părea chiar să nu înţeleagă furia fiicei ei! Oare Maigret nu-i vorbea politicos, nu se arăta prevenitor? Şi folosea un limbaj foarte simplu, pe care ea îl înţelegea!

Era artistă. Voiajase. Avusese amanţi. Apoi copii. Nu era în ordinea lucrurilor?

— A suferit de piept?

— Nu! De cap… Se plângea mereu de

dureri… Apoi, într-o bună zi, a făcut o meningită şi a trebuit să fie transportată de urgenţă la spital…

Pauză! Până aici lucrurile merseseră de la sine. Însă Joséphine Beausoleil ajungea la punctul critic. Nu mai ştia ce trebuie să spună şi o căuta din priviri pe Françoise.

— Comisarul nu are dreptul să te interogheze, mamă! Nu mai răspunde…

Uşor de zis! Numai că ea ştia că e primejdios să te pui rău cu poliţia. Tare-ar fi vrut să mulţumească pe toată lumea.

Leduc, care-şi regăsise aplombul, îi arunca lui Maigret ocheade care însemnau: „Treaba avansează!”

— Ascultaţi, doamnă… Puteţi vorbi sau tăcea… Este dreptul dumneavoastră… Ceea ce nu înseamnă că nu veţi fi obligată să vorbiţi în altă parte… De exemplu, în faţa curţii cu juri…

— Dar n-am făcut nimic!

— Tocmai! De aceea, după părerea mea, cel mai înţelept este să vorbiţi. Cât despre dumneavoastră, domnişoară Françoise…

Ea nu asculta. Ridicase receptorul. Vorbea cu o voce neliniştită şi se uita pe furiş la Leduc, ca şi cum s-ar fi temut să nu-l vadă cumva smulgându-i aparatul din mână.

— Alo!… E la spital?… N-are a face!… Trebuie să-l chemaţi numaidecât… Sau, mai degrabă, spuneţi-i să vină fără să piardă o clipă la *Hôtel d’Angleterre*… Da!… Va înţelege… Din partea lui Françoise!

Ascultă încă un moment, puse receptorul în furcă şi îl privi pe Maigret sfidător, cu răceală.

— Vine… Să nu vorbeşti, mamă…

Tremura. Mărgele de sudoare îi lunecau pe

frunte, lipindu-i de tâmple buclele castanii.

— Vedeţi, domnule comisar…

— Domnişoară Françoise… Trebuie să observaţi că nu v-am împiedicat să telefonaţi… Dimpotrivă!… Încetez să-i mai pun întrebări mamei dumneavoastră. Vreţi un sfat, acum?… Chemaţi-l şi pe domnul Duhourceau, care e acasă…

Ea încercă să-i ghicească gândurile. Şovăi. Până la urmă, ridică receptorul cu un gest nervos.

— Alo?… 167, vă rog…

— Vino-ncoa, Leduc.

Şi Maigret îi şopti câteva cuvinte la ureche. Leduc păru surprins, jenat:

— Crezi că…

Se hotărî să plece şi-l văzură cum dădea la manivela automobilului său.

— Aici Françoise… Da… Vă telefonez din camera comisarului… A sosit mama… Da! Comisarul cere să veniţi… Nu!… Nu!… Vă jur că nu!…

Şi această cascadă de „nu”-uri era pronunţată cu putere, cu angoasă.

— *Dacă vă spun că nu!*

Rămase în picioare lângă masă, încordată la culme.

Aprinzându-şi pipa, Maigret o privea cu un surâs, în timp ce Joséphine Beausoleil îşi dădea cu pudră pe obraz.

10. Biletul

Se aşternuse tăcere de câteva clipe, când Maigret o văzu pe Françoise încruntând din sprâncene în timp ce privea către piaţă, apoi întorcând brusc capul, pradă neliniştii.

Doamna Rivaud traversa platforma, venind către hotel. Iluzie optică? Sau faptul că se petreceau lucruri grave zugrăvea totul în negru? Cert e că, văzută din depărtare, te ducea cu gândul la un personaj de dramă. Părea că o împinge înainte o forţă nevăzută, căreia nu încerca să-i reziste.

Curând i se văzu faţa. Era palidă. Părul îi era în dezordine. Pardesiul nu era încheiat la nasturi.

— Uite-o pe Germaine… remarcă în sfârşit doamna Beausoleil. Probabil i s-a spus că sunt aici…

Doamna Maigret se duse, maşinal, să deschidă uşa. Şi când o văzură pe doamna Rivaud de aproape, înţeleseră că ea trăia cu adevărat un moment tragic.

Se străduia totuşi să fie calmă, să surâdă. Însă privirile îi erau rătăcite. Trăsăturile îi erau străbătute de câte un fior pe care ea nu-l putea stăpâni.

— Scuzaţi-mă, domnule comisar… Mi s-a spus că mama şi sora mea sunt aici şi…

— Cine v-a spus?

— Cine?… repetă ea tremurând.

Ce deosebire între ea şi Françoise! Doamna Rivaud era cea sacrificată, femeia care-şi păstrase înfăţişarea plebee şi care, probabil, era tratată fără niciun menajament. Până şi mama ei o privea cu o anumită severitate.

— Cum, nu ştii cine?

— Pe drum…

— Nu l-ai văzut pe soţul tău?

— Oh, nu!… Nu!… Jur că nu…

Iar Maigret, îngrijorat, se uita pe rând la fiecare dintre cele trei femei, apoi arunca o privire prin piaţa mare, unde Leduc încă nu sosise. Ce însemna oare aceasta? Comisarul voise să se asigure că chirurgul va rămâne la dispoziţia lui. Îl însărcinase pe Leduc să-l supravegheze şi, preferabil, să-l întovărăşească până la hotel.

Nu era atent la soţia sa. Privea pantofii prăfuiţi ai doamnei Rivaud, care probabil venise într-o fugă, apoi chipul tras al lui Françoise.

Deodată, doamna Maigret se aplecă deasupra lui, murmurând:

— Dă-mi pipa…

Se pregătea să protesteze. Dar nu! Văzu că ea lăsase să cadă pe cearşaf o hârtioară. Şi citi:

Doamna Rivaud i-a dat un bilet surorii ei, care-l ţine în mână.

Afară, soarele. Toate zgomotele oraşului, a căror orchestraţie Maigret o ştia pe de rost. Doamna Beausoleil care aştepta, dreaptă, pe un scaun, ca o femeie ce ştie să aibă ţinută. Doamna Rivaud, dimpotrivă, incapabilă să se stăpânească, te ducea cu gândul la o şcolăriţă prefăcută prinsă în greşeală.

— Domnişoară Françoise… începu Maigret. Ea tresări din cap până în picioare. Preţ de o secundă, privirea i se încrucişă cu a lui Maigret. Privirea dură, inteligentă, a cuiva care nu-şi pierde capul.

— Vreţi să vă apropiaţi o clipă şi…

Brava doamnă Maigret! Bănuise oare ce

avea să se întâmple? Schiţă o mişcare de întoarcere, ca să ajungă la uşă. Însă Françoise ţâşnise deja. Alerga pe coridor, cobora în trombă scările.

— Ce face? întrebă speriată doamna Beausoleil.

Maigret nu se mişca, nu putea să se mişte. Şi nici să-şi trimită soţia în urmărirea fugarei.

— Când v-a dat soţul dumneavoastră biletul? se mulţumi el s-o întrebe pe doamna Rivaud.

— Care bilet?

La ce bun să începi un interogatoriu penibil? Maigret o chemă pe soţia lui:

— Du-te la una din ferestrele ce dau în spatele hotelului…

A fost şi momentul ales de procuror ca să-şi facă intrarea. Se ţinea ţeapăn. Fiindcă îi era frică, pesemne, îşi întipărise pe obraz o expresie severă, aproape ameninţătoare.

— Mi s-a telefonat şi mi s-a spus…

— Luaţi loc, domnule Duhourceau.

— Dar… persoana care mi-a telefonat…

— Françoise tocmai a şters-o. Este posibil să punem mâna pe ea. Dar şi contrariul este posibil! Vă rog, luaţi loc. O cunoaşteţi pe doamna Beausoleil, nu-i aşa?

— Eu?… Câtuşi de puţin!…

Şi încerca să urmărească privirea lui Maigret. Căci se simţea că acesta vorbea ca să se afle în treabă, cu gândul la altceva sau, mai degrabă, cu aerul că urmăreşte un spectacol care nu exista decât pentru el. Privea piaţa, îşi ascuţea auzul, o fixa pe doamna Rivaud.

Dintr-odată, în hotel se produse o violentă agitaţie. Pe scări începură să alerge oameni. Se trântiră uşi. Li se păru chiar că aud un foc

de armă.

Doamna Maigret intră grabnic în cameră şi încuie uşa cu cheia.

— Cred că Leduc i-a… gâfâi ea.

— Leduc? întrebă bănuitor procurorul.

— Maşina doctorului era pe străduţa din spate. Doctorul era înăuntru, aşteptând pe cineva. În momentul în care Françoise ajunsese la uşă şi urma să se suie în automobil, a sosit vechitura de Ford a lui Leduc. Era să-i strig să se grăbească. Îl vedeam cum stătea la volan… Dar avea planul lui şi, liniştit, le-a spart un cauciuc cu un foc de revolver…

Ceilalţi doi nu mai ştiau unde să se ducă… Doctorul se întorcea în toate părţile, ca o giruetă… Când l-a văzut pe Leduc coborând din maşină, tot cu revolverul în mână, a împins-o pe fată în hotel şi a fugit cu ea…

Leduc îi urmăreşte pe coridoare… Acum sunt sus…

— Tot nu înţeleg! articulă procurorul, livid.

— Ce s-a-ntâmplat mai înainte? E simplu! Graţie unui mic anunţ, am determinat-o pe doamna Beausoleil să vină aici. Doctorul, care nu doreşte această întâlnire, o trimite pe Françoise la gară, ca să-şi împiedice mama să vină…

Prevăzusem asta… îl postasem pe Leduc pe peron şi, în loc să mi-o aducă pe una, mi le-a adus pe amândouă…

Veţi vedea îndată cum se-nlănţuie totul… Françoise, care simte că lucrurile se încurcă, îi telefonează cumnatului ei, spre a-i cere să vină…

Eu îl trimit pe Leduc să-l supravegheze pe

Rivaud… Leduc ajunge prea târziu la spital… Doctorul a plecat deja… acasă la el. Aici, scrie un bilet pentru Françoise şi îşi sileşte soţia să vină încoace ca să i-l înmâneze discret…

Înţelegeţi?… El o aşteaptă pe Françoise cu automobilul, pe străduţa din spatele hotelului… Ca să plece cu ea…

Încă jumătate de minut şi lovitura ar fi izbutit… Numai că soseşte şi Leduc, cu Fordul lui, îşi dă seama că se petrece ceva necurat, trage într-un cauciuc şi…

În timp ce vorbea, vacarmul din hotel spori pentru câteva secunde. Ceva se întâmpla acolo sus. Dar ce anume?

Şi pe urmă, dintr-odată, o tăcere de moarte! Încât toată lumea, impresionată, rămase nemişcată.

Vocea lui Leduc, la etajul superior, dădea ordine. Dar nu se înţelegea ce spune.

O bufnitură surdă… Două… Trei… în sfârşit, trosnetul unei uşi sparte…

Se auzeau din nou zgomote, iar aşteptarea era dureroasă. De ce nu se mai clinteau, acolo sus? De ce paşii aceia lenţi, liniştiţi, ai unui singur om, pe podea?

Doamna Rivaud rămăsese cu ochii holbaţi. Procurorul îşi smulgea mustaţa. De enervare, Joséphine Beausoleil era pe punctul de a izbucni în lacrimi.

— Probabil că au murit! rosti încet Maigret, uitându-se în tavan.

— Cum?… Ce spuneţi?…

Doamna Rivaud prinse viaţă şi se repezi la comisar, cu chipul descompus, cu priviri înnebunite.

— Nu-i adevărat!… Spuneţi-mi că nu-i

adevărat…

Iarăşi paşi… Uşa se deschise şi Leduc intră, cu părul căzut pe frunte şi haina pe jumătate sfâşiată, cu o mână lugubră.

— Morţi?

— Amândoi!

O opri, cu braţele întinse, pe doamna Rivaud, care voia să iasă pe uşă.

— Nu acum…

— Nu-i adevărat! Ştiu bine că nu-i adevărat! Vreau să-l văd…

Era la capătul puterilor. Cât despre maică-sa, nu mai ştia ce atitudine să ia.

Iar domnul Duhourceau nu-şi lua privirile din podea. Să-ţi vină să crezi că era cel mai năucit, cel mai zguduit de această veste.

— Cum, amândoi?… izbuti el să bâlbâie, întorcându-se către Leduc.

— I-am urmărit pe scară şi pe coridoare. Au izbutit să intre într-o cameră deschisă şi să încuie uşa înainte să-i ajung din urmă… N-am putere să sparg o asemenea uşă… Am trimis să-l cheme pe patron, care e vânjos… Puteam să-i văd prin gura cheii…

Germaine Rivaud îl privea ca o dementă. Cât despre Leduc, acesta căuta privirea lui Maigret, ca să ştie dacă să mai continue.

De ce nu? Nu trebuiau să meargă până la capăt? Până la capătul dramei, al adevărului!

— Se îmbrăţişau… Ea, mai cu seamă, foarte nervoasă în braţele bărbatului… Auzeam cum spunea: „Nu vreau… Nu asta!… Nu!… Mai degrabă…” Ea i-a scos revolverul din buzunar. I l-a pus în mână… O auzeam: „Trage… Trage în timp ce mă îmbrăţişezi…” Pe urmă n-am mai văzut nimic, fiindcă a sosit patronul şi am…

Se şterse de sudoare. Se putea vedea, prin

pantalon, cum îi tremură genunchii.

— Nici douăzeci de secunde mai târziu, Rivaud era deja mort, când m-am aplecat asupra lui… Françoise avea ochii deschişi… La început, am crezut că se sfârşise… Dar, când mă aşteptam mai puţin…

— Ei, ce?… aproape că hohoti procurorul.

— Mi-a zâmbit… Am pus să se blocheze intrarea cu uşa… Nimeni nu va atinge nimic… S-a telefonat la spital…

Joséphine Beausoleil nu părea să fi înţeles prea bine. Îl fixa pe Leduc, năucă. Apoi se întoarse către Maigret şi spuse, cu o voce ca în vis:

— Nu este posibil, nu-i aşa?

Totul forfotea în jurul lui Maigret, nemişcat în patul său. Uşa se deschise. Hotelierul avea obrazul congestionat. Vorbind, împrăştia un puternic miros de alcool. Probabil că băuse, ca să-şi revină, un pahar plin, la tejghea. Umărul vestei sale albe era murdar, sfâşiat.

— Doctorul a… Oare…?

— Mă duc! spuse Leduc cu regret.

— Sunteţi aici, domnule procuror?… Aţi aflat?… Dacă i-aţi vedea!… V-ar podidi toate lacrimile… Şi-s frumoşi, amândoi!… Ai zice…

— Lasă-ne! strigă Maigret.

— Oare trebuie să închid uşa hotelului?… Oamenii încep să se adune în piaţă… Comisarul nu e la el la birou… Sosesc nişte agenţi, însă…

Când Maigret o căută din ochi pe Germaine Rivaud, o găsi întinsă pe patul doamnei Maigret, cu capul în pernă. Nu plângea. Nu suspina. Scotea gemete lungi, lugubre, ca vaietul unei fiare rănite.

Doamna Beausoleil se şterse la ochi, se

ridică în picioare şi întrebă, cu multă energie:

— Pot să mă duc să-i văd?

— Îndată… De cum termină medicul… Doamna Maigret se învârtea în jurul lui Germaine Rivaud, fără să poată găsi ceva care s-o consoleze. Iar procurorul suspina:

— Vă spuneam eu…

Zgomotele străzii urcau până în cameră. Doi agenţi sosiţi pe biciclete îi îndepărtau cu forţa pe curioşi. Unii protestau.

Maigret îşi umplu o pipă, privind pe fereastră drept – de altfel, fără să-şi dea seama – în mica băcănie din faţă, căreia ajunsese să-i cunoască toţi clienţii.

— Aţi lăsat copilul la Bordeaux, doamnă Beausoleil?

Ea se întoarse către procuror ca să-i ceară sfatul:

— Eu… da…

— Probabil are trei ani, acum?

— Doi…

— E băiat?

— Fetiţă… Dar…

— Fata lui Françoise, nu-i aşa?

Procurorul se ridică în picioare, cu un aer hotărât.

— Domnule comisar, vă cer să…

— Aveţi dreptate… Imediat… Sau, mai degrabă, când am să ies prima dată, îmi voi permite să vă vizitez…

I se păru că interlocutorul său arată uşurat.

— În acel moment, totul se va fi sfârşit… Dar ce spun eu? S-a sfârşit de pe acum, nu-i aşa?… Nu credeţi că locul dumneavoastră este sus, la etaj, unde va trebui neapărat să aibă loc o descindere a Parchetului?…

În graba sa, procurorul uită să-şi mai ia rămas bun. O ştergea ca un elev căruia i se

ridică dintr-odată pedeapsa.

O dată ce uşa fu închisă, se creă o altă intimitate. Germaine gemea mai departe. Rămânea surdă la chemările doamnei Maigret, care-i punea comprese cu apă rece pe frunte. Bolnava le respingea cu gesturi nervoase şi apa îmbiba încetul cu încetul perna.

Lângă Maigret, altă femeie: Joséphine Beausoleil, care se reaşeză scoţând un suspin:

— Să-mi fi spus cineva asta!

O femeie cumsecade, în fond! De o moralitate funciară. Întreaga ei viaţă i se păruse normală, naturală. Puteai avea ceva împotrivă?

Lacrimi ce încercau să scape începeau să-i umple pleoapele ridate de femeie între două vârste şi curând ele îi lunecau pe obraji, al căror smalţ se dilua.

— Era preferata dumneavoastră…

Ea nu se jenă de Germaine, care, ce-i drept, nici n-o asculta.

— E logic! Era aşa de frumoasă, de fină! Şi cât de inteligentă, faţă de cealaltă! Nu e vina lui Germaine! Ea a fost mereu bolnavă. Aşa că nu prea s-a dezvoltat… Când doctorul a vrut să se însoare cu Germaine, Françoise era prea mică… De-abia avea treisprezece ani… Ei bine, dacă vreţi să mă credeţi, de pe atunci m-am temut că au să iasă încurcături mai târziu… Şi aşa s-a şi întâmplat.

— Cum se numea Rivaud la Alger?

— Doctor Meyer… Presupun că nu mai are rost să mint… De altfel, dacă aţi făcut toate astea, ştiaţi deja…

— El i-a pregătit fuga din spital tatălui său?… Lui Samuel Meyer…

— Da… Şi chiar aşa au început lucrurile cu

Germaine… Nu erau decât trei bolnavi în salonul celor cu meningită… Fata mea, Samuel, cum i se spunea, şi încă unul… Atunci, într-o noapte, doctorul a aranjat să pună focul… A jurat întotdeauna că celălalt, pe care l-au lăsat în flăcări şi care a trecut pe urmă drept Meyer, era mort dinainte… Vreau să-l cred, fiindcă nu era un băiat rău… Ar fi putut să nu se mai ocupe de taică-său, care făcuse prostii…

— Înţeleg. Celălalt a fost deci înscris în registrele de deces ca fiind Samuel Meyer… Doctorul s-a căsătorit cu Germaine. V-a luat pe toate trei în Franţa…

— Nu numaidecât… La început, am stat o vreme în Spania… Aştepta nişte hârtii care nu soseau…

— Samuel?

— A fost trimis în America şi i s-a recomandat să nu mai pună piciorul în Europa. De pe atunci nu mai arăta ca un om în toate minţile.

— În fine, ginerele dumneavoastră a primit acte, pe numele de Rivaud. A venit să se instaleze aici, cu soţia şi cumnata lui. Şi dumneavoastră?

— Îmi făcuse o pensioară, ca să rămân la Bordeaux… Aş fi preferat Marsilia, de exemplu, sau Nisa… Nisa mai cu seamă! Dar vroia să mă aibă la îndemână… Muncea mult… Indiferent ce s-ar putea spune despre el, era un doctor bun, care n-ar fi făcut rău unui bolnav ca să…

Ca să scape de zgomotul de afară, Maigret închisese fereastra. Radiatoarele dădeau căldură. Mirosul de pipă umplea încăperea.

Germaine gemea într-una, ca un copil, iar mama ei explica:

— De când i-au făcut trepanaţia, e mai rău ca înainte… Nici aşa nu era ea prea veselă… Gândiţi-vă! Să-ţi petreci toată adolescenţa în pat! Pe urmă, plângea din orice fleac… Şi-i era frică de toate…

Cei din Bergerac nu ghiciseră nimic! Toată această viaţă frământată, dramatică, se altoise pe viaţa orăşelului şi nimeni nu-şi dăduse seama.

Spuneau: „vila doctorului”… „maşina doctorului”… „soţia doctorului”… „cumnata doctorului”…

Şi nu vedeau decât vila drăguţă, curăţică, maşina de marcă bună, cu capota alungită, tânăra sportivă, cu siluetă plină de nerv, soţia cam obosită…

În Bordeaux, în vreun apartament burghez, doamna Beausoleil îşi încheia tihnit o viaţă agitată. Ea, care trăise atâta vreme cu grija zilei de mâine, ea, care depinsese de capriciile atâtor bărbaţi, putea, în sfârşit, să se comporte ca o rentieră!

În cartierul în care locuia, era, probabil, privită cu consideraţie. Avea tabieturi. Îşi plătea cu regularitate furnizorii. Iar când copiii ei veneau s-o vadă, soseau într-o maşină puternică…

Iată că plângea din nou. Se ştergea la nas cu o batistă prea mică, aproape numai dantelă.

— Dacă aţi fi cunoscut-o pe Françoise… De pildă, când a venit să nască la mine… Căci la mine s-a întâmplat… Putem vorbi de faţă cu Germaine!… Ştie prea bine…

Doamna Maigret asculta, îngrozită. I se descoperea o lume înspăimântătoare.

Sub ferestre oprise un şir de maşini. Sosiseră medicul legist, judecătorul de

instrucţie, grefierul, precum şi comisarul, pe care-l găsiseră în cele din urmă în iarmarocul dintr-un sat vecin, unde se dusese să cumpere iepuri.

Se auziră bătăi în uşă. Era Leduc, care-l privi timid pe Maigret, ca să ştie dacă poate să intre.

— Vrei să ne laşi, bătrâne?

Era mai bine să rămână în atmosfera aceea de intimitate. Totuşi, Leduc se apropie de pat şi spuse cu voce şoptită:

— Dacă ele vor să-i vadă în poziţia în care au căzut…

— Nu! Nu!

La ce bun? Doamna Beausoleil aştepta plecarea intrusului. Era nerăbdătoare să-şi reia confidenţele. Cu omul acela masiv, culcat, care o privea cu bunăvoinţă, se simţea în siguranţă.

El o înţelegea. Nu se mira. Nu punea întrebări ridicole.

— Cred că vorbeaţi de Françoise…

— Da… Ei bine, când s-a născut copilul… Însă… Probabil că nu ştiţi chiar totul…

— Ştiu!

— V-a spus ea?

— Era de faţă domnul Duhourceau!

— Da! N-am mai văzut un om aşa de nervos, de nenorocit… Zicea că e o crimă să faci copii, fiindcă există întotdeauna riscul să omori mama… Asculta ţipetele… Degeaba îi ofeream câte un păhăruţ…

— Aveţi un apartament mare?

— Trei odăi.

— Aţi adus o moaşă?

— Da… Rivaud nu voia să-şi ia singur răspunderea… Atunci…

— Locuiţi aproape de port?

— Chiar lângă pod, pe o străduţă, unde…

Încă o scenă pe care Maigret o vedea de parcă ar fi asistat la ea. În acelaşi timp însă, mai vedea una: aceea care se desfăşura chiar atunci, exact deasupra capului său.

Rivaud şi Françoise, pe care doctorul, ajutat de cei de la pompe funebre, îi despărţea cu forţa…

Procurorul era probabil mai alb decât formularele pe care le completa, cu o mână tremurătoare, grefierul…

Şi comisarul de poliţie care, cu o oră mai devreme, la târg, nu se ocupa decât de iepurii săi!

— Când domnul Duhourceau a aflat că se născuse o fată, a izbucnit în plâns şi, pe cât e de adevărat că sunt eu aici, şi-a pus capul pe pieptul meu… De-mi venea să cred că o să i se facă rău… Încercam eu să nu-l las să intre, fiindcă…

Şi se opri din nou, bănuitoare, privindu-l pe furiş pe Maigret.

— Sunt doar o sărmană femeie care a făcut întotdeauna tot ce i-a stat în putinţă… N-ar fi bine să abuzaţi de asta ca să…

Germaine Rivaud încetase să mai geamă. Aşezată pe marginea patului, privea în gol, cu un aer rătăcit.

Acum era momentul cel mai greu de trecut. Se transportau trupurile, întinse pe tărgi, şi auzeai cum acestea se loveau de ziduri.

Şi paşii grei, prudenţi, ai celor ce le purtau, coborând treaptă cu treaptă…

Şi o voce care spunea:

— Atenţie la balustradă…

Ceva mai târziu, cineva ciocăni la uşă. Era Leduc, care duhnea şi el a alcool şi care

bolborosi:

— S-a terminat…

Într-adevăr, afară, demara o maşină.

11. Tatăl

— Anunţaţi că a venit comisarul Maigret.

Surâdea, fără să vrea, pentru că ieşea pentru prima oară şi era fericit să meargă cum merge toată lumea! Era chiar mândru de asta, cu o mândrie de copil care face primii paşi!

Şi totuşi, avea un mers moale, şovăitor. Servitorul uitase să-l poftească să ia loc, aşa că trebui să tragă un scaun spre el, căci simţea deja o sudoare neliniştitoare brobonindu-i fruntea.

Feciorul cu vestă în dungi! O figură de ţăran care urcase pe o treaptă ceva mai înaltă şi căruia nu-i mai ajungeai nici cu prăjina la nas!

— Dacă domnul binevoieşte să mă urmeze… Domnul procuror îl va primi numaidecât pe domnul…

Habar n-avea valetul cât de dificil putea fi să urci o scară. Maigret se ţinea de balustradă. Îi era cald. Număra treptele…

Încă opt…

— Pe aici… O clipă…

Iar casa era întocmai cum şi-o imaginase Maigret! Se afla în faimosul birou de la primul etaj, pe care-l văzuse în atâtea rânduri cu ochii minţii!

Un tavan alb, cu grinzi masive de stejar lustruit. Un şemineu imens. Şi, mai ales, biblioteci care căptuşeau toţi pereţii…

Nu era nimeni acolo. În casă, paşii nu se auzeau, fiindcă toate pardoselile erau acoperite cu covoare groase.

Atunci, deşi abia aştepta să se aşeze, Maigret se duse către rafturile de jos ale bibliotecilor, acolo unde gratii metalice şi o

perdea verde apărau cărţile de priviri.

Îşi trecu cu greutate degetul printre zăbrele. Trase într-o parte perdeaua. În spatele acesteia nu se mai afla nimic în afara rafturilor goale!

Şi, când se întoarse, îl văzu pe domnul Duhourceau, care asistase la această experienţă.

— Vă aştept de două zile… Mărturisesc…

Să juri că slăbise cu zece kilograme! I se scofâlciseră obrajii. Şi, în primul rând, cutele din jurul gurii i se adânciseră parcă de două ori.

— Luaţi loc, vă rog.

Domnul Duhourceau nu era în apele lui. Nu îndrăznea să-şi privească în faţă vizitatorul. Se aşeză şi el, la locul obişnuit, în faţa unui birou încărcat cu dosare.

Atunci, Maigret socoti că ar fi fost mai caritabil să termine cu el din câteva cuvinte. În mai multe rânduri, procurorul îi scăpase. Şi tot în mai multe rânduri, comisarul se răzbunase pe el. Acum, aproape că regreta.

Un om de şaizeci şi cinci de ani, cu desăvârşire singur în casa aceea mare, cu desăvârşire singur în oraşul unde era cel mai înalt magistrat, la fel de singur şi în viaţă…

— Văd că v-aţi ars cărţile…

Nu primi răspuns. Doar o pată roşiatică, în pometii bătrânului.

— Îngăduiţi-mi să închei mai întâi partea judiciară a cazului… Cred, de altfel, că în momentul de faţă toată lumea este de acord în această privinţă…

Samuel Meyer, care este ceea ce voi numi un aventurier burghez, adică un comerciant cu patentă ce navighează în ape interzise, are ambiţia de a face din fiul său un om

important…

Studii de medicină… Doctorul Meyer devine asistentul profesorului Martel… Toate visele de viitor îi sunt permise…

Actul întâi: la Alger. Bătrânul Meyer primeşte vizita unor complici care-l ameninţă… Îi expediază pe lumea cealaltă…

Actul doi: tot la Alger. Este condamnat la moarte. Urmând sfaturile fiului său, simulează o meningită. Iar fiul îl salvează.

Cel care va fi înmormântat sub numele său murise oare dinainte? Probabil că n-o să ştim niciodată!

Meyer-fiul, care îşi ia acum numele de Rivaud, nu face parte din categoria oamenilor care simt nevoia să-şi descarce sufletul. Este puternic. Îşi ajunge sieşi… Îl roade ambiţia! Are o inteligenţă ascuţită, îşi cunoaşte valoarea, de care vrea să profite cu orice preţ…

O singură slăbiciune: se îndrăgosteşte vag de o tânără bolnavă şi o ia de nevastă, ca să-şi dea seama, ceva mai târziu, că nu-l interesează deloc…

Procurorul nici nu se clintea. Şi pentru el, această parte a povestirii era lipsită de interes. Aştepta urmarea, cu mult mai multă nelinişte.

— Nou numitul Rivaud îşi expediază tatăl în America. Se instalează aici, la Bergerac, cu soţia şi cumnata… În fine, îşi instalează soacra la Bordeaux…

Şi, bineînţeles, ceea ce trebuia să se întâmple se întâmplă… Această tânără pe care o găzduieşte sub acoperişul său îl intrigă, îl irită şi, în cele din urmă, îl seduce.

Este cel de-al treilea act. Căci, în acest moment, procurorul republicii, folosind

mijloace pe care încă nu le cunosc, este pe punctul de a descoperi adevărul în privinţa chirurgului din Bergerac. Corect?

Iar domnul Duhourceau răspunse clar, fără nicio ezitare:

— Corect.

— Deci, trebuie făcut să tacă… Rivaud ştie că acest procuror are o manie relativ inofensivă… Cărţile erotice, numite, printr-un eufemism, „ediţii pentru bibliofili”…

Este mania holteilor care au bani de cheltuit şi care găsesc prea searbădă colecţionarea de timbre poştale…

Rivaud va profita de această manie… Cumnata lui vă este prezentată ca o secretară model… Va veni să vă ajute la anumite lucrări de clasare… Şi, încet-încet, vă va aduce în situaţia să-i faceţi curte…

Scuzaţi-mă, domnule procuror… Nu e greu… Mai greu e ceea ce urmează: Françoise rămâne însărcinată… Şi trebuie, ca să vă aibă la mână, să fiţi convins că sunteţi tatăl copilului…

Rivaud nu vrea să fugă din nou, să-şi schimbe iar numele, să caute o altă situaţie… Începe să capete faimă… Viitorul este magnific…

Françoise izbuteşte…

Şi, bineînţeles, când vă aduce la cunoştinţă că va fi mamă, vă lăsaţi amăgit…

De acum înainte, nu veţi mai spune nimic! Vă au la mână! Naşterea clandestină la Bordeaux, acasă la Joséphine Beausoleil, unde continuaţi să vă duceţi să vedeţi copilul pe care îl credeţi al dumneavoastră…

După cum mi-a spus chiar doamna Beausoleil…

Şi Maigret, din pudoare, se ferea să-şi

privească interlocutorul.

— Pricepeţi? Rivaud, care e un arivist! Un om superior! Un om care nu vrea să fie împiedicat de trecutul său! O iubeşte cu adevărat pe cumnata sa. Ei bine, în ciuda acestui fapt, grija pentru viitor este mai puternică, iar el tolerează ca, măcar o dată, ea să vă cadă în braţe. Este singura întrebare pe care îmi voi îngădui să v-o pun. O singură dată?…

— O singură dată.

— Pe urmă, s-a sustras, nu-i aşa?

— Sub diverse pretexte… Îi era ruşine…

— Da' de unde! îl iubea pe Rivaud. Nu v-a cedat decât ca să-l salveze…

Maigret evita mai departe să privească spre fotoliul interlocutorului său. Îşi aţintea privirea spre şemineu, unde trosneau în flăcări trei butuci mari.

— Sunteţi convins că fetiţa este a dumneavoastră! De acum înainte, veţi tăcea! Sunteţi primit în vilă! Vă duceţi la Bordeaux să vă vedeţi fiica…

Şi iată drama. În America, Samuel – Samuel al nostru, din Polonia şi de la Alger – a înnebunit cu totul… A agresat două femei, în împrejurimile oraşului Chicago, şi le-a ucis înfigându-le un ac în inimă… Asta am descoperit-o în arhive…

Hăituit, soseşte în Franţa… Nu mai are bani… Vine la Bergerac… I se dau bani ca să dispară din nou, însă, când să plece, într-o criză, comite încă o crimă…

Aceeaşi!… Strangulare… Ac… În pădurea de la Moulin-Neuf, prin care poţi merge de la vila doctorului până la gară… Dar, bănuiţi deja adevărul?…

— Nu! Jur.

— Samuel revine… O ia de la capăt… Revine iar şi ratează… De fiecare dată, Rivaud i-a dat bani ca să plece… Nu poate să-l interneze. Să-l dea pe mâna poliţiei, nici atât…

— I-am spus că lucrurile astea trebuiau să ia sfârşit.

— Da! Şi şi-a luat măsurile în consecinţă. Bătrânul Samuel îi telefonează. Fiul său îi spune să sară din tren cu puţin înainte de gară…

Procurorul se făcuse pământiu, incapabil să spună o vorbă, să facă o mişcare.

— Asta-i tot! Rivaud l-a ucis! Nu tolera nimic între el şi viitorul pentru care se simţea făcut… Nici măcar pe soţia sa, pe care ar fi trimis-o, mai devreme sau mai târziu, într-o lume mai bună!… Căci o iubea pe Françoise, de la care avea o fiică… Acea fiică pe care…

— Ajunge!

Atunci Maigret se ridică, simplu, ca după o vizită oarecare.

— S-a sfârşit, domnule procuror.

— Dar…

— Era o pereche înflăcărată, vedeţi… O pereche care nu admitea obstacolele! Rivaud avea femeia care-i trebuia: Françoise, care, din dragoste pentru el, accepta îmbrăţişarea dumneavoastră…

Nu mai vorbea decât unui sărman moşneag incapabil să reacţioneze.

— Cuplul a murit… Rămâne o femeie care n-a fost niciodată prea inteligentă, nici prea primejdioasă: doamna Rivaud, care va primi o pensie… Se va duce să trăiască alături de mama ei, într-un apartament, la Bordeaux sau în altă parte… Ele două îşi vor ţine gura…

Îşi luă pălăria de pe un scaun.

— E vremea să mă întorc la Paris, căci mi s-a terminat concediul…

Făcu câţiva paşi către birou, întinse mâna.

— Adio, domnule procuror…

Şi, cum interlocutorul său se precipita asupra acestei mâini cu o recunoştinţă ce ameninţa să se transforme în valuri de cuvinte, conchise scurt:

— Fără supărare!

Ieşi în urma feciorului cu vestă dungată, regăsi piaţa picotind în soare, apoi ajunse, nu fără chin, la *Hôtel d'Angleterre,* unde îi comandă patronului:

— Pentru astăzi, în sfârşit, trufe în aluat, pate de ficat de gâscă, specialitatea locului… Şi nota de plată!… Ne luăm tălpăşiţa!

Maigret
Împuşcat în umăr, Maigret se trezeşte pe un pat de spital. E într-un orăşel de provincie: în jurul lui, oameni din justiţie, procuratură, poliţie. Plecase din Paris să-şi viziteze un vechi prieten. Vecinul său de compartiment, un individ straniu, sărise din tren în plină noapte. Îl urmărise şi... Acum trebuie să demonstreze că nu el este *nebunul din Bergerac*! Ţintuit la pat, comisarul începe o anchetă neobişnuită, căci fire nevăzute par să lege cîteva dintre notabilităţile orăşelului de ucigaşul maniac care bîntuie prin pădurile din preajmă.
În aceeaşi serie:
Inspectorul Cadavre
Maigret şi şcoala crimei
Cazul Louise Laboine
Maigret se teme
Maigret şi mortul
EDITURA POLIROM
www.polirom.ro

{1} Moulin-Neuf = Moara Nouă (n.t.).

{2} Veche unitate de măsură pentru arii, corespunzând suprafeţei de teren pe care o putea ara un om într-o zi.

{3} Savant francez (1853-1914), inventatorul unei metode antropometrice de identificare a criminalilor (n.t.).

Table of Contents

1. Călătorul care nu poate dormi 2
2. Cinci inşi dezamăgiţi 14
3. Biletul de clasa a doua 26
4. Întâlnirea nebunilor 39
5. Pantofii de lac 53
6. Foca 66
7. Samuel 79
8. Un bibliofil 92
9. Răpirea cântăreţei de muzică uşoară 104
10. Biletul 116
11. Tatăl 130